

ΕΠΕΑΕΚ - Γ' ΚΠΣ

Άξονας 1

Μέτρο 1. 1

Ενέργεια 1. 1.1. Προγράμματα ένταξης των παιδιών με πολιτισμικές και γλωσσικές

ιδιαιτερότητες στο εκπαιδευτικό σύστημα

Πρόγραμμα: «Εκπαίδευση Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών Μαθητών»

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή Ένωση - ΕΚΤ

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Φορέας παρακολούθησης:

ΥΠΕΠΘ Ειδική Γραμματεία Π.Ο.Δ.Ε.

Ειδική Γραμματέας: Στ. Πριόβολου

Διεύθυνση Γ΄ ΚΠΣ

Φορέας υλοποίησης:

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εππροπή Ερευνών Τμήμα Φ.Π.Ψ.

Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής

Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου

Ιλίσια 15784

Tnà.: 210-7277522 E-mail: info@keda.gr Website: http://www.keda.gr

Επιστημονικός υπεύθυνος: Θεόδωρος Παπακωνσταντίνου

Τόμος: ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Συνεργάστηκαν: Αναστασία Αμπάτη

Σταυρούλα Δημητράκου

Μαρία Ιακώβου Ανθή Καββαδά Αναστασία Μαγγανά Σπυριδούλα Μπέλλα Μαρίνα Ντάλλα Κυριακή Σεκερτzή Κατερίνα Τούρα Αφροδίτη Τουτουδάκη

Εποπεία διδακτικού υλικού:

Μαρία-Λουίzα Μπορλόz-Μάρκου

Εικονογράφηση: Άκης Μελάχρης Εξώφυλλο: Νίκος Μαρουλάκης Γλωσσική επιμέλεια: Κλεοπάτρα Φάκλαρη

Το βιβλίο δημιουργήθηκε στο ατελιέ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΕΠΕ.

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΕΠΕΕ

• χοντρ**ούλης**, -a, -ικο

• τερατο**ειδής**, -ής, -ές

• τα *ι*, *n*, *υ*, *οι*, *ει* στα επίθετα

• ιδεώδης, -ης, -ες

Γραμματική enídeta be -os • τι είναι το επίθετο 6 • το επίθετο κλίνεται 8 • το επίθετο μετά από ρήμα 11 • τα επίθετα σε -ος, -n/-α/-ια, -ο: 3 κλίσεις 13 14 • μικρός – μικρή - μικρό • ωραίος – ωραία – ωραίο 16 • γλυκός – γλυκιά – γλυκό 18 • λέξεις που κλίνονται όπως το επίθετο (αυτός, κάποιος, όλοι...) 19 πολύς – πολλή – πολύ 31 40 • επίρρημα σε *-a* (τρέχουν **γρήγορα**) 41 • σύγκριση: (ο) πιο ψηλός / ψηλότερος 45 τόσο ... όσο • επίθετα ως ουσιαστικά 47 enídeta be -ns kai -us 56 • επίθετα για το πάρα πολύ 56 • ωραιότατος και πανέξυπνος • τεμπέλης – τεμπέλα – τεμπέλικο 60 κλητική: αγαπητέ γιατρέ! 65 • ειλικρινής – ειλικρινής – ειλικρινές 66 68 • σύγκριση: (ο) σαφέστερος • επιρρήματα σε -ως: (ετοιμάzεται **πυρετωδώς**) 76 79 • καφετής – καφετιά – καφετί • βαθύς – βαθιά – βαθύ 80 • ευθύς – ευθεία – ευθύ 80 • σύγκριση: (ο) βαρύτερος 83 φτιάχνουμε λέξεις - ορδογραφία 48 • λογικός, πέτρινος, ώριμος, φοβερός, zωnρός 52 • τίμιος, τυχαίος, θαρραλέος

62 70

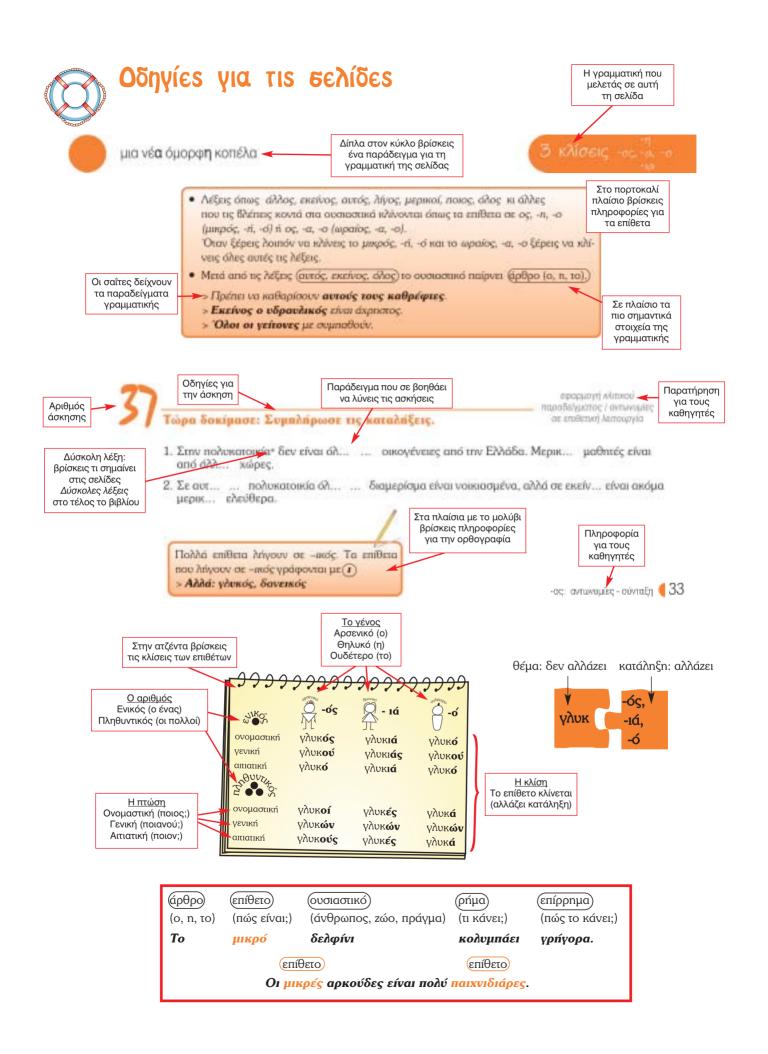
72

84

Ac.	۶۱	λ	ÓΙ	Л	0
HE	5'	111	V	י ץ	V

Q

rieginoyio	
• χρώματα	10, 79
• εμφάνιση	21, 62
• χαρακτήρας	23, 60, 67
• αριθμοί	36
• διαστάσεις	81
• φτιάχνουμε επίθετα	48, 62, 70, 72
η παρέα	
 Πέτρος / Μαρίνα στο νησί 	6, 11, 13, 16, 19, 23, 80, 82, 83
• Πέτρος / Μαρίνα στο σχολείο	66, 68, 69, 76
• Πέτρος / Λέο: Πού μένουν;	27, 30, 37, 56
• Πέτρος / Μαρίνα: Χριστούγεννα	31, 33
• Πέτρος / Λέο: Μαθητικοί αγώνες	37, 39, 40
 Πέτρος / Λέο: Πληροφορίες από το Διαδίκτυο 	69, 73
	05, 75
διαβάzουμε	
• Ο Μυνχάουzεν στην κοιλιά της φάλαινας	20
• Η μοιραία	26
• Τα παιχνίδια του zωγράφου	35
• Η πιο γλυκιά πριγκίπισσα	44
 Γράμμα από τη θεία στις ανιψιές 	46
 Ο Ουφ και η Όχου 	54
 Ένα γατάκι στον καθρέφτη 	58
• Στρίγκλα και καλλονή	59
• Παλαβιάρα	64, 74
• Ο Μυνχάουzεν και το θαλάσσιο άλογο	86
πληροφορίες για τη δάλασσα	
• αστερίας	7
• καρχαρίες	15
• θαλάσσια χελώνα	17
• σολομός	18
• βυθός - κοράλλια	73
βοήθεια	
 Οδηγίες για να μη χαθείς στις σελίδες και στη γραμματικι 	ń 3
• Πλάσματα της θάλασσας	4
• Το επίθετο: Γενικός πίνακας	88
• Δύσκολες λέξεις	89
για τους kadηγητές	
Λίγα λόγια - Πηγές	99
Αναλυτικός πίνακας περιεχομένων	100

Η Μαρίνα ψάχνει το κοκαλάκι της. Ποιες λέξεις βοηθούν τον Πέτρο να βρει το κοκαλάκι της Μαρίνας;

σημασιολογική λειτουργία του επιθέτου

- Μα πού είναι το κοκαλάκι μου; Πέτρο, κοιτά λίγο μέσα στην τσάντα. Είναι δίπλα σου.
- Βλέπω τρία. Ποιο θέλεις;
- Το μαύρο.
- Έχει δυο μαύρα, Μαρίνα: ένα μεγάλο κι ένα μικρό.
- Το μικρό θέλω.
- Οι λέξεις μαύρο, μικρό, μεγάλο είναι επίθετα.)
- Τα επίθετα είναι λέξεις που μας λένε (πώς είναι τα πράγματα.) Τα επίθετα μας βοηθούν(να περιγράψουμε*) τους ανθρώπους, τα χώα και τα πράγματα.
- Στη γραμματική λέμε: Τα επίθετα φανερώνουν* τις ιδιότητες των πραγμάτων, όπως το χρώμα, το μέγεθος ή το σχήμα τους.

Τι φανερώνουν τα επίθετα; Γράψε τα κάτω από το σωστό σκίτσο! βασικές πληροφορίες που δίνει το επίθετο

πλαστικός, γλυκός, κόκκινος, στενός, πρώτος, στρογγυλός, καυτός, παλιός

ΧΡΩΜΑ

ΓΕΥΣΗ

ΥΛΗ

ΣΧΗΜΑ

ΧΡΟΝΟΣ

ΣΕΙΡΑ

ΜΕΓΕΘΟΣ

АФН

Κύκλωσε* τα 7 επίθετα και νράψε τις φράσεις* στην εικόνα.

αναγνώριση του επιθέτου με βάση τη λειτουργία του

Χθες πήγαμε για μπάνιο. Βρήκαμε μια ήσυχη παραλία. Ξαπλώσαμε στην κατάλευκη* αμμουδιά*. Ο ήλιος ήταν καυτός*. Έτσι, βουτήξαμε αμέσως στα δροσερά νερά. Είδαμε μια μικρή σπηλιά και κολυμπήσαμε ως εκεί. Καθίσαμε στους βράχους και χαzέψαμε τα όμορφα ψαράκια που κολυμπούσαν στα ρηχά* νερά.

μαύρο μύδι

άσπρο στρείδι

νόστιμη γυαλιστερή αχηβάδα διαλεχτή*

Λιάβασε και απάντησε στις ερωτήσεις με το σωστό επίθετο.

πληροφορίες για τον αστερία / το επίθετο αλλάζει κατάληξη

Ο αστερίας φαίνεται πολύ ήσυχος. Μοιάzει σαν πεθαμένος. Κι όμως, ξαφνικά μπορεί ν' αρχίσει να περπατάει. Ο αστερίας είναι καλός κυνηγός. Εσύ, αν βρεις ένα μύδι, δεν θα καταφέρεις να το ανοίξεις με τα χέρια σου. Ο αστερίας όμως τα καταφέρνει μια χαρά. Τα μπράτσα* του έχουν χιλιάδες μικρά αλλά πολύ δυνατά ποδαράκια που κολλάνε σαν βεντούzες. Με αυτά περπατάει, ανοίγει τα μύδια, σκαρφαλώνει* στα φύκια* και στους βράχους...

Τα μπράτσα του είναι λίγο ... μαγικά: Αν χάσει ένα βγαίνει ένα καινούριο...

- Πώς φαίνεται ο αστερίας; ... ήσυχος ...
- Ο αστερίας είναι κυνηγός.
- Πώς είναι τα ποδαράκια που έχει στα μπράτσα του; αλλά
- Τι βγαίνει αν χάσει ένα μπράτσο; Ένα μπράτσο.

Λέμε: ο ήσυχος αστερίας, τα δυνατά ποδαράκια, ένα καινούριο μπράτσο. Το επίθετο (πηγαίνει με ένα ουσιαστικό) και (αλλάzει κατάληξη) μαzί του.

■ Στη γραμματική λέμε:

Το επίθετο συμφωνεί με το ουσιαστικό και κλίνεται.

κατάληξη ήσυχδυνατκαινούργι-

βάρκα αστερίας ψάρι ο / ένας μικρός κολυμβητής η / μια μικρή φίλη το / ένα μικρό βότσαλο αχινός κύμα

o1 → ...es

τα → ...α

βάρκες αστερίες ψάρια οι /- μικροί κολυμβητές οι /- μικρές φίλες τα /- μικρά βότσαλα αχινοί κύματα

• Στο λεξικό βρίσκεις τα επίθετα με τις καταλήξεις για τα τρία γένη: καλός, -ή, -ό (καλός, καλή, καλό).

TO

Πρόσεξε το άρθρο και γράψε τα ουσιαστικά στη σωστή στήλη*.

συμφωνία στον ενικό / εστίαση στο άρθρο

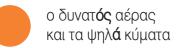
μεγάλος μεγάλη μεγάλο 01 01 τα μεγάλοι μεγάλες μεγάλα

...

n

το ψάρι, η ομπρέλα, ο αχινός, το βότσαλο, ο αστερίας, το κύμα, η σπηλιά, η παραλία, ο κολυμβητής

οι αστερίες, οι ομπρέλες, οι κολυμβητές, τα βότσαλα, τα ψάρια, οι σπηλιές, οι αχινοί, τα κύματα, οι παραλίες

Αντιστοίχισε με το σωστό ουσιαστικό.

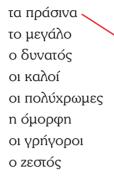
κύμα παραλία ήλιος αέρας κολυμβητές δέντρα βάρκες

ψαράδες

συμφωνία / διαφοροποίηση επιθέτου και ουσιαστικού

εξοικείωση με την ονομαστική πληθυντικού / αόριστο άρθρο

Βάλε στον πληθυντικό.

1.	μια κόκκινη ομπρέλα	κόκκινες ομπρέλες
2.	ένα μικρό ψάρι	
3.	ένας γρήγορος κολυμβητής	
4.	μια μεγάλη βάρκα	
5.	ένας καλός ψαράς	
6.	μια όμορφη παραλία	
7.	ένας ήσυχος αστερίας	
8.	ένα ψηλό κύμα	
9.	ένας επικίνδυνος αχινός	
10.	μια μικρή σπηλιά	

Τι είναι:

Είναι άσπρο σαν το πρόβατο και τρέχει όταν φυσάει. Πάντα στη θάλασσα είναι και στην παραλία σπάει.

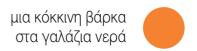

Είναι μαύρος στρογγυλός* με αγκάθια γύρω γύρω. Όποιος τον ανοίξει τρώει, όποιος τον πατήσει κλαίει.

Όμορφη και ύπουλη* Διαφανής* και αόρατη* Στη θάλασσα μη σου 'ρθει Τρέξε και βάλε ξύδι.

Το φεγγάρι είναι κόκκινο το ποτάμι είναι γαλάζιο κι η αγάπη μου στα χέρια σου είναι κάτασπρο πουλί έλα αγάπη μου και χόρεψε ίσαμ' αύριο* το πρωί.

Μάνος Χατzιδάκης

Κάποια επίθετα για τα χρώματα προέρχονται από τα γαλλικά: μπλε, ροz, μοβ, μπεz, εκρού, καφέ, τιρκουάz, γκρι.

Αυτά τα επίθετα δεν κλίνονται, δηλαδή μένουν πάντα όπως είναι.

- ➤ Ένα **ροz** τριαντάφυλλο Το τριαντάφυλλο είναι ροχ.
- ▶ Poz τριαντάφυλλα Τα τριαντάφυλλα είναι ροχ.

Άσπρα, κόκκινα, κίτρινα, μπλε καραβάκια στο ταξίδι δε με παίρνετε, καλέ Δε με παι, δε με παίρνετε, καλέ ίσαμε το Γαλαξίδι, δε με παίρνετε, καλέ.

Άσπρα, κόκκινα, κίτρινα, μπλε καραβάκια στο Αιγαίο δε με βλέπετε καλέ, Δε με βλε, δε με βλέπετε, καλέ όπου μέρα-νύχτα κλαίω, δε με βλέπετε, καλέ.

Ένα και δύο σου στέλνω μηνύματα ναι και το σταυρό μου κάνω. Κι αν δε με πάρεις κοντά σου, καρδούλα μου, να το ξέρεις θα πεθάνω..

Γ. Λογοθέτης

χρώματα / συμφωνία σε κατηγορηματική λειτουργία

α) Η Μαρίνα έκανε μια πανέμορφη Ζωγραφιά. Ποια χρώματα έβαλε;

Στη zωγραφιά της Μαρίνας, ο ουρανός είναι γαλάΖιος...

ο ήλιος είναι
το δελφίνι είναι
τα χταπόδια είναι
n βάρκα είναι
οι μέδουσες
οι αστερίες
το δέντρο
τα σύννεφα είναι
n άμμος

β) Κοίτα τη Ζωγραφιά της Μαρίνας και βρες για κάθε επίθετο ένα πράγμα που ταιριάζει.

φιλικός -ή -ό, άγριος -α -ο όμορφος -n -o, καυτός -ń -ó μικρός -ή -ό, καθαρός -ή -ό γρήγορος -n -o

Στο κείμενο θα βρεις 15 επίθετα. Κύκλωσέ τα.

αναγνώριση του επιθέτου (επιθετικός προσδιορισμός και κατηγορούμενο)

Η Μαρίνα και ο Πέτρος πηγαίνουν στο μικρό λιμανάκι. Παντού μέσα στις βάρκες υπάρχουν ψάρια, μικρά και μεγάλα.

- Καλώς τα παιδιά, λέει ο μπαρμπα-Γιώργης, ο ψαράς. Είχε καλή ψαριά και δείχνει χαρούμενος.
- Τι (πολλά) και ωραία ψάρια! λέει η Μαρίνα.
- Γαύρος, γόπα, μπαρμπούνι, μπακαλιάρος... Σημερινή ψαριά!
- Φαίνονται zωντανά. Κοίτα Μαρίνα, ο γαύρος είναι γαλαzοπράσινος και η κοιλιά του ασημένια*.
- Να κι ένας τεράστιος μπακαλιάρος, αλλά μοιάzει λίγο ψεύτικος, λέει η Μαρίνα.
- Τι να πάρουμε για σήμερα, μπαρμπα-Γιώργη; ρωτάνε τα παιδιά.
- Ό,τι τραβάει η όρεξή σας! Όλα είναι φρέσκα και γίνονται υπέροχα* στα κάρβουνα.

συνδετικό ρήμα + επίθετο

Κοίταξε το κείμενο. Ποια ρήματα λείπουν στις προτάσεις:

- 1. Παντού στις βάρκες μικρά και μεγάλα ψάρια. 2. Ο ψαράς..... χαρούμενος. 3. Τα ψάρια zωντανά, λέει ο Πέτρος. 4. Η Μαρίνα λέει ότι ο μπακαλιάρος λίγο ψεύτικος.
- 5. Όλα τα ψάρια του μπαρμπα-Γιώργη φρέσκα και νόστιμα.
- 6. Στα κάρβουνα τα ψάρια υπέροχα.

Τις πιο πολλές φορές το επίθετο το βρίσκουμε:

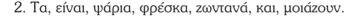
- 1) κοντά σ' ένα ουσιαστικό:
 - ➤ Τα παιδιά πηγαίνουν στο **μικρό λιμανάκι**.
- 2) μετά από ρήματα, όπως: είμαι, φαίνομαι, γίνομαι, δείχνω, μοιάζω:
 - ➤ Τα ψάρια είναι φρέσκα.
 - ➤ Ο ψαράς φαίνεται χαρούμενος.

τα επίθετα στο σωστό τύπο.

επίθετο κατηγορούμενο / συμφωνία

- 1. Η Μαρίνα και ο Πέτρος είναι (καλός, -ή, -ό) φίλοι.
- 2. Ο Πέτρος φαίνεται (ήσυχος, -η, -ο), όμως στις παρέες γίνεται πολύ.....(zωηρός, -ή, -ό).
- 3. Οι αστερίες φαίνονται (πεθαμένος, -n, -ο) αλλά ξαφνικά αρχίζουν να περπατούν.
- 4. Οι γόπες γίνονται πολύ (νόστιμος, -η, -ο) στη σκάρα.
- 5. Υπάρχουν (μικρός, -ή, -ό) και (μεγάλος, -η, -ο) μπακαλιάροι.
- 6. Οι ψαράδες δείχνουν (χαρούμενος, -η, -ο). Σήμερα η ψαριά ήταν (καλός, -ή, -ό).
- 7. Τα παιδιά λένε ότι τα ψάρια μοιάzουν (zωντανός, -ή, -ό).

- 1. χαρούμενοι, Πέτρος, φαίνονται, και, Μαρίνα, η, Ο.
-

3. γαύρος, γαλαzοπράσινος, η, Ο, ασημένια, γόπα, και, είναι.

.....

.....

4. οκτώ, κεφάλι, έχει, Το, στρογγυλό, ποδαράκια, και, χταπόδι.

......

5. Μαρίνα, ήσυχη, κάτω, κάθεται, ομπρέλα, Η, πολύχρωμη, την, από, της.

6. Στην, παραλία, κατάλευκη, βότσαλα, άμμος, και, πολύχρωμα, υπάρχουν.

.....

η γόπα

ο γαύρος

το χταπόδι

προσεκτική ανάγνωση / Στη Μαρίνα αρέσουν πολύ τα βιβλία. Θέλει να γίνει συγγραφέας. διαφορετικά κλιτικά παραδείγματα Καμιά φορά γράφει στο ημερολόγιό της πράγματα που βλέπει στην παραλία.

... κοντά στη μικρή πράσινη βάρκα του μπαρμπα-Γιώργη μια ομάδα μικρών παιδιών σκάβει μια τεράστια τρύπα στην άμμο με πολύχρωμα φτυάρια* και τσουγκράνες*. Δυο αγόρια κουβαλούν θαλασσινό νερό σε κόκκινους κουβάδες και γεμίzουν τη λίμνη. Ένα κορίτσι με γαλάzιο μαγιό τραβάει την ουρά ενός αστείου τριχωτού* σκύλου. Ο σκύλος γαβγίζει και κοντεύει να σπάσει τα νεύρα της χοντρής κυρίας που κάθεται δίπλα. Πιο πέρα, τρία παιδιά χτίχουν έναν πελώριο* πύργο. Με τα δάκτυλά τους χύνουν βρεγμένη άμμο πάνω στους

χοντρούς τοίχους και φτιάχνουν όμορφες δαντέλες. Γύρω στον πύργο έφτιαξαν ένα δρομάκι με λευκά βότσαλα και στις τέσσερις γωνιές βάλανε πεθαμένους αχινούς για φρουρούς.*..

- Πρόσεχε τι γράφει η Μαρίνα και συμπλήρωσε τη Ζωγραφιά!
- Πρόσεξε το κείμενο και συμπλήρωσε τις προτάσεις.
- 1. Τα παιδιά σκάβουν μια ...τεράστια ... τρύπα στην άμμο.
- 2. Το κοριτσάκι φοράει μαγιό.
- 3. Το κορίτσι τραβάει την ουρά ενός σκύλου. Ο σκύλος γαβγίζει.
- 4. Οι τοίχοι του πύργου είναι
- 5. Τα παιδιά φτιάχνουν δαντέλες με άμμο.
- 6. Τα παιδιά έβαλαν αχινούς στις γωνιές του πύργου.

(Τα επίθετα σε –ος κλίνονται με τρεις τρόπους:)

- 1) **-ος, -n, -ο**: μικρός, μικρή, μικρό
- 2) -ος, -α, -ο: ωραίος, ωραία, ωραίο
- 3) -ος, -ια, -ο: γλυκός, γλυκιά, γλυκό
- 1.(Τα περισσότερα επίθετα) κλίνονται όπως το (μικρός, μικρή, μικρό.)
- 2. Κλίνονται όπως το ωραίος, -α, -ο και παίρνουν (α) στο θηλυκό γένος τα επίθετα που έχουν
 - ένα φωνήεν με τόνο πριν από την κατάληξη): τυχαίος, -α, -ο, νέος, -α, -ο, αθώος*, -α, -ο
 - ένα (/i/ (ι/ει/οι/υ) πριν από την κατάληξη) πλούσιος, -a, -o, άδειος, -a, -o, κρύος, -a, -o. Όπως το ωραίος κλίνονται και τα επίθετα μοντέρνος, γκρίχος.
- 3. Τα επίθετα ξανθός, γλυκός, φρέσκος παίρνουν την κατάληξη (1α) στο θηλυκό γένος: γλυκόςγλυκιά-γλυκό, ξανθός-ξανθιά-ξανθό, φρέσκος-φρέσκια-φρέσκο. Τα επίθετα φτωχός, κακός, θηλυκός, μαλακός κλίνονται όπως το μικρός, -ή, -ό ή όπως το γλυκός,- ιά, -ό.

ονομαστική γενική αιτιατική	-ος μικρ ός μικρ ού μικρ ό	γ - n μικρ ń μικρ ń μικρ ń	— о
ονομαστική	μικρ οί	μικρ ές	μικρ ά
γενική	μικρ ών	μικρ ών	μικρ ών
αιτιατική	μικρ ούς	μικρ ές	μικρ ά

....

14

α) Η Μαρίνα ψάχνει το φιόγκο της: Συμπλήρωσε το διάλογο.

εφαρμογή κλίσης σε γνωστό κείμενο

β) Η Μαρίνα ψάχνει τη χτένα της: Συνέχισε το διάλογο.

- Μα πού είναι η χτένα μου;
- 🔺 Είναι πολλές χτένες εδώ μέσα, Μαρίνα.
- O
- o

λιάβασε το κείμενο με ...πολλούς καρχαρίες.

πληροφορίες για τον καρχαρία / κλίση με αρσενικό ουσιαστικό/ πληθυντικός

(Βάλε τις φράσεις με τη λέξη καρχαρίας στον πληθυντικό.)

TI EÍVAI:

Κυνηγός ικανός άγριος και τρομερός όλοι στο βυθό με τρέμουν μόλις με δουν δρόμο παίρνουν.

1. Καμιά φορά ακούμε για επίθεση λευκού καρχαρία σε ανθρώπους. Είναι πράγματι τόσο επικίνδυνος ο λευκός καρχαρίας όπως φαίνεται στο σινεμά;

2. Ο λευκός καρχαρίας έχει μήκος πάνω από 6 μ. και χυγίχει πάνω από δύο τόνους*. Είναι πολύ ευκίνητος και μπορεί να πηδήξει έξω από το νερό.

3. Το χρώμα του λευκού καρχαρία δε φαίνεται στο νερό και έτσι μπορεί να πλησιάσει* κρυφά το θύμα του.

4. Οι επιθέσεις του λευκού καρχαρία σε ανθρώπους είναι σπά-

νιες*. Η μυρωδιά του αίματος τραβάει το λευκό καρχαρία και καμιά φορά επιτίθεται σε πληγωμένους* κολυμβητές. Άλλες φορές ο λευκός καρχαρίας μπερδεύει τους ανθρώπους με τις φώκιες, που είναι το αγαπημένο του φαγητό.

5. Γνωρίzουμε λίγα πράγματα για το λευκό καρχαρία. Δεν ξέρουμε ακόμα πού γεννιέται και πού πεθαίνει.

ονομαστική γενική αιτιατική	- o ς ωραί o ς ωραί o υ ωραί o υ	- α ωραί α ωραί ας ωραί α	Φραίο ωραί ο ωραί ο ωραί ο
ονομαστική	ωραί ου	ωραί ες	ωραί α
γενική	ωραί ων	ωραί ων	ωραί ων
αιτιατική	ωραί ους	ωραί ες	ωραί α

Συμπλήρωσε το θηλυκό γένος.

- 1. ένας τεράστιος λάκκος μια τρύπα 2. ένα τυχαίο γεγονός μια συνάντηση
- 3. ένας άδειος κουβάς μια τσάντα

- 4. ένας κομψός κύριος μια κυρία
- 5. ένα χρυσό δακτυλίδι μια αλυσίδα
- 6. ένας μέτριος* μαθητής μια μαθήτρια

Βάλε τα επίθετα στο σωστό τύπο.

Δίπλα στη Μαρίνα και τον Πέτρο, στη σκιά μιας (τεράστιος) ομπρέλας, κάθεται μια (ωραίος) (νέος) κοπέλα. Δυστυχώς, είναι λίγο (ενοχλητικός): Μιλάει συνεχώς σ' ένα (παρδαλός*) κινητό με (γαλάzιος) αστεράκια. Τα παιδιά ξέρουν πια όλα τα μυστικά της. Στην αρχή, η Μαρίνα και ο Πέτρος ήταν (περίεργος) και άκουγαν με (μεγάλος) προσοχή. Αλλά σιγά σιγά οι (ερωτικός) περιπέτειες* της (μυστήριος) κοπέλας άρχισαν να γίνονται (βαρετός). Τώρα, κάθε φορά που πιάνει το (αγαπημένος) της κι-

νητό, τα παιδιά της ρίχνουν μια (άγριος) ματιά, παίρνουν τα ακουστικά τους και βάzουν μια κασέτα με (δυνατός) μουσική.

Διάβασε για τη θαλάσσια χελώνα και βάλε σε κάθε πρόταση τη φράση θαλάσσια χελώνα στο σωστό τύπο.

Αν είσαι πολύ τυχερός, ίσως συναντήσεις μια θαλάσσια χελώνα όταν κολυμπάς...

- ✓ αν είσαι τυχερός, μπορεί να συναντήσεις μια όταν κολυμπάς
- 1. είναι πολύ καλή κολυμβήτρια και κολυμπάει σαν να πετάει με ταχύτητα ως 70 χλμ./ώρα
- 2. οι πιο μεγάλες έχουν μήκος πάνω από δύο μέτρα και βάρος 500-600 κιλά
- 3. οι πρόγονοί* τους ήταν τεράστιες χελώνες που έγιναν θαλάσσιες την εποχή των δεινοσαύρων

- 4. γεννάει τα αβγά της σε zεστές παραλίες και τα θάβει* στην άμμο
- 5. όταν τα μικρά της βγαίνουν από το αβγό, πρέπει να μπουν γρήγορα στη θάλασσα, για να μην τα φάνε οι γλάροι και οι κάβουρες και γιατί χωρίς νερό πεθαίνουν

Όταν η παραλία είναι ήσυχη και σκοτεινή, η χελώνα βγαίνει από τη θάλασσα. Εκεί που αρχίζει η βλάστηση* η χελώνα σκάβει ένα λάκκο. Εκεί μέσα γεννάει περίπου 120 αβγά που μοιάzουν σε μπάλες πιγκ-πογκ. Όταν τελειώσει, σκεπάzει τη φωλιά με άμμο. Μετά

γυρίχει στη θάλασσα.

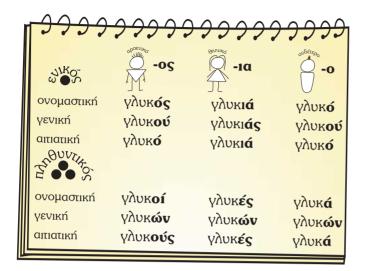

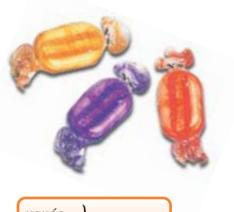
Μετά από 55 μέρες τα μικρά χελωνάκια σκάνε τα αβγά. Χρειάzονται 3-4 μέρες για να βγουν από τη φωλιά.

Μόλις βγουν, πηγαίνουν προς τη θάλασσα. Βγαίνουν τη νύχτα που έχει ψύχρα* και πηγαίνουν προς το πιο φωτεινό μέρος που είναι η θάλασσα. Μόλις μπει στη θάλασσα το μικρό χελωνάκι, αρχίζει να κολυμπάει προς τα βαθιά - αν δεν το πιάσει κανένας γλάρος...

κακός -ń/-ıá -ó φτωχός ξανθός φρέσκος -ια -ο

Συμπλήρωσε τις καταλήξεις.

- 1. Μ' αρέσουν όλες οι γλυκ..... γεύσεις, γι' αυτό παχαίνω.
- 2. Η πέστροφα είναι ψάρι του γλυκ νερού.
- 3. Δεν πίνω ποτέ γλυκ..... καφέδες, γιατί φέρνουν δίψα.
- 4. Ο σολομός γεννάει τα αβγά του στα γλυκ..... νερά των ποταμών.
- 5. Στη γειτονιά μας zει μια φτωχ..... οικογένεια με έξι παιδιά.
- 6. Η κοπέλα δεν είναι ξανθ.....αλλά βάφει τα μαλλιά της ξανθ....
- 7. Πέρασαν από δω δυο ξανθ..... τουρίστριες που σε έψαχναν.
- 8. Μη φοβάσαι τη γάτα: Δεν είναι κακ...... Θέλει μόνο παιχνίδι.

Για να ανέβουν το ποτάμι, οι σολομοί κολυμπούν αντίθετα προς το ρέμα.

Οι σολομοί έχουν δύσκολη zωή. Γεννιούνται στα γλυκά νερά των ποταμών και zήσουν εκεί για ένα χρόνο περίπου. Οι μικροί σολομοί αρχίzουν μετά ένα μεγάλο ταξίδι και πnγαίνουν να zήσουν στις ψυχρές θάλασσες. Μένουν εκεί 4-5 χρόνια και αρχίzουν το ταξίδι της επιστροφής. Κολυμπούν ως και 4.000 χλμ. για να γυρίσουν στο ποτάμι που γεννήθηκαν. Όταν φτάσουν, γεννούν τα αβγά τους και αμέσως μετά πεθαίνουν από την πολλή κούραση.

κλίση φτωχός, -ή/-ιά,-ό

Ο Τοτός γράφει	έκθεση με	θέμα «Μια	φτωχή	οικογένεια».
Συμπλήρωσε	το φτωχ	ός, -ń/-ıά,	-ó.	

Ήταν κάποτε μια οικογένεια. Ο πατέρας ήταν
Η μητέρα ήταν, τα παιδιά ήταν
Ζούσαν σε μια χώρα, στο
σπίτι ενός θείου τους μαzί με άλλους
συγγενείς. Το αγόρι τους ήταν πολύ
και δεν είχε δικά του τετράδια. Εγώ του έδωσο
τα δικά μου. Γι' αυτό σήμερα δεν έχω γράψει τις εργασίες
που είχαμε για το σπίτι.

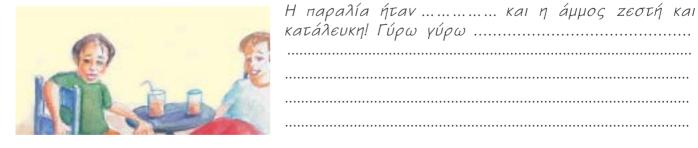

συνδυαστική άσκηση / λεξιλόγιο

Καμιά φορά η Μαρίνα κάθεται πολλές ώρες στον ήλιο και ...μάλλον zαλίzεται λιγάκι! Διάβασε τι έγραψε στο ημερολόγιό της, διόρθωσε τα τρελά επίθετα. Βάλε ένα επίθετο που ταιριάzει.

«Κοιμήθηκα λίγο και είδα ένα τρομερό όνειρο ...

Η παραλία ήταν γλυκιά και η άμμος φρέσκια και νόστιμη! Γύρω γύρω υπήρχαν χαρούμενα δέντρα. Όλες οι ομπρέλες ήταν χρυσές και οι άνθρωποι ασημένιοι. Τα παιδιά έπαιzαν μέσα στα μεγάλα νερά με ρηχούς κουβάδες και όλα φορούσαν γρήγορα καπέλα. Εγώ έπινα μια καυτή πορτοκαλάδα και ο Πέτρος έτρωγε ένα πλαστικό παγωτό. Η κρύα κοπέλα με το αλμυρό κινητό δεν μιλούσε. Αυτό μ΄ έκανε να ξυπνήσω...»

κατάλευκη! Γύρω γύρω	

22

Και άλλοι λένε τρελές ιστορίες.... Ο βαρόνος* φον Μυνχάουzεν κατανόηση ήταν γνωστός σ' όλο το κοσμό για τη φαντασία και τις παλαβές* ιστορίες του.

Διάβασε λοιπόν για τη μεθυσμένη φάλαινα και απάντησε στις ερωτήσεις.

...Ταξιδεύαμε μέρες χωρίς να δούμε στεριά*. Ο καιρός ήταν δύσκολος. Μόνος μας βοηθός μια παλιά πυξίδα* και ένας ναυτικός χάρτης. Ξαφνικά, το χρώμα της θάλασσας άρχισε να γίνεται κόκκινο! Βλέπαμε παντού παράξενα θαλασσινά ζώα. Μπροστά μας μια γιγαντιαία φάλαινα άνοιξε το πελώριο στόμα της και μας κατάπιε. Μαζί με το καράβι μας! Στη «σκοτεινή σπηλιά» υπήρχαν πάρα πολλά

πλοία. Από χρόνια πριν. Τα μεγάλα κόκκινα κύματα ήταν κρασί. Ήμασταν ο μεζές* μιας αχόρταγης* φάλαινας που της άρεσε να πίνει και ήταν σχεδόν πάντα μεθυσμένη. Μέσα στην κοιλιά της ο αέρας ήταν πολύ ζεστός και η μυρωδιά απαίσια*. Ακούγαμε συνέχεια παράξενους θορύβους. Έπρεπε οπωσδήποτε να βγούμε από εκεί. Όλοι! Σκάρωσα* λοιπόν ένα απίστευτο πανέξυπνο σχέδιο. Διέταξα* να κόψουν με πριόνι δυο μεγάλα κατάρτια* από τα παλιά καράβια και να τα στερεώσουν* στο λαρύγγι* της φάλαινας, κοντά στο στόμα της. Τη στιγμή που θα άνοιγε το στόμα της για να πιει μια τεράστια γουλιά κρασί, εμείς θα κολυμπούσαμε έξω. Έτσι και έγινε! Χιλιάδες ναυτικοί με θαυμαστό τρόπο γύρισαν στις πατρίδες τους. Και φυσικά, όλοι για χρόνια με ευχαριστούσαν και έλεγαν για τον πανούργο* βαρόνο με τις θαυμαστές ιδέες!

α) Πώς χαρακτηρίζει ο φον Μυνχάουζεν	
• τη φάλαινα; Η φάλαινα ήταν,,,,,,	
• το σχέδιό του; Το σχέδιό του ήταν,	
;	
6) Τι νομίzει ο φον Μυνχάουzεν για τον εαυτό του; Νομίzει ότι είναι	٠.,
,	

προσεκτική ανάγνωση περιγραφής / σύγκριση με το σκίτσο σελ. 18

Εδώ και δυο μέρες στην παραλία δεν έρχεται η ενοχλητική κοπέλα με το κινπτό... Η Μαρίνα βαριέται λίγο και ακούει ραδιόφωνο. Ο ραδιοφωνικός σταθμός Love Channel δίνει μια περιγραφή για κάποιον που εξαφανίστηκε....

«Την Τετάρτη, 12 Ιουλίου, εξαφανίστηκε από το σπίτι της στο Ηράκλειο Κρήτης η Άννα Παναγοπούλου, 27 χρονών. Είναι λεπτή και ψηλή. Έχει στρογγυλό πρόσωπο με γαλάζια μάτια και ξανθά ίσια μαλλιά. Έχει μια μικρή ελιά* κάτω από το δεξί μάτι. Συνήθως είναι μακιγιαρισμένη και φοράει χρυσά κοσμήματα.»

Κάποια στιγμή η Μαρίνα σκέφτεται την ενοχλητική ξανθιά με το κινητό... Μπας και την κλέψανε;

Εσύ τι λες; Εξαφανίστηκε η ενοχλητική ξανθιά;

vaı 🗆 Αυτήν περιγραφεί το Love Channel;

Πώς το κατάλαβες;

λεξιλόγιο / επίθετα για περιγραφές εμφάνισης

α) Σε ποιο σώμα ταιριάzουν τα κεφάλια; Ένωσέ τα!

β) Περίγραψε τα τέσσερα παιδιά.

τα μαλλιά:

ίσια, σπαστά*, σγουρά* / κατσαρά*, κοντά – μακριά, μαύρα, ξανθά, καστανά, άσπρα, γκρίzα

το πρόσωπο: οβάλ*, μακρόστενο*, στρογγυλό, τετράγωνο

το σώμα:

χοντρός, αδύνατος, λεπτοκαμωμένος* / λεπτός, εύσωμος*, πλαδαρός*,

γυμνασμένος, ψηλός, κοντός,

το ντύσιμο: μοντέρνος, κλασικός, κομψός, απλός...

25

	α αν <mark>αzητείται κάποιος φίλος σου. Γρ</mark> Σαφανίστηκε, πώς τον λένε, πώς είνο	
	ίτι το ιδιαίτερο, μια συνήθειά του.)	
	α έχασες το zωάκι σου και κάνε μια μ ια να το ξαναβρείς.	лкри́
m A		
1		
A CONTRACTOR		
a la sale		
Marie W. L. P.		
•••••		

εισαγωγή επιθέτων / Στην παραλία, ο Πέτρος και η Μαρίνα έχουν βρει παρέα. χαρακτήρας - συμπεριφορά Η Μαρίνα γράφει στο ημερολόγιό της για τα παιδιά της παρέας.

α) Διάβασε τι γράφει η Μαρίνα για κάθε παιδί και βρες ποιος είναι ποιος.

Ο Λέο είναι αρχηγός της παρέας. Είναι δραστήριος* και δυναμικός, φιλικός με όλους. Σχεδιάζει περιπέτειες, προτείνει άγνωστα παιχνίδια. Είναι πολύ γοητευτικός*.

Τον Πέτρο τον ξέρω πολλά χρόνια και είμαστε πολύ φίλοι. Καμιά φορά όμως μου τη σπάει. Γίνεται απαιτητικός*, πειράχει τα πράγματα των άλλων και γίνεται σπαστικός.

Το Βαλέριο λίγο τον λυπάμαι. Γίνεται γελοίος. Λέει σε όλους ότι είναι ερωτευμένος με τη Μαρία από τότε που του έβγαλε ένα αγκάθι από αχινό από το πόδι του. Στη Μαρία δε λέει τίποτα. Όταν τη βλέπει, προσπαθεί να δείξει πόσο δυνατός και θαρραλέος* είναι. Παίρνει τη μηχανή του αδελφού του, κάνει βουτιές από τους βράχους...

Η Ελένη θέλει να τα έχει καλά με όλους. Είναι λίγο «κόλακας»*. Μας κάνει κομπλιμέντα, αλλά πολλές φορές λέει βλακείες. Εμένα μου λέει ότι μοιάχω με την Britney Spears!! Μας φέρνει γλυκά, μας κερνάει παγωτό. Είναι πάντα ευγενική, δε λέει ποτέ όχι.

Τον Τόμη τον φωνάzουμε «μεγάλε». Είναι πολύ περήφανος και θέλει να είναι πρώτος σε όλα. Όταν τον περνάει κάποιος, κιτρινίχει από το κακό του.

β) Χώρισε τα επίθετα που δηλώνουν το χαρακτήρα των παιδιών σε θετικά (+) και αρνητικά (-).

(—) γελοίος	(+) φιλικός

28

Σε ποια πρόταση ταιριάzουν τα επίθετα;

λεξιλόγιο / χαρακτήρας, στάση

δειλός*, αμήχανος*, περήφανος, αδιάφορος*

- 1. Ο Νίκος φωνάzει «Ζήτω, πήραμε το πρωτάθλημα!». Νιώθει
- 2. Η Μαρίνα πιάνει την αδελφή της να διαβάzει το ημερόλογιό της. Ντρέπεται και νιώθει......
- 4. Η θάλασσα είναι ακόμα λίγο κρύα, αλλά όλα τα παιδιά κολυμπούν. Μόνο η Ελένη κοιτάει από έξω και διστάzει να μπει. «Είσαι» της λένε οι φίλοι της.

29

α) Ταίριαξε το επίθετο με το ουσιαστικό που του μοιάzει.

ο τρυφερότητα περήφανος

n επίθεση n ηρεμία

η φιλία

η περηφάνια

η ντροπή

τα νεύρα

n aµnxavía

η δειλία

η ανησυχία

η αδιαφορία

φιλικός ντροπαλός

τρυφερός

αδιάφορος

επιθετικός

ήρεμος

νευρικός

ανήσυχος

δειλός

αμήχανος

β) Βρες ένα παράδειγμα (όπως στην άσκηση 28)νια:

τρυφερός

επιθετικός

ντροπαλός

εισαγωγή λεξιλογίου:

ψυχική κατάσταση

ανήσυχος

30

Πώς φαίνονται οι άνθρωποι στα σκίτσα; Διάλεξε το επίθετο και γράψε τις λεzάντες.

λυπημένος, φοβισμένος, θυμωμένος, χαρούμενος, αηδιασμένος

προτάσεις όπως στο παράδεινμα.

απογοητευμένος* ο πατέρας ο πελάτης* χορτασμένος ο σκύλος ικανοποιημένος* ο μαθητής ευχαριστημένος ο εργάτης δυσαρεστημένος ο νεαρός στεναχωρημένος* ο διευθυντής θυμωμένος

η εταιρία του κέρδισε αρκετά χρήματα το ραδιόφωνο που ανόρασε δε λειτουρνεί δούλεψε καλά και τελείωσε γρήγορα δεν τα πήγε καλά στο διαγώνισμα Φυσικής το κορίτσι του τα έφτιαξε με άλλον έφαγε μπόλικο κρέας ο γιος του πήρε το αυτοκίνητο

✓ Ο πατέρας είναι θυμωμένος, γιατί ο γιος του πήρε το αυτοκίνητο.

α) Πόσο καλός φίλος είσαι;

- Α. Διατάzεις τους φίλους σου, παίρνεις τα πράγματά τους.
- Β. Κάνεις καβγάδες, σπρώχνεις τους άλλους, λες άσχημα πράγματα, ρίχνεις άγριες ματιές.
- Γ. Σκέφτεσαι μόνο τον εαυτό σου, δεν περιμένεις στη σειρά σου, δε δίνεις πράγματα.
- Δ. Δεν αφήνεις τους άλλους να κάνουν τη δουλειά τους, δε συνεργάzεσαι* καλά στην ομάδα.
- Ε. Καταλαβαίνεις τους φίλους σου. καταλαβαίνεις τα συναισθήματά* τους, περιμένεις τη σειρά σου.
- Ζ. Συνεργάzεσαι καλά σε ομάδες, βοηθάς να γίνουν πράγματα.

ελεύθερη δραστηριότητα

Δύο τεστ προσωπικότητας

Nai 🗌 ´Oxi 🔲

Nai LL Oxi

Nat LL Oxi

Nai 🗆 Oxi

′Охі **Ш**

Охі 🗌

Αν απαντήσεις **Ναι** στο Α και στο Β, τότε είσαι προκλητικός* και επιθετικός με τους φίλους σου. Αν απαντήσεις **Ναι** στο Γ και στο Δ, δεν είσαι πολύ συνεργάσιμος με τους φίλους σου, είσαι λίγο εγωιστής. Αν απαντήσεις **Ναι** στο Ε και Ζ, είσαι ευαίσθητος και συνεργάσιμος με τους φίλους σου.

β) Πόσο υπομονετικός είσαι;

- 1. Σε πειράzει να περιμένεις τους άλλους;
- 2. Πόσο συχνά κάνεις τους άλλους να περιμένουν;
- 3. Είσαι στη στάση και περιμένεις λεωφορείο. Αρχίζεις μετά από 10 λεπτά να ψάχνεις για ταξί;
- 4. Είσαι στην ουρά και περιμένεις τη σειρά σου. Προσπαθείς να μπεις πιο μπροστά από τους άλλους:
- 5. Η μητέρα σου ετοιμάzει το φαγητό. Πόσο συχνά ανοιγοκλείνεις την κατσαρόλα ή ρωτάς τη μητέρα σου πότε θα είναι έτοιμο;
- 6. Πόσο συχνά συμβαίνει να μην περιμένεις ένα φίλο σου στο ραντεβού σας;

6-12 βαθμοί:	Είσαι αρκετά υπομονετικός / -ń. Μπράβο σου.
13-17 βαθμοί:	Είσαι μέτρια υπομονετικός /-ή.
18-24 βαθμοί:	Κάνε ακόμα μια προσπάθεια. Είσαι τελείως ανυπόμονος /-n.
	Μάθε να περιμένεις.

ανάγνωσμα - σχετικά δύσκολος επίλογος

Η μοιραία

Είναι φίλες. Τη μια τη λένε Ελένη και έμεινε Ελένη. Την άλλη τη λένε Ελένη και έγινε Λελέ. Η Ελένη είναι καλή. Η Λελέ είναι σαχλή*. Η Ελένη είναι νόστιμη και δε νομίζει πως μπορεί να γίνει εξαιτίας της* ξανά ο Τρωικός*. Η Λελέ όμως το νομίζει. Η ωραία Λελέ – έτσι θέλει να τη λένe.

Είναι μοιραία. Ξυρίζει το φρύδι της. Υστερα παίρνει ένα κατάμαυρο μολύβι και ζωγραφίζει κάτι φρύδια σαν της Λιζ Τέιλορ. Κάτω απ' τα φρύδια της τα μάτια της τα κρατά πάντα ακίνητα και πάντα να κοιτούν στο ίδιο μέρος βαθυστόχαστα*. Αφήνει τα μαλλιά της να μακραίνουν και να κρέμονται ίσια μέχρι τους ώμους. Πότε πότε πέφτουν και κλείνουν το ένα μάτι της σαν κουρτίνα και τότε τινάζει το κεφάλι και τα ρίχνει πίσω. Περπατά αργά. Μιλά αργά.

Σηκώνει το χέρι της αργά και κοιτά το χέρι της αργότερα.

• Γράψε όλα τα πράνματα που η Λελέ κάνει αρνά.

Τη ρωτάς: - Λελέ, σου αρέσουν οι κεφτέδες;*

Σκέφτεται. Ύστερα κοιτά τον ουρανό σαν κότα που ρούφηξε* νερό και θέλει να το καταπιεί. Ύστερα κατεβάζει το κεφάλι αργά, τινάζει* το μαλλί αργά, γυρίζει το κεφάλι της αργότερα, σε κοιτά στα μάτια και σου λέει βαρυσήμαντα*: Νυνυναι!

Σπάνια* χαμογελά. Πιο σπάνια μιλά. Είναι βαρύγδουπη*, θανάσιμη*, με δυο λόγια «μοιραία». Κανείς δεν μπορεί να της βγάλει την ιδέα ότι είναι τύπος «βαμπ» του κινηματογράφου. Εγώ, πάντως, κάνω υπομονή και προσπαθώ να τη φέρω στα λογικά της*– ν' αφήσει τα κινηματογραφικά, να γίνει άνθρωπος.

• Γράψε με λίγα λόγια τα αρνητικά πράγματα που θ	ρίσκει ο συγγραφέας στη Λελέ.
• Εσύ συμφωνείς με το συγγραφέα;	
Περίγραψε έναν άνθρωπο που αντιπαθείς και έναν που συμπαθείς.	ελεύθερη περιγραφή / εμφάνιση συμπεριφορά, χαρακτήρας

σύνταξη / εστίαση στις πλάγιες πτώσεις

Ο Πέτρος έκανε έναν πολύ καλό φίλο στις διακοπές, το Λέο.

Ο Λέο είναι Έλληνας αλλά zει στη Γερμανία. Τώρα στέλνουν συχνά μηνύματα με το e-mail. Στο τελευταίο μήνυμά του ο Πέτρος λέει στο Λέο για την πολυκατοικία όπου ζει...

α) Συμπλήρωσε τις καταλήξεις.

DEN DO Subject

«Με ρωτάς πού μένω στην Αθήνα. Λοιπόν, η πολυκατοικία μας βρίσκεται σ' ένα μεγάλ... δρόμο με πολλά αυτοκίνητα. Καμιά φορά ο θόρυβος είναι ανυπόφερτ... και κλείνουμε όλ... τα παράθυρα. Ευτυχώς, πίσω από την πολυκατοικία υπάρχει ένας μικρ... κήπος. Εκεί κάθομαι το καλοκαίρι τα απογεύματα με μερικ... παιδιά της πολυκατοικίας...

Το δικ... μας διαμέρισμα είναι στον πρώτ... όροφο. Είναι τριάρι, έχει και ένα μπαλκόνι. Το δωμάτιό μου βλέπει στο μικρ... κήπο και μ'αρέσει να κάθομαι στο παράθυρο και να χαzεύω τους καταπράσιν... θάμνους*. Οι γονείς μου όμως θέλουν να μετακομίσουν*. Η μητέρα μου λέει ότι στην πολυκατοικία μας οι περισσότερ... χώροι* είναι βρόμικ... γιατί ο άχρηστ....* θυρωρός* βαριέται να τους καθαρίσει. Στην είσοδο μάλιστα, οι καινούργι... ιδιοκτήτες* έχουν βάλει απαίσι... καθρέφτες που είναι σπασμέν... και κανείς δεν τους φτιάχνει. Η μητέρα μου γκρινιάζει και για το δικ... μας το σπίτι: «Πρέπει να μας αλλάξουν τους χαλασμέν... σωλήνες και να επισκευάσουν* το σπασμέν... νεροχύτη,* αλλά οι άχρηστ.... υδραυλικοί δεν έρχονται». Υπάρχουν και άλλ... πράγματα που δεν της αρέσουν. Εγώ, πάντως, δε θέλω να μετακομίσω γιατί έχω βρει μερικ... καλ... φίλους στην πολυκατοικία και όλ.... οι γείτονες με συμπαθούν γιατί είμαι ευγενικ..., λένε. Θα δούμε... Εσένα σ' αρέσει εκεί που μένεις; Γράψε μου για τη γειτονιά σου. Ίσως σε επισκεφτώ καμιά φορά στη Γερμανία».

β) Απάντησε στις ερωτήσεις.

- Τι χαzεύει ο Πέτρος από το παράθυρό του;
- Τι έχουν βάλει οι καινούργιοι ιδιοκτήτες στην είσοδο;
- Τι πρέπει να αλλάξουν στο σπίτι του Πέτρου;
- Ποιος δε φτιάχνει τους καθρέφτες:
- Ποιον συμπαθούν οι γείτονες;
- Ποιους έχει βρει ο Πέτρος στην πολυκατοικία;

Ποιος		τι
Ο Πέτρος	χαzεύει	τους καταπράσινους θάμνους.
Ο άχρηστος θυρωρός	δεν καθαρίζει	τους βρόμικους χώρους.
Οι καινούργιοι ιδιοκτήτες	έχουν βάλει	απαίσιους καθρέφτες.
Ποιος		потом
Ο Πέτρος	έχει βρει	πολύ καλούς φίλους.
Όλοι οι γείτονες	συμπαθούν	τον ευγενικό Πέτρο.

35

_ αρσενικό γένος / δύσκολη άσκηση

Οι καινούργιοι ιδιοκτήτες αποφάσισαν να φτιάξουν την πολυκατοικία μας ονομαστική - αιτιατική και γίνεται χαμός.

Φτιάξε προτάσεις όπως στο παράδειγμα.

✓ προσλαμβάνουν*..... (ξένοι εργάτες) (οι καινούργιοι ιδιοκτήτες) → Οι καινούργιοι ιδιοκτήτες προσλαμβάνουν ξένους εργάτες. 1. ξηλώνουν* (οι παλαιοί σοβάδες*) (τα χαλασμένα πλακάκια) (ξένοι εργάτες) 2. τοποθετούν*(νυάλινοι καθρέφτες) (ειδικοί τεχνίτες) 3. επισκευάzουν(οι σπασμένοι νιπτήρες*) (οι υδραυλικοί) 4. κατεδαφίζουν* (παλιοί τοίχοι) (ειδικά συνεργεία*) 5. βγάzουν και βάzουν(οι μεταλλικοί σωλήνες) (οι υδραυλικοί) (πλαστικοί σωλήνες) 6. αγοράzουν (καινούργιοι κάδοι απορριμμάτων*) 7. προσλαμβάνουν(νέοι εργάτες) για να τελειώσει πιο γρήγορα η δουλειά 8. φυτεύουν (όμορφοι θάμνοι)

ανανράψε την πρόταση.

κλίση αντωνυμιών / επιθετική λειτουργία

Για τη λέξη φίλους βάλε 1) φίλες και 2) παιδιά. Για τη λέξη γείτονες βάλε 1) γειτόνισσες και 2) γειτονόπουλα*.

Στην πολυκατοικία έχω βρει μερικούς καλούς φίλους και όλοι οι γείτονες με συμπαθούν.
1
2
2

- Λέξεις όπως άλλος, εκείνος, αυτός, λίγος, μερικοί, ποιος, όλος, κι άλλες που τις βλέπεις κοντά στα ουσιαστικά, κλίνονται όπως τα επίθετα σε ος, -n, -ο (μικρός, -ή, -ό) ή ος, -α, -ο (ωραίος, -α, -ο). Όταν ξέρεις, λοιπόν, να κλίνεις το μικρός, -ή, -ό και το ωραίος, -α, -ο, ξέρεις να κλίνεις όλες αυτές τις λέξεις.
- Μετά από τις λέξεις (αυτός, εκείνος, όλος) το ουσιαστικό παίρνει (άρθρο (ο, n, το).)
 - ▶ Πρέπει να φτιάξουν αυτούς τους καθρέφτες.
 - **≻ Εκείνος ο υδραυλικός** είναι άχρηστος.
 - **≻ Όλοι οι γείτονες** με συμπαθούν.

εφαρμογή κλιτικού παραδείγματος / αντωνυμίες σε επιθετική λειτουργία

Τώρα δοκίμασε: Συμπλήρωσε τις προτάσεις.

- 1. Στην πολυκατοικία δεν είναι όλ... ... οικογένειες από την Ελλάδα. Μερικ... μαθητές είναι από άλλ... χώρες.
- 2. Σε αυτ... πολυκατοικία όλ... ... διαμερίσμα είναι νοικιασμένα, αλλά σε εκείν... είναι ακόμα μερικ... ελεύθερα.
- 3. Ο διαχειριστής* ρώτησε ποι... κάτοικοι* θέλουν δικ... τους αποθήκη*. Όλ... θέλουν, αλλά μόνο λίγ... δέχονται να πληρώσουν.
- 4. Φύτεψαν λίγ... θάμνους στην αυλή, αλλά δεν ξέρω ποι... θα τους ποτίσει.
- 5. Τελείωσε η οικοδομή* και απέλυσαν* όλ..... εργάτες. Δυστυχώς, μόνο λίγ... βρήκαν καινούργια δουλειά.
- 6. Αυτ... πόρτες δε μ' αρέσουν καθόλου και θα βάλω άλλ....

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τη φράση στην παρένθεση. Πρόσεξε τις καταλήξεις!

✓ Στην πολυκατοικία έχουμε ασανσέρ σε όλους τους ορόφουςΣτην πολυκατοικία μας όλοι οι όροφοι έχουν ασανσέρ.
(όλος, -n, -o / ο όροφος)
1. Στις εξετάσεις μόνο πήραν άριστα. Στις εξετάσεις έβαλαν άριστα μόνο σε
2. Στο σχολείο μας υπάρχει υπολογιστής σε
Στο σχολείο μας
3. Δε φτάνουν οι εργάτες. Χρειάzονται κι
4. Σε δε βλέπεις ούτε ένα δέντρο δεν έχουν ούτε ένα δέντρο.
(αυτός, -ή, -ό / ο δρόμος)
5. Πίσω από

Ο Λέο δε γράφει πολλά αλλά στέλνει μια φωτογραφία. Μπορείς να περιγράψεις το μέρος όπου μένει ο Λέο;

Σου στέλνω μια φωτογραφία της γειτονιάς μου. Το σπίτι μας είναι εκεί που βλέπεις ένα βέλος. Έχουμε τρία δωμάτια και μόνο αυτό το μικρό μπαλκόνι.

Πλησιάζουν τα Χριστούγεννα και ο Πέτρος στέλνει στο Βασίλη μια φοβερή ηλεκτρονική κάρτα με τα Χρόνια Πολλά. Του γράφει και για ... ένα θαύμα που έχησε όταν ήταν μικρός.

σπίτι είχε πολλά γέλια και πολλή φασαρία. Παίzαμε με τα ξαδέλφια μου και τα παιδιά της γειτονιάς. Κάποιος ξαφνικά σβήνει τα φώτα. Οι μπαμπάδες και οι μαμάδες άρχισαν να τραγουδούν το «Πάει ο παλιός ο χρόνος» κι ένας χοντρός Άι-Βασίλης με πολλές τσάντες, γεμάτες δώρα, βγήκε από το μαύρο σκοτάδι! Ο μικρός μου αδελφός άρχισε να κλαίει ... Ακούστηκε πολύ κλάμα: Όλα τα πιτσιρίκια* κλαίγαμε ομαδικώς*! Παρά λίγο να κατουρηθούμε από τον πολύ φόβο. Γρήγορα όμως πήραμε τα δώρα μας και πρεμήσαμε. Βέβαια, μετά από κάποια χρόνια μάθαμε ότι ο καλός εκείνος Άι-Βασίλης ήταν ο θείος Νίκος...!»

οι τύποι του πολύς

Μάzεψε όλα τα πολύς, πολλή, πολύ στο κείμενο και γράψ' τα με το ουσιαστικό που ταιριάzει.

i	-	\overline{A}	Δ	\wedge
Χρόνια πολλά		008/1/4		7777
	nk		Ouyorko.	oubétepo
	anov Arko-	M		
	ονομαστική	(o) пой у	(n) подд ń	(то) пол ύ
	γενική	(του) πολ ύ	(της) πολλ ής	(του) πολ ύ
	αιτιατική	(to) пой ú	(tnv) поду й	(то) пол ύ
	Zio Vita			
	ονομαστική	(01) 70)	() >> 4	
	·	(оі) поду о і́	(оі) поду є́с	(та) поду а́
	γενική	(των) πολλ ών	(των) πολλ ών	(των) πολλ ών
	αιτιατική	(τους) πολλ ούς	(τις) πολλ ές	(та) подд а́

πολύς κόσμος μες στην πόλη αυτοκίνητα πολλά

πολλή κίνηση στους δρόμους και πολλά τα μαγαzιά

Βάλε το πολύς, πολλή, πολύ στις παροιμίες*.

- Όπου λαλούν* ... πολλοί... κοκόροι αργεί να ξημερώσει*.
- Όποιος γυρεύει* τα χάνει και τα λίγα.
- Τα λόγια είναι φτώχεια.
- κακό για το τίποτα.
- Όπου βλέπεις κεράσια κρατά και μικρό καλάθι.

ασκήσεις ορθογραφίας

Συμπλήρωσε με το πολύς, πολλή, πολύ.

Έξω έκανε κρύο. Μέσα στο σπίτι ήταν συγγενείς και παιδιά. Τα πιτσιρίκια έκαναν φασαρία και έτρωγαν γλυκά. Ο Άι-Βασίλης είχε

..... σάκους με λιχουδιές, παιχνίδια μέσα.

- 1. Στην Αυστραλία τα Χριστούγεννα κάνει zέστη.
- 2. Στην Ανταρκτική κάνει πάντα κρύο.
- 3. Στις γιορτές μ' αρέσει να έρχονται φίλοι στο σπίτι και να κάνουμε φασαρία.
- 4. Τα Χριστούγεννα τουρίστες επισκέπτονται τη Φιλανδία, τη χώρα του Άι-Βασίλη.
- 5. Στις γιορτές πίνουμε κρασί και μπίρα.

Σε πολλούς ανθρώπους αρέσουν τα Χριστούγεννα, αλλά όχι σε όλους... Στον πατέρα του Λέο δεν αρέσουν πολύ.

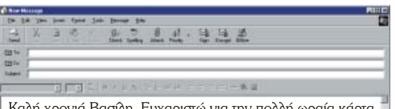

Γίνεται λόγος* για τα Χριστούγεννα στη Γερμανία, αλλά εμένα μ' ενοχλούν ο κόσμος και ο θόρυβος στους δρόμους και τα καταστήματα. Λόνω της κίνησης στους δρόμους κάνουμε πολλή ώρα για να πάμε κάπου. Εμείς έχουμε μια ταβέρνα και αυτές τις ημέρες λόγω της πελατείας* κουραzόμαστε πάρα πολύ.

Ο Λέο απαντά στο φίλο του το Βασίλη. Ξέρει ελληνικά, αλλά η ορθογραφία του πολύς, πολλή, πολύ είναι πολύ δύσκολη και κάνει λάθη.

Μπορείς να διορθώσεις τα λάθη του Λέο;

Καλή χρονιά Βασίλη. Ευχαριστώ για την πολλή ωραία κάρτα που μου έστειλες. Εσένα σ' αρέσει ο χειμώνας με τις γιορτές, αλλά εμένα μ' αρέσει πιο πολύ το καλοκαίρι στα νησάκια ... Όλα μου φαίνονται ωραία το καλοκαίρι στην Ελλάδα: οι πολύ φίλοι που γνωρίζεις, τα πολά φρούτα και τα πολλά ψάρια που τρως, οι πολές εκδρομές σε νησάκια, η πολλοί φασαρία το βράδυ στα μαγαzιά... Από τώρα σκέφτομαι το επόμενο καλοκαίρι. Κανόνισε να είμαστε με πολούς φίλους ... και πολλές φίλες, εννοείται. Εδώ βαριέμαι: Κάνει πάρα πολλή κρύο και δε βγαίνω πολλές φορές έξω. Σε μια βδομάδα αρχίζει πάλι το σχολείο. Γεια χαρά. Λέο.

Το πολύς με τα πολλά λάμδα να το γράψω; Τι μπελάς! Οι πολλοί, οι πολλές με δύο και με δύο τα πολλά κι η πολλή η φασαρία δύο λάμδα στη σειρά. Ένα λάμδα όμως θα βάλω με το ύψιλον μαzί ξέρω δυο τέτοιες λέξεις το πολύς και το πολύ.

ράψε κι άλλες ερωτήσεις για τον εξωγήινο.

ελεύθερη παραγωγή

Η πρώτη μου συνάντηση μ' έναν εξωγήινο*: Πολύς ο φόβος και πολλές οι ερωτήσεις.

- Γεια σου φίλε.	Καλωσόρισες	στην	πολυαγαπημ	ιένn	Γn	μας!	Eí-
ναι πολύ μακριά	ο πλανήτης σο	υ;					

- Ζούνε εκεί	

- Χάρηκα πολύ για τη γνωριμία. Γεια σου.

Τα επίθετα ομορφαίνουν τις ιστορίες και τα παραμύθια. Προσπάθησε να πεις το παραμύθι με επίθετα που θα το κάνουν πιο ωραίο.

Μια φορά κι έναν καιρό, η βασίλισσα μιας χώρας γέννησε ένα κοριτσάκι. Ήρθαν οι νεράιδες* στο παλάτι για να δουν το μωρό και να του ευχηθούν*. Στάθηκαν πάνω απ' την κούνια και καμάρωσαν* το μωρό. Του έδωσαν δώρα. Η μια όμως από αυτές ήταν μάγισσα και είπε στη βασίλισσα: Όταν θα γίνει 15 χρονών η κόρη σου, θα τρυπήσει το δάκτυλό της και όλοι στο παλάτι θα πέσουν σε ύπνο (σ΄ ένα βαθύ ύπνο) και θα κοιμηθούν για 100 χρόνια.

Η πριγκίπισσα μεγάλωσε και έγινε 15 χρονών. Μια

Η ωραία κοιμωμένη

μέρα έκανε βόλτα στο παλάτι και είδε μια γυναίκα που έγνεθε*. Έπιασε το αδράχτι* για να δει πώς γνέθουν και τρύπησε το δάκτυλό της. Αμέσως έπεσε σε ύπνο και μαzί της όλοι στο παλάτι.

Πέρασαν χρόνια. Μια μέρα, ένας πρίγκιπας πέρασε έξω απ' το παλάτι και μπήκε μέσα. Τι έκπληξη! Όλοι κοιμόντουσαν. Σ' ένα δωμάτιο βρήκε την πριγκίπισσα. Πήγε κοντά της και τη φίλησε. Τότε τα μάγια λύθηκαν* και όλοι ξύπνησαν. Οι δυο νέοι αγαπήθηκαν και αποφάσισαν να παντρευτούν. Ο βασιλιάς και η βασίλισσα οργάνωσαν ένα γάμο. Όλοι χόρεψαν ως το πρωί και έχησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα.

Ένας zωγράφος δυμάται τα παιχνίδια του

Είχα μαλακά παιχνίδια, σκυλάκια από καουτσούκ κόκκινο μ' ένα κουμπί σκληρό από κάτω, στην κοιλιά, που άμα το ζουλούσες* φώναζαν ί, ί, μπάλες άσπρες και χρωματιστές, άλλες γερές που πηδούσαν ψηλά, άλλες ξεφούσκωτες και κουρασμένες, παιχνίδια

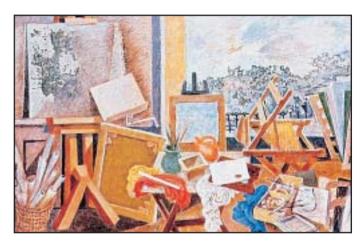
> τριχωτά, γατάκια μαύρα με μια κορδέλα στο λαιμό, ζώα διάφορα.

> Άλλα παιχνίδια ξύλινα, τενεκεδένια*, λογιών λογιών*, σβούρες* μικρές και μαύρες, σβούρες μεγάλες με τρύπες γύρω-γύρω στο λαιμό που σφύριζαν αρμονικά γυρίζοντας, σφυρίχτρες (αργότερα απόχτησα* μια «καλή», κρεμασμένη σ' ένα μακρύ κορδόνι για να την περνάς στο λαιμό).

> Είχα και μολυβένια* και εκείνα ήταν τα αγαπημένα μου, αλλά μαύριζαν τα χέρια: στρατιωτάκια,

καθένα με τη στολή του, με τ' όπλο στον ώμο, έτοιμα για έφοδο*, καβαλάρηδες, κανόνια, πύργοι μικροσκοπικοί*, ως και δεντράκια με πράσινα φύλλα για να κάνουν το πεδίο της μάχης πιο ζωντανό. Είχα παλιάτσους* κωμικούς*, πάνινους και κούκλες ντυμένες πότε με τσίτι* και πότε με μετα-

ξωτά*, με αληθινά μαλλιά στο κεφάλι και μάτια γαλανά που τα βλέφαρά τους άνοιγαν κι έκλειναν χάρις σ'* ένα βαρίδι* που ήταν από μέσα, καθώς το είδα μια μέρα που μου' σπασε το κεφάλι της κούκλας μου.

Περισσότερο όμως απ' όλα μου τα παιχνίδια μ' άρεσαν, μου φαίνεται, οι ωραίοι καβαλάρηδες, με το γυμνό ασημένιο σπαθί και τα περήφανα άλογα με το μπροστινό πόδι σηκωμένο και τεντωμένους τους μυς* του λαιμού και με τα καμπυλωτά γκέμια*...

Νίκος Χ. Γκίκας: Το χαλί όπου παίzαμε ήτανε κόκκινο

- Από ποια υλικά ήταν φτιαγμένα τα παιχνίδια του zωγράφου;
- Ποια από τα παιχνίδια του Γκίκα είχες κι εσύ;
- Περίγραψε ένα από τα παιχνίδια που αγαπούσες πιο πολύ.
- Πρόσεξε τον πίνακα: Βλέπεις κάποια σχέση με τα παιχνίδια που αγαπούσε ο zωγράφος;

Διάβασε το κείμενο και γράψε τους αριθμούς. Βάλε ονόματα στους τρεις νικητές.

Στο σχολείο του Βασίλη τα παιδιά κάνουν αγώνα δρόμου. Θα κάνουν δύο γύρους στο γήπεδο, μέτρα. Στην πρώτη ομάδα είναι οκτώ μαθητές.

- Εμπρός, σφυρίzει ο Κώστας, ο διαιτητής* τους.

Στην αρχή τρέχουν όλοι μαzί. Μόλις αρχίσουν τη δεύτερη πλευρά του γηπέδου, σκορπίσονται.

Πρώτος ο Μιχάλης, δεύτερος Σταυράκης, τρίτος Μηνάς, τέταρτος Γιακουμής, πέμπτος Αρίστος. Οι άλλοι πολύ πίσω.

1ος ... πρώτος... Μιχάλης, 2ος Σταυράκης, 3ος Γιακουμής, 4ος Μηνάς, 5ος Αρίστος. Οι άλλοι πίσω, ούτε λόγος πια.

Mηνάς. - 2ος γύρος, φωνάζει ο διαιτητής.

Τελευταία πενήντα μέτρα.

Τέρμα: πρώτος Γιακουμής, δεύτερος Αρίστος, τρίτος Μηνάς. Οι άλλοι εκατό και πάνω μέτρα πίσω.

Τακτικά αριθμητικά

1ος πρώτος, η, ο 2ος δεύτερος, η, ο 3ος τρίτος, η, ο 4ος τέταρτος, η, ο

5ος πέμπτος, n, o

6ος έκτος, η, ο 7ος έβδομος, η, ο

8ος όγδοος, n, ο 9ος ένατος, n, ο 10ος δέκατος, n, ο

11ος ενδέκατος, η, ο 12ος δωδέκατος, η, ο

12ος δωδέκατος, n, ο 13ος δέκατος τρίτος, n, ο

20ός εικοστός, ή, ό

21ος εικοστός πρώτος, n, ο 22ος εικοστός δεύτερος, n, ο

23ος εικοστός τρίτος, η, ο

... 30ός τριακοστός, ή, ό

31ος τριακοστός πρώτος, η, ο

... 40ός τεσσαρακοστός, ή, ό

50ός πεντηκοστός, ή, ό 60ός εξηκοστός, ή, ό

70ός εβδομηκοστός ή, ό 80ός ογδοηκοστός, ή, ό

90ός ενενηκοστός, ή, ό 100ός εκατοστός, ή, ό

101ος εκατοστός πρώτος, η, ο

200ός διακοσιοστός, ή, ό

201ος διακοσιοστός πρώτος, η, ο

1000ός χιλιοστός, ή, ό

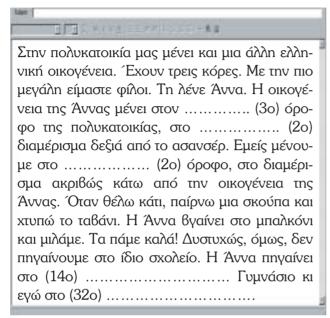

τακτικά αριθμητικά – ονομαστική και αιτιατική

Συμπλήρωσε τα αριθμητικά επίθετα.

Ο Λέο γράφει στη Μαρίνα για μια φίλη του Ελληνίδα που μένει στην ίδια πολυκατοικία ...

- Εσύ σε ποιο σχολείο πηγαίνεις;
- Αν μένεις σε πολυκατοικία, σε ποιο όροφο μένεις;

τακτικά αριθμητικά: όλες οι πτώσεις

Διάβασε τις προτάσεις με τα αριθμητικά επίθετα.

- 1. Έλυσα το 1 πρόβλημα αλλά δεν κατάλαβα το 2.
- 2. Στο 24 Γυμνάσιο έχουν κατάληψη* εδώ και τρεις εβδομάδες.
- 3. Ο Βαγγέλης είναι το 5 παιδί της οικογένειας.
- 4. Ο γυμναστής μας βγήκε 8 στους Πανελλήνιους Αγώνες Στίβου*.
- 5. Οι μαθητές της 3 Αυκείου θα πάνε πενθήμερη* εκδρομή στη Ρόδο.
- 6. Πέρσι ήμασταν στην 6 Δημοτικού.
- 7. Ο γυμνασιάρχης του 27 Γυμνασίου οργάνωσε τους 1 Μαθητικούς Αγώνες Στίβου.
- 8. Θα πάω για 1 φορά εκδρομή με το σχολείο.
- 9. Προσέξτε καλά τη 15 ερώτηση. Κρύβει μια παγίδα.
- 10. Ο Νοέμβρης είναι ο 12 μήνας του χρόνου.
- 11. Πήρε την 34 θέση και δεν προκρίθηκε*.
- 12. Στα 100 μέτρα, οι χρόνοι των οκτώ 1 αθλητών ήταν κάτω από τα 10 δευτερόλεπτα.

Κοίτα τα βιβλία του σχολείου. Πώς γράφεται ο αριθμός της τάξης;

Πρώτη Γυμνασίου = Δευτέρα Γυμνασίου = Τρίτη Γυμνασίου

Έτσι έγραφαν τους αριθμούς οι Αρχαίοι Έλληνες. Σύμφωνα με αυτό το σύστημα, τώρα zούμε στον κα΄ αιώνα!

Για να διαβάζεις τα γράμματα που δηλώνουν* αριθμούς, πρέπει να ξέρεις απέξω το αλφάβητο...

α΄ β΄ γ΄ δ΄ ε΄ στ΄ z΄ n΄	10s 20s 30s 40s 50s 60s 70s 80s 90s	Τα γράμματα α΄-θ΄ δηλώνουν τις μονάδες 1 έως 9. Πρόσεξε όμως το 6ο που γράφεται στ΄. Το ι΄ δηλώνει το 10ο και τα επόμενα γράμματα δηλώνουν τις επόμενες δεκάδες: 20ό – 90ό.
---	---	---

1΄ 1α΄ 1β΄	10os 11os 12os	Για τα επόμενα αριθμητικά συνδυάzουμε* το γράμμα της δεκάδας με τα γράμμα-
ĸ ´	20ός	τα για τις μονάδες, όπως
ка́	21ος	κάνουμε όταν γράφουμε
		τους διψήφιους αριθμούς*:
λR′	32oc	(10, 25, 72)

Οδύσσεια / χρήση των τακτικών αριθμητικών

Μπορείς να βρεις σε ποια ραψωδία της Οδύσσειας ταιριάzουν οι εικόνες; Γράψε τους αριθμούς με γράμματα.

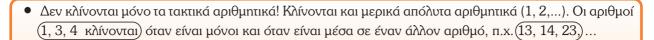

...

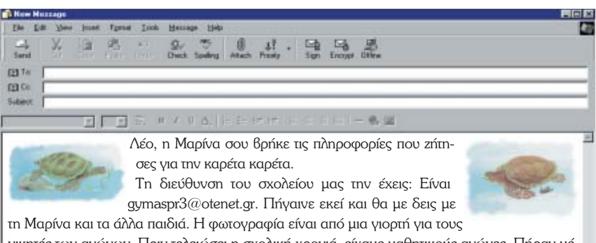

	αρσ.	θηλ.	ουδ.		αρσ./θηλ.	ουδ.		αρσ./θηλ.	ουδ.
1	ένας	μία	ένα	2	τρ ει ς	τρία	1	τέσσερ ι ς	
	ενός	μιας	ενός		τριο	ωV	4	τεσσά	•
	ένα	μία	ένα		τρ ει ς	τρία		τέσσερ ι ς	τέσσερα

- Πέρασαν τις εξετάσεις Αγγλικών είκοσι τρεις μαθητές, δεκατέσσερα κορίτσια και εννιά αγόρια.
- ➤ Από το σχολείο μας δεκατέσσερις μαθητές και δεκατρείς μαθήτριες θα πάρουν μέρος στους αθλητικούς αγώνες.
- ➤ Τα κύπελλα των τριών πρώτων ομάδων είναι χρυσά.
- Οι εκατοντάδες από το 200 και μετά κλίνονται και όταν είναι με άλλους αριθμούς: 200, 201, ... 500, ... 1000, ... 1600, Κλίνονται όπως τα επίθετα σε -ος, -n, -ο
- Πέρασαν τις εξετάσεις Αγγλικών τετρακόσια πενήντα τρία παιδιά: διακόσιες τέσσερις μαθήτριες και διακόσιοι σαράντα εννέα μαθητές.
- ➤ Τα εισιτήρια των χιλίων πεντακοσίων θεατών, που ήρθαν στο σχολείο για τους μαθητικούς αγώνες, μας έφεραν δραχμές.

κλιτά απόλυτα αριθμητικά

Πρόσεξε τη νραμματική και συμπλήρωσε τις καταλήξεις.

νικητές των αγώνων. Πριν τελειώσει η σχολική χρονιά, είχαμε μαθητικούς αγώνες. Πήραν μέρος τριακόσι..... σχολεία απ' όλη τη χώρα. Φαντάσου ότι στους αγώνες υπήρξε συμμετοχή* χιλί..... εβδομήντα παιδιών! Αυτό δεν έχει ξαναγίνει. Στην οργανωτική επιτροπή* ήταν συνολικά* δεκατρ... παιδιά. Συμμετείχαν μάλιστα και τέσσερ..... μαθητές από το σχολείο μας. Η δουλειά των τεσσάρ..... μαθητών ήταν να βοηθήσουν στην προετοιμασία του γηπέδου. Τα διακόσι..... παιδιά του σχολείου μας που είχε προτείνει τους αγώνες έκαναν και την επαφή* με τα άλλα σχολεία μέσα από το Ίντερνετ. Από τους χίλι..... εβδομήντα μαθητές που πήραν μέρος, οι πενήντα τρ..... πήγαν στους τελικούς. Για κάθε άθλημα* υπήρχαν τρ..... νικητές. Σε αυτούς τους τρ..... έδωσαν βραβεία τρ..... ακριβά κύπελλα* από χρυσό και ασήμι.

επίθετο και επίρρημα

Συνέχισε τα λόγια της Μαρίνας: Πόσο γρήγορα τρέχουν τα αγόρια;

Από το ημερολόγιο της Μαρίνας

Εγώ δεν είμαι πολύ καλή στα σπορ και τα βαριέμαι κιόλας, αλλά στο σχολείο μας έχουμε πολλά «αστέρια» στον αθλητισμό. Κορίτσια και αγόρια. Στους πανελλήνιους μαθητικούς αγώνες τέσσερις από τους νικητές στους αγώνες δρόμου ήταν μαθητές του σχολείου. Τρεις μαθήτριες και ένας μαθητής. Από τα κορίτσια η Μελίνα τρέχει πολύ γρήγορα. Ήρθε, όμως, τρίτη γιατί η Κάτια τρέχει ακόμα πιο γρήγορα. Αυτή πήρε τη δεύτερη θέση. Πιο γρήγορα απ΄ όλες, πάντως, τρέχει η Άντζελα. Αυτή ήρθε πρώτη στα 100 μέτρα και με διαφορά*. Όλοι στο σχολείο τη φωνάzουν Μάριον!

(Από τα αγόρια: 1. Νίκος, 2. Γιώργος, 3. Γρηγόρης).....

......Τον φωνάzουμε Λούι!

 Ο Γρηγόρης είναι γρήγορος στο τρέξιμο. Ο Γρηγόρης τρέχει ► Η Άντzελα είναι γρήγορη στο τρέξιμο. Η Άντzελα τρέχει γρήγορα. Τα παιδιά είναι γρήγορα στο τρέξιμο. Τα παιδιά τρέχουν Πώς είναι στο τρέξιμο ο Γρηγόρης, η Άντzελα, τα παιδιά; Πώς τρέχουν; γρήγορος, -η, -ο γρήγορα οτ3θὶπ3 επίρρημα επίθε-

επίρρη-

- Είμαστε καλοί κολυμβητές.
- Кодинтане када.

ουσιαστι-

ρήμα

επίθετο και επίρρημα

Φτιάξε ένα επίρρημα από το επίθετο στην παρένθεση.

ś).
ó).
ó

β. Αντιστοίχισε.

χωρίς να βιαστώ	γρήγορα
με προσοχή	δυνατά
την ίδια στιγμή	σωστά
με δύναμη	αργά
χωρίς διακοπή	προσεκτικά
με μεγάλη ταχύτητα	βιαστικά
χωρίς λάθος	αμέσως
χωρίς να περιμένω	αδιάκοπα

παραθετικά επιρρημάτων

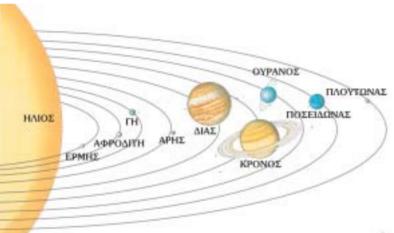
Σύγκ	*3V10	TIC	αĐi	dúto	1EC.
1	P-10	3			3.

α) Η Μελίνα τρέχει πιο γρήγορα από την Εύη.	β) Η Μελίνα είναι πιο γρήγορη από την Εύη. Η
Η Κάτια από τη	Ка́тіа апо́
Μελίνα. Πιο γρήγορα από όλες τρέχει	τη Μελίνα. Η πιο γρήγορη είναι

Κάνουμε συγκρίσεις

- ➤ Ο Νίκος είναι γρήγορος. επίθετο
- ➤ Ο Γιώργος είναι πιο γρήγορος από τον Νίκο. πιο + επίθετο + από (αιτιατική)
- ➤ Ο Γρηγόρης είναι ο πιο γρήγορος. ο πιο + επίθετο

α) Οι πλανήτες έχουν διαφορετικό* μέγεθος... Τι νομίzεις: Ποιος πλανήτης είναι ο πιο κρύος και ποιος είναι ο πιο zεστός; Γιατί;

β) Τα βουνά έχουν διαφορετικό ύψος* ...

• Σε ποια ήπειρο βρίσκονται τα πιο ψηλά βουνά του κόσμου;

• Ποιο είναι το πιο ψηλό βουνό της Αφρικής;

• Σε ποια ήπειρο είναι το τρίτο μεγαλύτερο βουνό του κόσμοι

μονολεκτικοί / περιφραστικοί τύποι

α. Κάνε συγκρίσεις: Ποιος είναι νεότερος / μεγαλύτερος / ψηλότερος;

ο Πάνος

- 1. Ο ... Τάκης ... είναι νεότερος από ... τον Πάνο
- 2. Ο είναι μεγαλύτερος από 3. Ο είναι ψηλότερος από
- β. Ποια λιχουδιά βρίσκεις πιο νόστιμη: το παγωτό, το κέικ, τη σοκολάτα ή τη μαρμελάδα;

γ. Ποιο αυτοκίνητο νομίζεις ότι είναι ακριβότερο / φτηνότερο;

ανώμαλα παραθετικά / συγκρίσεις

Ποιο χώο ζει περισσότερα χρόνια;

Γινάντια χελώνα 150 χρόνια Άλμπατρος 80

Ασιατικός ελέφαντας 70 40

Βόας

Προσοχή: Ανωμαλίες!

Βαθμίδες

(υπερθετικός) (θετικός) (συγκριτικός) πολύς περισσότερος ο περισσότερος κακός ο χειρότερος χειρότερος καλός καλύτερος ο καλύτερος μεγάλος μεγαλύτερος ο μεγαλύτερος απλούστερος ο απλούστερος

απλός γλυκός

γλυκύτερος ο γλυκύτερος

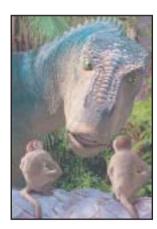

παραθετικά κλίνονται! Συμπλήρωσε με το σωστό παραθετικό του *καλός, -ή, -ό*.

Ο Βασίλης και η Μαρίνα συzητούν για σινεμά.

- Δεν έχω δει ... καλύτερη.... ταινία από το Jurassic Park. Τη βρίσκω ακόμακαι από το Δεινόσαυρο.
- Για μένα σκηνοθέτης* του κόσμου είναι ο Στίβεν Σπίλμπεργκ. Έχει κάνει ταινίες. Διαλέγει ηθοποιούς* και βρίσκει ιστορίες.

επιλογή συγκριτικού / υπερθετικού βαθμού

Συγκριτικός και υπερθετικός βαθμός. Διάλεξε το σωστό.

- 1. Καμιά φορά πηγαίνω μόνη μου στο σινεμά αλλά περισσότερες / τις περισσότερες φορές πηγαίνω με φίλους.
- 2. Περισσότερες / οι περισσότερες ταινίες που βλέπουμε είναι αμερικανικές.
- 3. Στο σινεμά οι πρωταγωνιστές κερδίzουν ακόμα περισσότερα / τα περισσότερα λεφτά και από τους σκηνοθέτες.
- 4. Ο αδελφός μου λατρεύει* τον κινηματογράφο αλλά βαριέται να πηγαίνει στο σινεμά: Βλέπει περισσότερες / τις περισσότερες ταινίες σε βίντεο.
- 5. Εγώ βλέπω πολλά έργα στην τηλεόραση αλλά ο αδελφός μου βλέπει ακόμα περισσότερα / τα περισσότερα.

Η ΠΙΟ ΓΛΥΚΙΑ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ

Οι τρεις κοπέλες θέλουν να πάρουν μέρος σ' ένα διαγωνισμό ομορφιάς.

ελεύθερη περιγραφή / σύγκριση

Εσύ τι λες; Ποια θα νικήσει; Δικαιολόγησε* τη γνώμη σου.

 Αν βρίσκεις ότι είναι δύσκολο να βγάλεις νικήτρια, η 	μпо-
ρείς να πεις: (το ίδιο με + αιτιατική)	

	-	•				
			,	10 3 1		
>	H		είναι το	ίδιο ψηλή	με την	

➤ H	каі п	είναι το	ίδιο	λεπτές	με
την					

• Μπορείς επίσης να πεις:

τόσο ... όσο, τόσο ...όσο και ...

► H είναι **τόσο ψηλή όσο** η

► H..... και n είναι **τόσο λεπτές όσο**

ка! *n*

0	

τόσο... όσο / το ίδιο με

Πες ότι είναι ίδια.

✓ δυο διασκεδαστικές εκπομπές

η μία εκπομπή είναι το ίδιο διασκεδαστική με την άλλη - τόσο διασκεδαστική όσο (και) η άλλη

- 1. δυο συναρπαστικά* έργα.....
- 2. δυο πετυχημένες κατασκευές*....
- 3. δυο δύσκολοι κανόνες
- 4. δυο βαρετές ασκήσεις
- 5. δυο απαίσια τραγούδια.....

ανάγνωσμα σχετικά με την ομορφιά

Η Μαρίνα έχει μια θεία στην Αμερική. Είναι λίγο παλαβή, αλλά η Μαρίνα την αγαπάει πολύ. Όταν ήταν μικρή, η θεία της έγραφε ολόκληρα παραμύθια. Τώρα που μεγάλωσε, κάθε χρόνο, μαζί με τις ευχές για το νέο έτος, στέλνει ένα γράμμα στις ανιψιές της με συμβουλές και ιδέες.

α. Διάβασε προσεκτικά το γράμμα της θείας! Αναγνωρίzεις τώρα τα πρόσωπα πιο κάτω; Γράψε ό,τι ξέρεις για το καθένα.

Αγαπητές μου ανιψιές!

Καλή χρονιά σε όλες σας. Σας εύχομαι μια χρονιά γεμάτη δουλειά και χαρά. Μια χρονιά που θα σας κάνει ένα χρόνο μεγαλύτερες, αλλά πολύ πιο σοφές, πιο καλές και πιο όμορφες. «Πιο όμορφες; Πώς θα γίνουμε όμορφες όταν δεν είμαστε;» Κάνετε λάθος. Υπάρχουν πολλοί τρόποι για να γίνετε όμορφες: Πιο καθαρό δέρμα, πιο καλοχτενισμένα, λαμπερά μαλλιά, πιο ίσια πλάτη, πιο περιποιημένα χέρια...Αλλά αυτά τα ξέρετε καλύτερα από μένα..

Τώρα όμως δε θέλω να σας μιλήσω για αυτά! Θα' θελα να σκεφτείτε την πολύ καλή σας φίλη, τη Σοφία. Αυτή δεν είναι καθόλου όμορφη. Κι όμως, όταν τη βλέπετε, ποτέ δε σκέφτεστε: «Τι άσχημο δέρμα που έχει! Τι χοντρή που είναι!» Αισθανόσαστε* μόνο χαρά γιατί την αγαπάτε.

Σκεφτείτε και εκείνη τη θαυμάσια καθηγήτρια, την κ. Πάνου. Ήταν κοντή με πεταχτά* δόντια και πολύ κατσαρά μαλλιά. Αγριόφατσα. Και όμως, σας έκανε ν' αγαπήσετε για πάντα την Ιστορία! Α, θυμηθείτε και εκείνη τη γριά κυρία που τη λέγατε γιαγιά! Δεν ήσασταν αληθινά της εγγόνια κι όμως ήταν η πιο γλυκιά γιαγιά του κόσμου! Ξέρω ότι στα νιάτα της ήταν άσχημη κοπέλα, αλλά στα γεράματα το πρόσωπό της είχε τόση ηρεμία και τόση καλοσύνη! Την έβλεπες κι έλεγες: «Τι όμορφη γριούλα!». Ο πλούσιος εσωτερικός κόσμος* είναι τελικά χάρισμα* «πιο ωραίο από την ομορφιά». Ένα πρόσωπο που είναι μόνο όμορφο πολύ γρήγορα σταματάει να μας φαίνεται ωραίο.

Αφήστε λοιπόν τη μύτη και τα μαλλιά σας! Κοιτάξτε τα μάτια σας να είναι λαμπερά από γνώση και να χαμογελάτε ακόμη και στα δύσκολα. Είστε τόσο νέες. Ο κόσμος όλος είναι δικός σας.

Σας φιλώ. Η θεία σας

••••••	•••••	•••••

4. επιθέσεις – βάρβαροι* – βάρβαροι λαοί

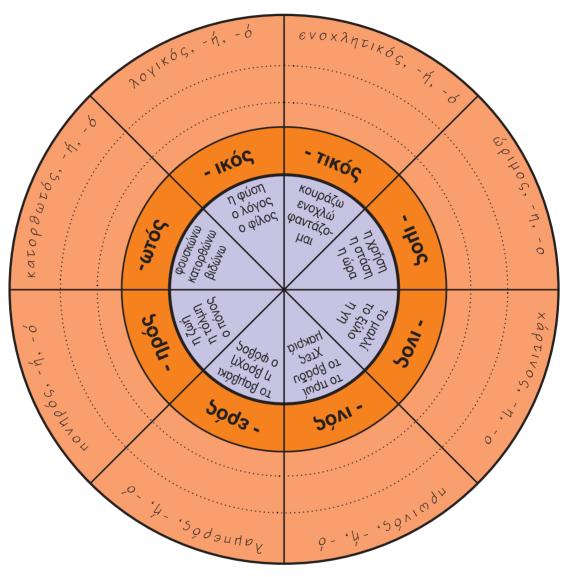
6. Πώς βλέπει η θεία την ομορφιά; Συμφωνείς; Γράψε κι εσύ για κάποιον που δεν είναι «κούκλος» (ή «κούκλα») αλλά έχει μια άλλη ομορφιά.
Πρόσεξε τον τόνο στο επίθετο «γέρος» και «γερός»: > Ο γέρος αγρότης είχε ένα γέρικο αλλά γερό άλογο!
Ένας γέρος άντρας - Μια γριά γυναίκα - Ένα γέρικο άλογο Ένας γερός νέος - Μια γερή κοπέλα - Ένα γερό άλογο
γέρος, γριά, γέρικο = ηλικιωμένος, -η, -ο, μεγάλης ηλικίας γερός, -ή, -ό = δυνατός, -ή, -ό, με καλή υγεία
Επίθετα ως ουσιαστικά Στα επίθετα ο τόνος δεν αλλάzει θέση όταν κλίνονται.
Καμιά φορά, όμως, χρησιμοποιούμε ένα επίθετο (μόνο του, ως ουσιαστικό):
➤ Στην Ελλάδα zουν πολλοί ξένοι.
Τότε (ο τόνος μπορεί να αλλάξει θέση). Αυτό συμβαίνει όταν το επίθετο τονίzεται στην προπαραλήγουσα, δηλαδή στην τρίτη συλλαβή από το τέλος:
π.χ. άρρωστος, -η, -ο
► Η νοσοκόμα φροντίζει τους αρρώστους (ως ουσιαστικό).
➤ Ο γιατρός είδε τους άρρωστους εργάτες και τους έδωσε φάρμακο (επίθετο).
Σχημάτισε φράσεις όπως στο παράδειγμα.
2χηματίσε φρασείς σιως στο παρασείγμα.
φάρμακα – άρρωστος - άρρωστο παιδί τα φάρμακα του άρρωστου παιδιού, τα φάρμακα του αρρώστου
1. δικαιώματα* – εργαzόμενοι* – εργαzόμενες γυναίκες
2. αυτοκίνητα – επίσημοι* - επίσημοι πελάτες
3. σπίτι – πλούσιος – πλούσια οικογένεια

Συμπλήρωσε τη ρόδα.

επίθετα σε -ος, -η, -ο / κύριες παραγωγικές καταλήξεις

66

-ικός: πιο απαιτητικό λεξιλόγιο / συμφωνία

Από ποια ουσιαστικά παράγονται (βγαίνουν) τα επίθετα;

Πολλά επίθετα λήγουν σε –ικός. Τα επίθετα που λήγουν σε –ικός γράφονται με (1).

➤ Αλλά: γλυκός, δανεικός

____ επίθετα σε –ικός από ουσιαστικά

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με επίθετα σε -ικός που παράγονται από τα ουσιαστικά.

ο λόγος)	Δεν είναι αυτό που λες.
ο νόμος)	Από άποψη εσύ έχεις δίκιο.
(η τέχνη*)	Πολλοί μαθητές τελειώνουν κάποια σχολή.
(η κοινωνία*)	Οι νέοι κάνουν εύκολα σχέσεις.
(η επιστήμη*)	Στα παιδιά αρέσουν πολύ τα βιβλία φαντασίας.
το γένος*)	Αυτά που λες είναι πολύ
το είδος*)	Στις εκπτώσεις τα μαγαzιά κάνουν τιμές.
το κράτος*	Το μετρό είναι ένα από τα έργα.

-ικός: πιο απαιτητικό λεξιλόγιο / συμφωνία

— Κάθε χώρα και μια νοστιμιά!

η Γαλλία:	το κρασί	\rightarrow	το γαλλικό κρασ
η Γερμανία:	n μπίρα	\rightarrow	
η Ρωσία:	το χαβιάρι	\rightarrow	
n Ελβετία:	n σοκολάτα	\rightarrow	
n Βραzιλία:	ο καφές	\rightarrow	
n Kíva:	το ρύzι	\rightarrow	
η Ιταλία:	τα μακαρόνια	\rightarrow	
η Ολλανδία:	το τυρί	\rightarrow	

η Ελλάδα: το ούzο

Πολλά εθνικά επίθετα (επίθετα από τα ονόματα των χωρών) λήγουν σε –ικός: n Αμερική: το **αμερικανικό** δολάριο п Аүүдіа: n **αγγλική** λίρα.

		επίθετα σε -τικός από ρήματα
Πώς λέγεται		, ,
 ✓ μια κατάσταση που σε απελπίzει; 1. ένα φρούτο που σε δροσίzει; 2. ένα εργαλείο που σε βοηθάει; 3. ένας βαθμός που σε ανησυχεί; 4. μια γνώμη που σε πείθει; 5. μια μηχανή που ράβει; 	μια απελπιστική κατάσταση	
κουράzω είμαι κουραστικός = κουράzω τους ενοχλώ είμαι ενοχλητικός = ενοχλώ τους α κουρασ	CACO , MANA , 84 - 34	ω κούραση, έχω κουραστεί ούμαι

διάφορα σημασίας -τικός - μένος / σχέση με το ρήμα

Ένα αποτέλεσμα που δεν είναι τόσο καλό, όπως το περιμέναμε, είναι ... απογοητευτικό Με αυτό το κακό αποτέλεσμα είμαστε ... απογοητευμένοι...

1. η ενόχληση

Θες να δεις ένα έργο. Ο αδερφός σου αλλάzει συνέχεια πρόγραμμα. Είναι Με τους φίλους σου κάνετε πολύ θόρυβο στο σπίτι. Ο πατέρας σου είναι πολύ

2. η απελπισία

Κάποιος που έχει χάσει κάθε ελπίδα είναι Μια κατάσταση που δεν αφήνει ελπίδες είναι

3. το πέρασμα / το πέρας

Κάποιος που απλώς περνάει από το σπίτι σου είναι Τα παλιά πράγματα λέγονται και

4. το σπάσιμο

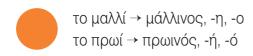
Κάτι που σου σπάει τα νεύρα είναι Ένα γυάλινο ποτήρι που έπεσε κάτω είναι

5. η γοητεία

Μια κυρία κομψή και όμορφη είναι Μια κυρία που της αρέσει πολύ κάτι είναι

6. η ικανοποίηση

Μια εργασία που είναι αρκετά αλλά όχι πολύ καλή είναι Αυτός που του αρέσει αυτή η εργασία είναι

υλική σύσταση

1. μια τσάντα από δέρμα	μια δερμάτινη τσάντα
2. μια μπλούzα από μαλλί	
3. παπούτσια από πανί	
4. φάκελοι από χαρτί	
5. ένα βάzο από πηλό	
6. ένα άγαλμα από μάρμαρο	
7. ένας τοίχος από πέτρα	
8. ένα έπιπλο από ξύλο	
9. ένα παιχνίδι από πηλό	

- Πολλά επίθετα που δηλώνουν την ύλη (από τι είναι φτιαγμένο ένα πράγμα) λήγουν σε **-ινος**. Ε
- Επίθετα από λέξεις που δηλώνουν την απόσταση και το χρόνο λήγουν σε -ινός.
- Τα επίθετα σε -**1**νος και -**1**ν**ό**ς γράφονται με (**1**).

Αλλά: φωτεινός, σκοτεινός, ορεινός, υγιεινός, ταπεινός, ελεεινός

ע יו

-ινός / χώρος και χρόνος

Πες τις φράσεις με ένα επίθετο σε - ινός, όπως στο παράδειγμα.

1.	το μάθημα που γίνεται το απόγευμα	το απογευματινό μάθημα
2.	οι διακοπές του καλοκαιριού	
3.	ο διαγωνισμός που έγινε πέρυσι	
4.	τα χρώματα που φοράνε φέτος	
5.	το πρόγραμμα που υπάρχει απόψε	
6.	οι ειδήσεις που ακούσαμε χθες	
7.	ο καφές που πίνουμε το πρωί	
8.	οι πόλεις που είναι μακριά	
9.	n βόλτα που κάνουμε το βράδυ	
10	. ο καιρός του φθινοπώρου	
11	. τα χωριά που είναι κοντά	
12	. οι συνήθειες που επαναλαμβάνονται κάθε μέρα	

Βάλε τον τόνο και την κατάληξη στα επίθετα.

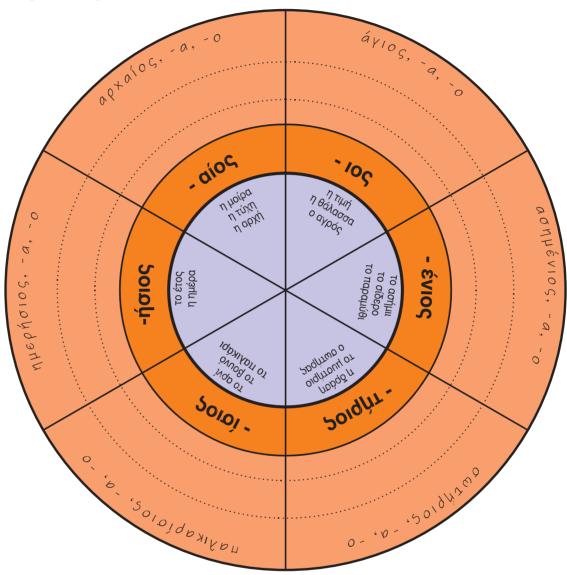
- 1. Έχω παχύνει και δε μου κάνουν τα περσ...... ρούχα.
- 2. Οι δερματ..... τσάντες είναι ευαίσθητες στο νερό.
- 3. Φέτος θα περάσουμε τις καλοκαιρ...... διακοπές στην πατρίδα μας.
- 4. Τα πετρ..... σπίτια διατηρούν τη δροσιά το καλοκαίρι.
- 5. Οι μαρμαρ..... σκάλες θέλουν γυάλισμα.
- 6. Ευτυχώς, άρχισαν οι φθινωπορ...... βροχές.
- 7. Ονειρεύομαι μακρ..... ταξίδια στα νησιά.

Συμπλήρωσε τη ρόδα.

επίθετα σε -ος -α -ο

Συμπλήρωσε και γράψε τα επίθετα στη σωστή στήλη.

- 1. μια παρόμ.....* σκέψη,
- 2. μια αδέξ.....* κίνηση,
- 3. μια δραστήρ..... γυναίκα,
- 4. ένας μακρόβ.....* οργανισμός,
- 5. μια αποχαιρετιστήρ..... εκδήλωση*,
- 6. αρνίσ.....* κρέας,
- 7. ένα υπόγ..... διαμέρισμα

ένα διαμέρισμα

Τα επίθετα που λήγουν σε [-εοs] γράφονται – αίος) ή – εος.

-εος	-αίος
νέος, -α, -ο	ωραίος, -α, -ο
στέρεος, -n, -o	τυχαίος, -α, -ο
δικαστέος, -α ,-ο	τελευταίος, -α, -ο
παραδοτέος, -α, -ο*	αρχαίος, -α, -ο
θαρραλέος, -α, -ο	ενιαίος, -α, -ο
κραυγαλέος, -α, -ο*	γιγαντιαίος, -α, -ο
πειναλέος, -α, -ο	μηνιαίος, -α, -ο

Όσα επίθετα λήγουν σε Αέος και όσα λήγουν σε (-τέος) και δηλώνουν ότι κάτι μπορεί ή πρέπει να γίνει) γράφονται με -ε.

- ένας προακτέος μαθητής: ένας μαθητής που μπορεί να προαχθεί (να περάσει στην επόμενη τάξη)
- μια καταδικαστέα πράξη: μια πράξη που πρέπει να καταδικαστεί

Συμπλήρωσε και γράψε στη σωστή στήλη τα επίθετα.

μια μεσ..... λύση, η διδακτ..... ύλη*, ένα γωνι..... λίθος, μια φρικαλ.....* πράξη, χυδ.....* λόγια, ένας ακαρι.....* θάνατος, προακτ.....* μαθητές, το εβδομαδι..... πρόγραμμα, το πληρωτ..... πόσο, ένα πανάρχ..... όπλο

Βρες για κάθε επίθετο ένα ουσιαστικό που ταιριάzει και γράψε τη φράση.

🗸 κραυγαλέος, -α, -ο	μια κραυγαλέα αδικία
θαρραλέος, -α, -ο	
μηνιαίος, -α, -ο	
τυχαίος, -α, -ο	
στέρεος, -α, -ο	
καταδικαστέος, -α, -ο	

Η Μαρίνα βρίσκει σ' ένα συρτάρι ένα τρελό παραμύθι που της είχε γράψει η παλαβή θεία από την Αμερική όταν ήταν μικρή... Το διαβάζει και της φαίνεται ακόμα διασκεδαστικό. Εσένα σ' αρέσει;

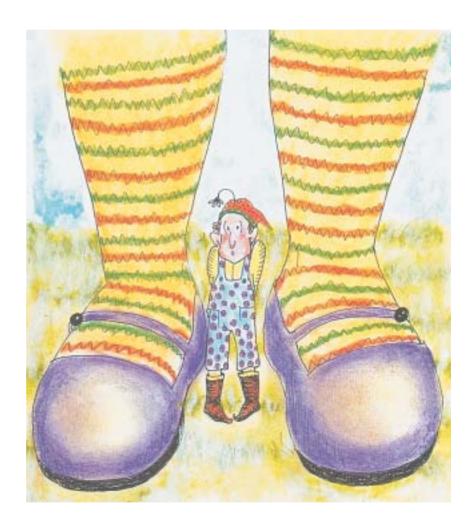
Ο Ουφ και η Όχου

Μια φορά, ήταν ένας πολύ άσχημος νάνος* που τον λέγαν Ουφ. Ζούσε σ' ένα άσχημο

νανόσπιτο μέσα σ' ένα άσχημο δάσος με πολύ άσχημα και κοντά δέντρα, κι έτσι δεν ήξερε πως ήταν άσχημος και νάνος, αλλά νόμιζε πως ήταν ωραίος και ψηλός.

Ένα πρωί, έφτασε ξαφνικά στην περιοχή μια άσχημη γιγάντισσα* που την έλεγαν Όχου. Γκρέμισε ένα σωρό δέντρα με τα πελώρια παπούτσια της και τελικά, αφού αναστάτωσε* όλο τον κόσμο, ανακάλυψε κάπου το νάνο Ουφ, τον τσάκωσε* και τον σήκωσε ψηλά μέσα στη χούφτα* της.

«Παιδάκι μου! Μοναχογιέ μου!» φώναξε κοιτάζοντάς τον προσεκτικά. «Αχ, σε ξαναβρήκα επιτέλους! Σε είχε αρπάξει* ο αέρας όταν ήσουν μωράκι και σε είχα χάσει!» εξήγησε.

Ο νάνος Ουφ δεν την πίστεψε βέβαια, αλλά τι να κάνει; Βρισκόταν σε πολύ δύσκολη θέση έτσι κρεμασμένος απ' το μπλουζάκι του στο κενό* και φοβόταν μην τη θυμώσει και τον πετάξει κάτω. Προσποιήθηκε*, λοιπόν, πως ήταν κι αυτός συγκινημένος* και δέχτηκε να την ακολουθήσει στο γιγαντόσπιτό της, με σκοπό να το σκάσει μόλις βρει ευκαιρία.

Αμέσως, η γιγάντισσα Όχου έβαλε το νάνο Ουφ στην τσέπη της και ξεκίνησε. Η τσέπη κουνούσε πέρα δώθε, καθώς η Όχου προχωρούσε με άγαρμπα* βήματα, κι ο Ουφ γρήγορα ζαλίστηκε κι αποκοιμήθηκε.

Όταν ξύπνησε, ήταν πολύ αργά για να το σκάσει. Είχαν φτάσει.

Η Όχου τον έβγαλε απ' την τσέπη της και τον έβαλε μέσα σ' ένα χρυσό κλουβί.

«Εδώ, δε θα κινδυνεύεις καθόλου» είπε ευχαριστημένη.

Ο Ουφ άρχισε να κλαίει απαρηγόρητα*. Ξαφνικά, από την πιο σκοτεινή μεριά του κλουβιού ακούστηκε μια φωνή που έτρεμε απ' τη συγκίνηση:

«Παιδάκι μου! Μοναχογιέ μου!»

Ο Ουφ στράφηκε* κατάπληκτος*. Απέναντί του βρισκόταν ένας άσχημος γερο-νάνος που του έμοιαζε πολύ!

- «Καλωσήρθες στο σπίτι μας, μωρό μου! Εγώ είμαι ο μπαμπάς σου!» συνέχισε ο γερονάνος.
- «Μπαμπά!» αναφώνησε* ο Ουφ όλο χαρά κι αγκάλιασε τον μπαμπά του. «Κι αυτή;» ρώτησε μετά απορημένος*. «Ποια είναι αυτή η φοβερή γυναίκα;»
- «Η μαμά σου, βέβαια, παιδάκι μου!»
- «Και γιατί δε μας μοιάζει;»
- «Να σου εξηγήσω: Κάποτε, ήταν κι αυτή όμορφη και κανονική, σαν κι εμάς. Αλλά από τότε που σ' έχασε, σιγά σιγά άλλαξε... Απ' τη θλίψη* της τράβηξε τα μαλλιά της τόσο πολύ, που ψήλωσε. Και ξεχείλωσε*, τόσο βαθιά που αναστέναζε* συνέχεια. Πάντως, είναι εξαιρετική* νοικοκυρά, άψογη* σύζυγος* κι υπέροχη* μητέρα!»
- «Και γιατί μας έχει κλεισμένους στο κλουβί;»
- «Για να μας προστατέψει!» Για να μη μας χάνει!»
- «Μα θα περάσουμε τη ζωή μας έτσι; Μέσα σ' ένα χρυσό κλουβί; Γιατί;» αναρωτήθηκε καταστενοχωρημένος ο Ουφ.
- «Αυτά συμβαίνουν και στις καλύτερες οικογένειες» είπε σοφά* η Όχου που παρακολουθούσε τη συζήτηση.
- «Είναι απλό: Έτσι σας αγαπώ καλύτερα!»

Κι άστραψαν* τα δόντια της σ' ένα πλατύ*, τρυφερό χαμόγελο.

•	T ₁	Ei	íve	011	ά	σx	nj	10	; I	To	10	98	εí	va	ı á	ισχ	nj	10	\$	στ	0	П	ap	aj	μύ	θ1;	
•••		•••	•••				•••	•••					• • • •														
• • •		• • •	• • •	• • •	• • • •	• • •	• • •	• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •	• • •	• • • • • • • • • • • • • • • • • • • •	• • • •							• • •		• • •	• • •	• • •					
•	K	OLT (άλ 	a (Βε	S	710	ITÍ	n	µ	a j	μά 	δ	ε p	10 1	ıáz	E1	σ	to	v (; ó	idi	no.	U §	,,		
•••			•••			•••			•••			•••	• • • •														
•	B	pε	S 1	ιρ	íα	13	ПÍ	θε	Ta		01	ט פ	σn	μa	ív	ου	U I	TO	yı	ί II	K CIL	dıí	í.				
• • •	• • • •	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••	•••														
•••													•••														

Στην πολυκατοικία του Πέτρου γίνονται καμιά φορά καβγάδες. Σήμερα, πρωί πρωί, να τι άκουσε ο Πέτρος στο διάδρομο...

- Βλέπεις τι έκανε η zαβολιάρα γάτα σου στο καινούριο χαλάκι μου;
- Η γάτα μου το έκανε; Αποκλείεται. Η Σουσού είναι η πιο καθαρή γάτα του κόσμου. Δεν κοιτάς

τη δικιά σου που είναι πανάσχημη και καταβρόμικη...

- Σιγά την πεντακάθαρη γάτα σου. Που τριγυρνάει όλη την ημέρα με τους βρομιάρηδες γάτους του δρόμου και προτιμάει μάλιστα τον πιο σιχαμένο* απ' όλους.
- △ Έτσι ε, κουτσομπόλα!* Εσύ φυσικά, σαν τεμπέλα που είσαι, έχεις χρόνο να χαzεύεις τις γάτες της γειτονιάς. Και τι σε νοιάzει εσένα αν η γάτα μου είναι ερωτιάρα. Μήπως γιατί η δική σου είναι ηλίθια και πανάσχημη;

Είπες ηλίθια και πανάσχημη τη γάτα μου, την πανέξυπνη και πανέμορφη γάτα μου;

Πως	Elvai	01	γάτες	TOUC;

αναγνώριση των επιθέτων

	γνώμη της 🔵	γνώμη της 🛆
γάτα της 🔵		
γάτα της 🛆	,,	

6

Οι γειτόνισσες όμως υπερβάλλουν όταν μιλάνε για τις γάτες τους. Πώς λένε ότι η γάτα τους είναι ...

τύποι υπερθετικών

πολύ ωραία;	 πολύ έξυπνη;	
πολύ άσχημη;	 πολύ βρόμικη;	
πολύ καθαού.		

• Πώς μπορούμε να πούμε το **πάρα πολύ** με τα επίθετα;

-τατος, -τατη, -τατο φιλικότατος, εξυπνότατος, νοστιμότατος пау-/ паµπανέξυπνος, πανέμορφος, πανέτοιμος, παμπάλαιος, πάμφτωχος ката-

κατακόκκινος, κατάλευκος, καταβρόμικος κατακουρασμένος,

καταταλαιπωρημένος

τρισ-/ πεντα-/ τετραπεντάμορφος, τετραπέρατος, τρικούβερτος, τρισευτυχισμένος θεόθεόχοντρος, θεόψηλος

• Δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε όλους αυτούς τους τύπους με όλα τα επίθετα. Τα επίθετα σε -μένος, -η, -ο δεν έχουν τύπο σε -τατος, -η, -ο:

ευτυχισμένος → **παν**ευτυχισμένος, **πάρα πολύ** ευτυχισμένος αλλά όχι ευτυχισμενότατος βρόμικος → καταβρόμικος, πάρα πολύ βρόμικος

Τότε λέμε το πάρα πολύ και καμιά φορά λέμε δυο φορές το επίθετο.

Στο καλάθι κοιμούνται έξι μικρά μικρά γατάκια.

 Κάποια επίθετα έχουν ανώμαλους τύπους για το πάρα πολύ. Δε χρησιμοποιούμε συχνά αυτούς τους τύπους.

καλός, -ή, -ό	άριστος, -n, -o
κακός, -ń, -ó	κάκιστος, -n, -ο
μικρός, -ή, -ό	ελάχιστος, -n, -ο
μεγάλος, -n, -o	μέγιστος, -n, -o
λίγος, -n, -ο	ελάχιστος, -n, -ο
απλός, -ή, -ό	απλούστατος, -n, -c

- ➤ Έγραψε μια άριστη έκθεση.
- ➤ Αυτό είναι ένα κάκιστο παράδειγμα.
- ➤ Ευτυχώς ο τοίχος είχε μόνο μια ελάχιστη σχισμή.
- ▶ Με την επίσκεψή σου μας έδωσες τη μέγιστη χαρά.
- ► Μόνο **ελάχιστοι** μαθητές έμειναν στην ίδια τάξη.
- ➤ Σε αυτό το πρόβλημα η λύση είναι απλούστατη.

3

σχηματισμός υπερθετικών

Πώς μπορείς να πεις αλλιώς ότι ... (Γράψε μόνο το επίθετο. Καμιά φορά ταιριάzουν περισσότερα από ένα επίθετα.)

- Υ Η άσκηση δεν έχει κανένα πρόβλημα → (η άσκηση είναι) πανεύκολη, ευκολότατη
- 1. Η μακαρονάδα που τρως είναι άψογη*
- 2. Σ' αρέσει πάρα πολύ ένα δώρο που σου κάνουνε.....
- 3. Βγάzεις πάρα πολύ καλούς βαθμούς στο σχολείο.....
- 4. Μια οικογένεια είναι πολύ πλούσια
- 5. Ο φίλος σου έχει στεναχωρεθεί πάρα πολύ.....
- 6. Η γειτόνισσα φορά πολύ ακριβά ρούχα.....
- 7. Ο διάδρομος της πολυκατοικίας είναι πάρα πολύ βρόμικος......
- 9. Η Οδύσσεια είναι ένας πάρα πολύ παλαιός μύθος......
- 10. Μια κοπέλα έχει πολύ μαύρα μαλλιά.....

λεξιλόγιο / υπερθετικά

Mn νομίzεις ότι μόνο οι γιαγιάδες μαλώνουν για τα zωάκια τους και λένε υπερβολές. Δες τι γίνεται στο πάρκο που πηγαίνουν καμιά φορά ο Πέτρος και η Μαρίνα.

Μπορείς να συνεχίσεις τον καβγά;

αναγνώσματα / κατανόηση

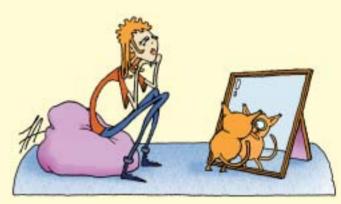
Κάποιοι τσακώνονται για τις γάτες τους, άλλοι τις αγαπούν και τις νοιάzονται. Δες πόσο νοιάzεται η κοπέλα για το γατάκι του και τι απάντησε στις ερωτήσεις.

Από τη γειτονιά μάς έδωσαν ένα γατάκι. Ένα χαριτωμένο άσπρο γατάκι, θηλυκό αλλά με πολύ μακριά μουστάκια, εξυπνότατο και ζωηρότατο.

Ένα μόνο θα σας πω: πως το γατάκι μου είναι πιο όμορφο και πιο έξυπνο από κάθε άλλο στον κόσμο, επομένως και από το δικό σας. Είν' ένα γατάκι εξαιρετικό. Το μαρτυρούν* τα μουστάκια του και τα μάτια του. Ποτέ δεν είδα σε γατάκι δυο μηνών φωτεινότερα μάτια και τόσο μεγάλα.

Ναι, αλλά αυτό το έκτακτο γατάκι είναι τάχα ευτυχισμένο; ...Εσείς τώρα νομίζε-

Ένα γατάκι στον καθρέφτη

τε πως είναι, και πολύ. Αφού το αγαπάμε όλοι τόσο, αφού έχει ολάκερο σπίτι, αφού μπορεί να τρώει, να κοιμάται και να παίζει όσο θέλει, τι του λείπει για μια τέλεια γατίσια ευτυχία; Αλήθεια, κι εγώ αυτή την ιδέα είχα προχθές. Είδα όμως πως ήμουν γελασμένος*. Το γατάκι μας δεν είναι πολύ ευτυχισμένο. Κάτι του λείπει: κι αυτό είναι η συντροφιά* των δικών του - η αγκαλιά, το γάλα και η περιποίηση* της μητέρας του, τα χάδια, τα παιχνίδια, τα μαλωματάκια των αδερφών του.

Προχθές, λοιπόν, βλέπει έναν: Είδε τον ίδιο του τον εαυτό στον καθρέφτη. Και είναι αδύνατον να φανταστείτε την έπληξη και τη χαρά του! Άρχισε αμέσως να μυρίζει, να φιλά, να γλείφει και να ορμά* για παιχνίδια. Με μεγάλη μου απορία* έτρωγε τα μούτρα του στο γυαλί, κοίταζε να ανακαλύψει τον παράξενο αυτό σύντροφο!

 Πώς βλέπει η κοπέλα το γατάκι της; Κάνε το πορτρέτο του. 	γενος, χαρακτηρας, μουστακια, μάτια, γενική εμφάνιση		
 Τι έγινε και σκέφτηκε η κοπέλα ότι το γατάκι της δεν είναι ευτυχ Θέλουν όλες οι γάτες άλλες γάτες για παρέα; Τι λες εσύ; Φαντάσου μια συνέχεια για την ιστορία. 	ισμένο;		

Κοντεύουν τα Χριστούνεννα και η συγγραφέας νιώθει πολύ μοναχή. Αποφασίχει να αποκτήσει ένα zωάκι.

Στρίγκλα* και καλλονή*

Γέλασα τόσο πολύ με τα πιθηκάκια στη βιτρίνα, που χωρίς να το σκεφτώ μπήκα στο κατάστημα...

Ολόγυρα, στα αραδιασμένα* κοφίνια*, πρόβαλλαν φατσούλες, σκυλάκια, γατούλες πεντάμορφες, χαμστεράκια* πολύχρωμα. Περπατούσα αργά, όταν είδα δυο ολόλευκα στρόγγυλα μπαλάκια κουρνιασμένα* στα πεντακάθαρα άχυρα. Δεν ήμουνα σίγουρη αν ήταν κάτι ζωντανό ή σκέτες μεγάλες κουβαρίστρες μαλλί για πλέξιμο. Βούτηξα το χέρι μου και έπιασα τη μια από τις δυο άσπρες μπαλίτσες. Δυο μαύρα στρογγυλά μάτια άνοιξαν και καρφώθηκαν στα δικά μου. Ύστερα, τέντωσε δυο ηλίθια κοντά ποδαράκια, τα ακούμπησε στο πουλόβερ μου και κούρνιασε το κεφάλι στο στήθος μου. Το κρατούσα εκεί, μαλακό και ζεστό, τόσο εύθραυστο*. Με το άλλο χέρι πήρα και το άλλο, που δεν άνοιξε τα μάτια του, και το ξανάβαλα στο καλάθι.

«Βλέπετε», μου λέει ο μαγαζάτορας, «το θηλυκό σας διάλεξε».

• Εσύ τι λες, η συγγραφέας μιλά για σκυλάκια ή για γατάκια; Αν δεν το κατάλαβες, διάβασε και αυτό το κομμάτι από την ιστορία:

Σιχαινόταν τη Φύση. Δεν της άρεσε καθόλου η ζωή στο χωριό. Έπρεπε να τη δεις να περπατάει στους χωματόδρομους του χωριού. Σήκωνε το ένα πόδι μετά το άλλο τόσο αργά, λες και πατούσε επάνω σε γυαλιά... Όταν πηγαίναμε περίπατο, μετά τριάντα βήματα σταματούσε. «Θα' ρθεις;» της φώναζα. Αλλά πέτρωνε* στη μέση του δρόμου με τα μάτια της γεμάτα απόγνωση* καρφωμένα στα δικά μου. Καθώς έσκυβα κοντά της, μου άπλωνε το ποδαράκι.... Την έπαιρνα αγκαλιά και συνεχίζαμε το περίπατο. Έμενε τότε ακίνητη, πανευτυχής που ταξίδευε απάνω μου.

• Υπάρχει ακόμα το zωάκι ή πέθανε ή μήπως χάθηκε; Από πού το καταλαβαίνεις; Διάβασε τώρα τι έγινε.

Ήταν πανέμορφη και μ' έκανε κυριολεκτικά* ό,τι ήθελε. Μια φόρα μόνο αποφάσισα να λείψω πέντε μέρες χωρίς να την πάρω μαζί μου και μ' εκδικήθηκε*: Πέθανε! Ναι, πέθανε. Και κανείς δε θα μου βγάλει από το μυαλό πως πέθανε για να με τιμωρήσει. Η ανόητη, η τρελή, η άπονη*. Τέσσερις μέρες έφτασαν. Έπεσε μες στο πανέρι της, πάνω σε μια φούστα μου, κι αρνήθηκε να φάει, να πιει, να ζήσει. Και το πέτυχε, το άκαρδο.

• Από τα τρία σκυλάκια ποιο σου φαίνεται ότι μοιάzει περισσότερο στο σκυλάκι της;

εντοπισμός επιθέτων σε -ης, -α, -ικο

Λέο, ξέρεις διευθύνσεις για zώα; Ο Πέτρος πήρε ένα γλυκούλικο γατάκι κι έχουμε τρελαθεί όλοι.

- α) Κύκλωσε όλες τις λέξεις που μοιάzουν σε αυτές με τα κόκκινα γράμματα.
- β) Συμπλήρωσε τις φράσεις.

Στα χώα, τα περισσότερα μικρά είναι παιχνιδιάρικα. Αλλά ορισμένα το παρακάνουν, όπως οι μικροί μπαμπουίνοι που κάνουν τσουλήθρα* στην κοιλιά των μπαμπάδων τους και βομβαρδίζουν με πέτρες τις μαμάδες τους...

Άλλα είναι πολύ χαδιάρικα* και λίγο φοβιτσιάρικα, όπως το πουλάρι* που περπατάει κολλημένο στη μαμά του για έναν ολόκληρο μήνα.

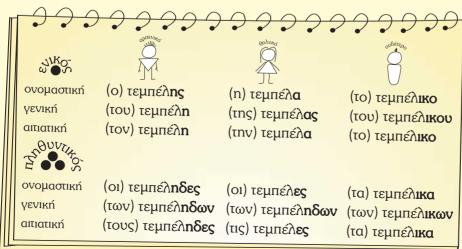
Άλλα πάλι είναι γκρινιάρικα, όπως τα πουλάκια που τσιρίzουν όλη την ώρα για να τα ταΐzουν. Ο μικρός μελισσοφάγος είναι ιδιαίτερα γκρινιάρης και θέλει φαΐ ως και 50 φορές την ώρα. Οι γονείς του δε φτάνουν και παίρνουν βοηθό για να προλάβουν...

Στον κόσμο των zώων υπάρχουν και οι znλιάρηδες. Αυτοί συνήθως είναι οι αρσενικοί.

Υπάρχουν και οι τεμπέληδες και λίγο zαβολιάρηδες*. Να, ο κούκος είναι ένας μεγάλος τεμπέλης που βαριέται να φροντίσει τα αβγά του και τα βάzει σε ξένη φωλιά για να τα κλωσήσουν άλλοι γονείς. Είναι και λίγο zaβολιάρης γιατί, όταν βγει από το αβγό ο μικρός κούκος, μπορεί και να πετάξει τα άλλα αβγά από τη φωλιά. ...

Το μόνο που δεν υπάρχει στον κόσμο των χώων είναι οι τσιγκούνηδες*... αλλά ούτε και οι απλοχέρηδες*, γιατί τα λεφτά τα έχει μόνο ο άνθρωπος!

- 1. Τα περισσότερα μικρά είναι
- 2. Ο μικρός μελισσοφάγος είναι
- 3. Η κουκουβάγια είναι και
- 4. Κάποιοι άνθρωποι είναι, κάποιοι άλλοι

Ο βραδύποδας είναι το πιο τεμπέλικο zώο στον κόσμο. Περνάει 80% του χρόνου του κοιμισμένος, κρεμασμένος με τα τέσσερα πόδια του από κάποιο κλαρί. Κοιμάται 19 ώρες την ημέρα.

κλίση / τεμπέλης

	Από το ημερολόγιο της Μαρίνας
A CAN LAND AND MAN AND AND ADDRESS OF THE PARTY.	Σήμερα μάλωσα με το Γιάννη. Πάλι μου zητούσε να αντιγράψει από το τετράδιό μου τις ασκήσεις χημείας. Ο Γιάννης είναι ο πιο μαθητής της τάξης. Όλοι τον φωνάzουμε αρχιτεμπέλη κ «Βραδύποδα». Δεν κάνει τίποτα. Μόνο κάθεται στην καφετέρια με τους άλλους φίλους του ή κάνει βόλτες με το σκυλί του. Τώρα τελευταία έχει μια φιλενάδα, τη Σούλα. Αυτή είναι ακόμα πιο απ΄ αυτόν. Δεν τους ενδιαφέρει τίποτα άλλο παρά μόνο πού θα πάνε το Σάββατο, τι ρούχα θα φορέσουν και άλλα θέματα
	Γράψε δίπλα στην πρόταση το επίθετο που ταιριάzει.
	τσιγκούνης, -α, -ικο, κατεργάρης, -α, -ικο*, παλαβιάρης, -α, -ικο*, zαβολιάρης, -α, -ικο, βρομιάρης, -α, -ικο, πεισματάρης, -α, -ικο*, κατσούφης, -α, -ικο*, κουτσομπόλης, -α, -ικο
	1. Συνέχεια κατεβάζει το κεφάλι του και κάνει γκριμάτσες. Δεν του αρέσει τίποτα. 2. Στα διαγωνίσματα κάνω σκονάκι και ρίχνω μια ματιά, όταν δεν ξέρω κάτι. 3. Ο πατέρας μου μου δίνει μόνο 1.500 δρχ. χαρτζιλίκι την εβδομάδα. 4. Από τη Μαρία μαθαίνω τα πάντα για τους γείτονες. Δεν της ξεφεύγει τίποτα. 5. Η φίλη μου μισεί το νερό. Λούζεται μια φορά το μήνα μπιερκ! 6. Η αδερφή μου κάνει πάντα το δικό της και δεν άλλαζει με τίποτα γνώμη. 7. Από τον Πέτρο όλα να τα περιμένεις! Ξαφνικά μπορεί να κάνει τα πιο τρελά πράγματα. 8. Όταν παίζουμε χαρτιά με τον μπαμπά, πάντα έχω ένα χαρτί κρυμμένο στο μανίκι!
	α. Πώς λέμε 1. αυτόν / αυτήν που ξεχνάει τα πάντα; /
	παραπονιάρης / παραπονιάρα

zαβολιάρης / zαβολιάρα zηλιάρης /zηλιάρα

έλεγχος κατανόησης / παραθετικά

Κάνε συγκρίσεις: Ποιος σου φαίνεται πιο znλιάρης; Ποιος σου φαίνεται πιο κατεργάρης; Βάλε √.

- 1. Αγόρασα μια ωραία μπλούzα. Η Μαρία πήγε και αγόρασε ακριβώς την ίδια.
- 2. Ο φίλος μου δε μ'αφήνει ποτέ να πάω μόνη μου σε πάρτι.
- 3. Κάθε φορά που θέλω να μιλήσω με τους γονείς μου, εμφανίζεται ο αδελφός μου, μας διακόπτει* και λέει τα δικά του.
- 1. Στο διαγώνισμα χημείας, ο Πέτρος αντέγραψε τα μισά από το διπλανό του.
- 2. Η αδελφή μου όλο καλοπιάνει τους γονείς μας και τους υπόσχεται να κάνει ό,τι της λένε. Έτσι παίρνει παραπάνω χαρτzιλίκι*.
- 3. Ο φίλος μου, ο Βασίλης, χρειάζεται πολλά λεφτά για ηλεκτρονικά παιχνίδια: Όταν το πορτοφόλι του είναι άδειο, ανοίγει τα άλλα πορτοφόλια της οικογένειας...

Τα επίθετα σε -ης -α -ικο σχηματίζουν παραθετικά μόνο με το **πιο**.

➤ Ο Γιάννης είναι ο **πιο τεμπέλης** μαθητής της τάξης, αλλά η Σούλα, η φιλενάδα του, είναι ακόμα πιο τεμπέλα апо́ Γιάννη.

Τα επίθετα σε -nς -a -ικο χρησιμοποιούνται πολλές φορές μόνα τους ως ουσιαστικά:

- ▶ Δεν αντέχω τους τεμπέληδες.
- ➤ Ένας φουκαριάρης* μου zńτησε 100 δραχμές.
- Κάποιοι εικοσάρηδες τρέχουν από καφετέρια σε καφετέρια και παίτουν τάβλι με τις ώρες.
- ➤ Οι ξανθομάλλες αρέσουν πολύ στους άντρες!

παράγωγα (-άρης, -ούλης, -μάτης, -χέρης...)

υμπλήρωσε τον πίνακα.

μαλλιά

μάτια

20	€	©	χρυσο
30	0	©	στραβο
40	14-		
90	1 Miles		

πονηρούλης XQZ..... кай νοστιμ ομορφ.....

ασχημ χοντρ φτωχ μικρ

Τα επίθετα που λήγουν σε -άρης, -ούλης, -χέρης, -μάτης, -μάλης κλίνονται όπως το τεμπέλης.

περιγραφές / παράγωγα

Στη γεπονιά του Πέτρου και της Μαρίνας οι καταστηματάρχες* είναι συμπαθητικοί τύποι.

Διάλεξε και φτιάξε επίθετα από τον πίνακα για να τους περιγράψεις.

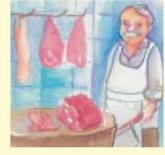
Η γυναίκα του μανάβη περίπου 50, όχι πολύ έξυπνη, γκρίzα μαλλιά, κάνει πολύ ωραία κεντήματα

Η κόρη του φούρναρη περίπου 18, καθόλου άσχημη, ξανθιά, γαλάzια μάτια

Ο περιπτεράς περίπου 30, λίγο πονηρός, μαύρα μαλλιά, μαύρα μάτια

Ο χασάπης περίπου 60, λίγο χοντρός, άσπρα μαλλιά, πράσινα μάτια

Το σκυλί του ταβερνιάρη μικρό, λίγο άσχημο, αγαπάει τα χάδια, τρέχει πίσω απ' όλες τις σκύλες της γειτονιάς

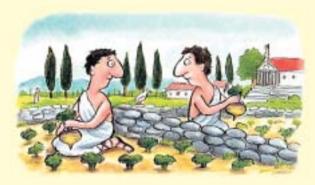
Ο παντοπώλης* περιπού 40, λίγο ντροπαλός αλλά συμπαθητικός, μπούκλες, καστανά μάτια

Βασε την περιγραφή και φτιάξε ένα απλό σκίτσο για τον Δ. Σγουρογιάννη.

Ο Δημήτριος Σγουρογιάννης, ο επιστήθιος* φίλος μου: στα σαράντα πέντε του πια, μα γερός ακόμα σα βούβαλος*, στρογγυλοπρόσωπος, αγριομάλλης, μεγαλόκορμος και στραβοπόδαρος, όπως είναι όλοι τους από κείνα τα μέρη, από κείνα τα βουνά τα μεγάλα.

Δημήτρης Χατzής Η τελευταία αρκούδα της Πίνδου

Του γείτονά μας η σοδειά καλύτερη λογιέται απ' τη δική μας.

... λέγανε οι Ρωμαίοι

Του γείτονα τα μήλα είναι τα πιο νλυκά.

... λένε οι Εβραίοι

κλητική

Η Παλαβιάρα έχει κρίση...

Γιατί μιλάς συνέχεια με επίθετα Παλαβιάρα;

Επειδή αγαπώ πολύ τις γάτες, τις καλές, τις κακές, τις άγριες, τις οπιτικές, τις άσπρες, τις μαύρες, τις τρίχρωμες, τις σιαμέζες, τις περσικές, τις αμερικανικές, όλες τις γάτες.

Όχι, όχι! Και τους παπαγάλους αγαπώ, τους καλούς τους κακούς, τους πολύχρωμους, τους κουτσομπόληδες, τους παλαβούς, τους πανέξυπνους, τους χαζούληδες, τους γριους, τους ειλικρινείς και τους ψεύτε όλους τους παπαγάλους.

Μόνο τις γάτες αγαπάς;

		/		TT 3 0 /			/	
a.	HWC	φωνάζει	n	Hayapia	na	TOV	wux1at	DO:

αγαπημένε,	,	,	,	
	γιατρέ μου!			
6. Av n Пад	λαβιάρα ήταν με	τη δασκάλα της, τι	θα της έλεγε;	
αγαπημένη, .	,		,,	,
	μου δασκ	άλα!		

- Όταν (απευθύνουμε το λόγο σε κάποιον) ή τον φωνάzουμε, χρησιμοποιούμε την (κλητική:)
- ➤ Πού 'σαι μεγάλε; μεγάλος, -n, -ο μεγάλε! → μεγάλη!
- ightharpoonup Tι έκανες **πλίθιε**; Τι έκανες **πλίθια**; πλίθιος, -α, -ο πλίθιε! → πλίθια!
- Στα επίθετα, η κλητική έχει δική της κατάληξη (-ε) μόνο στα αρσενικά σε -ος στον ενικό. Στα άλλα επίθετα, η κλητική είναι ίδια με την αιτιατική:

καλός, -ń, -ό \rightarrow **Καλέ** μου φίλε!

αλλά: → **Καλή** μου φίλη! **Καλοί** μου φίλοι! **Καλές** μου φίλες!

- Όταν γράφουμε γράμμα σε φίλους και συγγενείς, λέμε:
 Αγαπημένε πατέρα! Αγαπημένη μητέρα! Αγαπημένοι γονείς!
 Αγαπητέ Πέτρο! Αγαπητή Μαρίνα!
- Όταν γράφουμε γράμμα σε ανθρώπους που δεν ξέρουμε προσωπικά, λέμε:
 Αγαπητέ κύριε! Αγαπητή κυρία!
 Αξιότιμε κύριε πρόεδρε! Αξιότιμοι κυρία πρόεδρε!

Τέσσερις κοπέλες γράφουν στο Λέο.

- α. Ποια αγαπάει περισσότερο το Λέο; Βάλε σε σειρά τα ονόματα των κοριτσιών.
- 6. Πώς νομίzεις ότι τελείωσαν το γράμμα στο Λέο; Γράψε τη φράση κάτω από το όνομα της κάθε κοπέλας.

Φιλάκια.	Με φιλικούς χαιρετισμούς.	Δική σου! Σε φιλώ.	Мε αγάπη.
Άννα	Μυρτώ	Μαρίνα	Ελένη
Αγαπητέ Λέο!	Λατρευτέ μου Λέο!	Αγαπημένε μου Λέο!	Πολυαγαπημένε Λέο!
1	. 2	3	4

Η φιλόλογός μας είναι καλή και τη συμπαθούμε. Καμιά φορά όμως, συνήθως τη Δευτέρα το πρωί, την πιάνει κρίση. Και αρχίζει μια γκρίνια σαν ποτάμι...

«Παιδιά, δεν υπάρχει ούτε μια πλήρης* πρόταση στις εκθέσεις σας, το λεξιλόγιο είναι τελείως ανακριβές*. Και όχι μόνο αυτό: ούτε ένα επαρκές* γραπτό στο τεστ ιστορίας, όλες οι απαντήσεις ελλιπείς* και οι περισσότερες εκτός θέματος. Γιατί παιδιά; Τι θα κάνω με σας; Δεν καταλαβαίνετε ότι έτσι δεν πρόκειται να βγάλετε το Λύκειο, ούτε καν να τελειώσετε το Γυμνάσιο με ευπρεπείς* βαθμούς; Δε σκεφτόσαστε λίγο τους δυστυχείς γονείς σας που καταξοδεύονται σε πανάκριβα

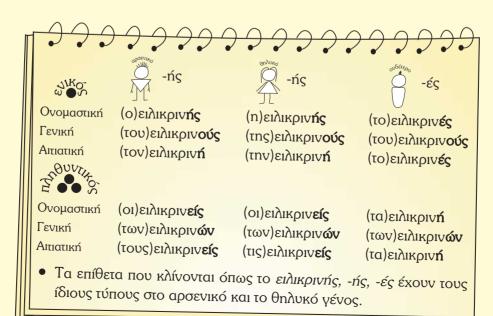
φροντιστήρια και ιδιαίτερα; Τα μαθήματα, παιδιά, θέλουν συνεχείς προσπάθειες σε καθημερινή βάση, δεν το καταλαβαίνετε αυτό; Δε λέω, είστε θαυμάσια παιδιά, ευγενή, πάντα ειλικρινή, προσφιλή* στους καθηγητές σας. Αλλά αυτό δε φτάνει. Η μελέτη, η προσπάθεια, η συγκέντρωση, αυτά έχουν σημασία...», και ξαναρχίχει, αλλά εμείς έχουμε ήδη γυρίσει το διακόπτη* και ασχολούμαστε με τα δικά μας...

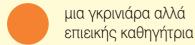
Πώς τα λέει η καθηγήτρια; Βρες τις λέξεις στο κείμενο.

εντοπισμός των επιθέτων σε -ής, -ής, -ές

- 1. Δεν υπάρχει ούτε μια ολόκληρη πρόταση
- 2. Τα μαθήματα θέλουν μόνιμες προσπάθειες......
- 3. Ούτε ένα ικανοποιητικό γραπτό στο τεστ ιστορίας
- 4. Ούτε καν θα τελειώσετε το Γυμνάσιο με υποφερτούς βαθμούς
- 5. Δε σκεφτόσαστε τους καημένους γονείς σας
- 6. Δε λέω, είστε ευγενικά παιδιά.....

κλίση / αγενής

	επιεικης καθηγητρια	
18	Κλίνε το επίθετο αγενής, αγενής, αγενές.	

ο καθηγητής η καθηγήτρια το παιδί του παιδιού του ... καθηγητή της καθηγήτριας οι καθηνητές οι καθηγήτριες τα παιδιά των

Αντίθετα με -α ή αν-: Βρες το αντίθετο.

✓ ένα διαφανές κουτί → ένα αδιαφανές κουτί

- 1. συνεπείς πολιτικοί
- 2. μια ακριβής παρατήρηση
- 3. ειλικρινείς υποσχέσεις
- 4. ένας επαρκής βαθμός
- 5. σαφείς απαντήσεις
 - 6. ένα ασφαλές σπίτι
 - 7. ένα ευπρεπές φέρσιμο

στερητικό μόριο

Πρόσοχη!

Τα επίθετα ακριβής και ακριβός δεν έχουν την ίδια σημασία.

ακριβός - φτηνός: κοστίχει πολλά / λίγα

ακριβής - ανακριβής: σωστός / λάνθασμένος

ακριβός - ακριβής

- 1. Η απάντησή σου στην ερώτηση δεν ήταν
- 2. Είδα στο βιβλιοπωλείο ένα ενδιαφέρον βιβλίο για τα zώα, αλλά δυστυχώς κάποιες πληροφορίες που δίνει είναι
- 3. Όλοι οι μαθητές κάνανε πολλά λάθη στο διαγώνισμα, γιατί οι οδηγίες που τους έδωσαν
- 4. Τα έπιπλα στο σπίτι της θείας μου είναι τόσο που δε μας αφήνει να τα αγγίξουμε.

χαρακτήρας

Στην τάξη της Μαρίνας είναι και δυο αδέλφια, ο Άρης και η Ντίνα... Όμως δε μοιάzουν στο χαρακτήρα. Τι λέει η φιλόλογος για τους δυο μαθητές;

Πρόσεξε το σκίτσο και χρησιμοποίησε τα επίθετα στο πλαίσιο.

εσωστρεφής*, εξωστρεφής*, επιμελής*, τεμπέλης, τελειομανής*, τσαπατσούλης*, υγιής*, αρρωστιάρης και τα δύο: ειλικρινής, συμπαθής

Ο Άρης και η Ντίνα είναι αδέλφι	α. Κι όμως, είναι τελείως διαφορε
τικοί μεταξύ τους. Ο Άρης είνο	al
H Ntíva	
	. Και τα δυο παιδιά, πάντως, είνα
каі	, 3,

έκφραση - λεξιλόγιο

Καμιά φορά η φιλόλογος γίνεται σπαστική. Μας βάzει για έκθεση μια περιγραφή και κάνει συγκρίσεις: Ποια έκθεση είναι πιο ακριβής, ποια είναι πιο σαφής, ποια είναι πληρέστερη. Χθες μας έβαλε το θέμα: «Οι φίλοι μου».

α. Άλλαξε τις λέξεις που δεν αρέσουν στη φιλόλογο. Γράψε άλλα επίθετα.

β. Αφού διαβάσεις τις εκθέσεις του Πέτρου και της Μαρίνας, πες ποια είναι

ακριβέστερη και πληρέστερη.

Έχω πολλούς φίλους. Ο πιο καλός μου φίlos eivai o Baoilns. Eivai liyo xovtpós. Έχει κόκκινα μαλλιά. EÍVAI APKETÁ KAJÓS. O LOI BÉLOUV VA TOV Κάνουν παρέα. Μόνο η αδελφή του λέει ότι ζη-JEÚEL KAL SEV KÁVEL TÍ-ПОТА.

TETPOS

Η καλύτερή μου φίλη είναι η Μαρία. Είναι ψηλή και λεπτή. Είναι σγουρομάλλα και καστανή. Εγώ τη Βρίσκω αρκετά όμορφη. Έχει καλή καρδιά και πάντα δίνει στους άλλους. Δεν είναι καθόλου πονηρή. Καμιά φορά μάλιστα δεν καταλαβαίνει ότι την κοροϊδεύουν. Έχω κι άλλες φίλες, αλλά οι περισσότερες σκέφτονται μόνο τον εαυτό τους, όλο μιλάνε για τους άλλους και πολλές φορές λένε ψέματα.

Maoiva

Συμπλήρωσε τον πίνακο		
θετικός βαθμός -ής, -ής, -ές σαφής*, -ής, -ές	συγκριτικός βαθμός) -έστερος, -n, -ο σαφέστερος, -n, -ο	υπερθετικός βαθμός ο, η, το -έστερος, -η, -ο ο, η, το σαφέστερος, -η, -ο
Αινία η σαφεστερη✓ ένα ασφαλές σπίτιμια πλήρης απάντηση	1 I	ου Πέτρου. Κώστα. το ασφαλέστερο σπίτι
μια ακριβής λέξη ένας ευφυής* μαθητής μια αγενής πωλήτρια		
 πάρα πολύ σαφής → 	-έστατος, -έστατη, -έστατο	
	σαφέστατος, -n, -ο	
➤ Η απάντηση του Κώσι	τα είναι σαφέστατη και δε χρειάzετα	и каµіá аддау́п.
ένας υγιής άνθρωπος	μια ευφυέστατη σκέψη	

άσκηση ελέγχου / διάφορες κλίσεις

Η φιλόλογος έγραψε κάτω από την έκθεση του Πέτρου: ελλιπής, ανακριβής και ασαφής. Ξαναγράψε την έκθεση στο σπίτι. Βάλε περισσότερες λεπτομέρειες. Μη γράψεις μόνο τα καλά των φίλων σου.

Ο Πέτρος τσαντίστηκε αλλά τι να κάνει; Στο σπίτι προσπαθεί να γράψει μια καινούρια έκθεση «πληρέστερη, ακριβέστερη, σαφέστερη, λεπτομερέστερη και ειλικρινέστερη».

Εσύ βοήθησε τον και συμπλήρωσε τα επίθετα.

Έχω πολλούς φίλους, allá οι καλύτεροί μου φίλοι είναι ο Baσίλης, ο Λέο και η Mapira. O Baσilns εirai πολύ καλ.... παιδί. Τον έχουμε για λίγο αφελ....... Είναι επιμελ.... μαθητής και καμιά φορά μας παίζει τον πολυμαθ.... Ο Λέο είvai κολλητ.... με το Baσίλη. Έχει όμως διαφορετικ.... χαρακτήρα. Είναι πολύ δημοφιλ... σε όλη την παρέα. Θέλει να είναι φιλικ.... σε όλους αλλά δεν είναι πάντα ειλικριν... . Τη Μαρίνα τη φωνάζουμε «γατούλα», γιατί είναι πρασινομάτ.... και πονηρούλ.... Καμιά φορά μας το παίζει βηλομύτ.... αλλά την προ-

σγειώνουμε και τη φέρνουμε εύκολα πίσω στην πραγματικότητα. Είναι η καλύτερ... φίλη του κόσμου, απλοχέρ... και πάντα πρόθυμ... να σε Βοηθήσει. Αυτοί είναι οι φίλοι μου με τα πλεονεκτήματα* και τα μειονεκτήματά* τους.

Ο Λέο βαρέθηκε τα σύννεφα και τις βροχές. Γράφει ένα νοσταλγικό μήνυμα στη Μαρίνα για το νησί και τις διακοπές. Βάλε επίθετα για να ομορφήνεις το μήνυμα του Λέο.

Για δες τι γίνεται εδώ αυτές τις μέρες. Έχουμε βδομάδες να δούμε τον ήλιο. Πού είναι το αγαπημένο νησί μας, πού είναι ο ουρανός, ο ήλιος, η παραλία, η θάλασσα, τα μαγαzάκια; Ακόμα τέσσερις μήνες για να δω ήλιο, κοχύλια, άμμο... Στείλε μου καμιά φωτογραφία από τις διακοπές στο νησί να ξεχάσω για λίγο τον ουρανό της Γερμανίας.

Η Ελλάδα γίνεται **Σαχάρα**

Μην παραπονιέσαι Λέο, μήπως προτιμάς την έρημο; Διάβασε τι λέει η εφημερίδα. Σε λίγο θα έχουμε κι εδώ κάκτους και θίνες και, στην καλύτερη περίπτωση, καμιά όαση.

σύνθετα επίθετα με -ειδής

Περίνραψε με ένα επίθετο σε -ειδής, -ής, -ές πώς είναι οι θίνες.

Δεν ξέρω, μάλλον προτιμώ την έρημο με τις καμήλες και τους φοίνικες. Αλλά πες μου τι είναι οι «θίνες»;

Οι θίνες είναι κινούμενοι λόφοι* άμμου που σχηματίζονται από τον άνεμο.

Οι θίνες έχουν διάφορα σχήματα. Άλλες μοιάzουν με αστέρια. Τις λένε αστεροειδείς. Αλλές μοιά-

Αν βάλουμε την κατάληξη -ειδής, -ειδής, -ειδές σε διάφορα ουσιαστικά, μπορούμε να φτιάξουμε επίθετα που σημαίνουν «μοιάζει με, είναι σαν, ανήκει στο είδος του ...».

Αυτό το ψάρι είναι σαν τέρας: Είναι τερατοειδές.

> Οι χιμπαντχήδες δεν είναι κοινοί πίθηκοι. Είναι λίγο σαν άνθρωποι. Είναι

Πολλά επίθετα σε -nς, -nς, -ες είναι σύνθετες λέξεις.

ανθρωποτερατοпадапоβελονο-

-ειδής

που είναι σαν, που μοιάzει με

τοξικοναρκο-

-uavńc

που έχει μανία με, που τρελαίνεται για

μεγαλοβιβλιο-

φωτο-,

πυρο-

-γενής

ευ-, α-, γn-*, συγ-, ομοιο-, ετερο-*,

1. που γεννιέται από, που βγαίνει από

εξω-, ενδο-*

2. που το γένος του είναι ...

μυστικο-, μετριο-*, ψυχο-, ηπο-,

α-*, συμ-

-παθής

1. που έχει πάθος με

2. που πάσχει από

γλωσσοподоαγγλο-

a-

που έχει μάθει και ξέρει από

πολυ-, ολιγοτρι-

δεκαплпи-*

-μελής που έχει τόσα

-πρεπής

- μαθής

άτομα...

δουλοαξιο-

a-

ευ-

που η στάση του είναι σαν ...

δια-, αδιααληθο-, εμ-, пρо-*

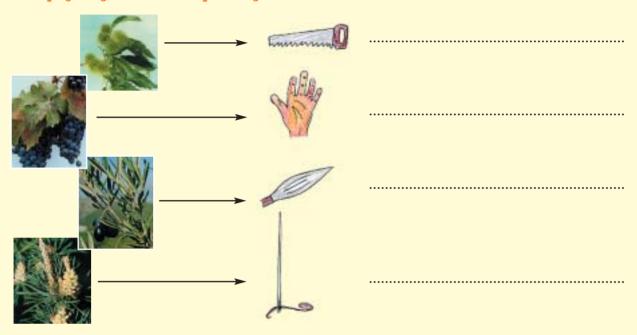
πρωτο-*

-φανής

που φαίνεται σαν...

/ 0	10	/	/	/
σύνθετα	CTILICTA	ac no	-nc	-00

α) Κοίτα αυτά τα φύλλα. Με ποιο πράγμα μοιάzουν; Βρες πώς λένε το σχήμα τους.

B)	Φτιάξε δυο σύνθετα επ	τίθετα με τα	κομμάτια μ	µ ovo / по ди /	ετής και	συμπλήρωσε
	τις προτάσεις:					

 είναι τα	φυτά που	γεννιούνται,	μεγαλώνουν	και πεθαίνουν	μέσα στον	ι ίδιο	χρόνο
 είναι τα	φυτά που	ΖΟυν περισο	σότερο από έν	α χρόνο.			

Βρες ένα επίθετο που ταιριάzει και αντικατάστησε τις μπλε φράσεις.

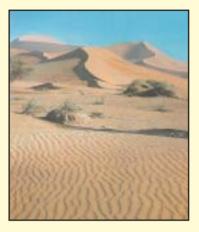
λεξιλόγιο – σύνθετα επίθετα σε -ής, -ής, -ές

- ✓ Το πρόγραμμα για τον καθαρισμό των ακτών διαρκεί τρία χρόνια. EÍVAI TOIETÉC.
- 1. Καμιά φορά μου φαίνεται ότι ο Πέτρος έχει μανία με τη φωτιά.
- 2. Η φιλόλογος ξέρει αγγλικά, γαλλικά, ιταλικά και αραβικά.
- 3. Η δικαιολογία σου φαίνεται αληθινή, αλλά εγώ ξέρω ότι λες ψέματα.
- 4. Μπορεί να μην είναι πολύ όμορφος, αλλά ο Λέο βγαίνει πάντα καλός στις φωτογραφίες.
- 5. Το όνομά του είναι ξένο αλλά γεννήθηκε εδώ.
- 6. Το Μαθητικό Συμβούλιο έχει πέντε μέλη.
- 7. Τα τελευταία χρόνια γύρισαν στην Ελλάδα πολλοί Έλληνες που zούσαν στο εξωτερικό.
- 8. Χωρίzουμε τις δυνάμεις που αλλάzουν την επιφάνεια της Γης σε δυνάμεις που γεννιούνται μέσα στη Γη και δημιουργούν τα βουνά αλλά και προκαλούν τους σεισμούς και σε δυνάμεις που γεννιούνται έξω από τη Γη, όπως είναι η βροχή και ο άνεμος.
- 9. Το χειρότερο για την ομάδα είναι ότι σε κάθε αγώνα οι παίκτες νομίzουν ότι θα χάσουν.
- 10. Δεν έχει ανάγκη από χρήματα, όμως, όπου και να πάει, πάντα κάτι κλέβει.

επίθετα σε -ώδης, -ώδης, -ώδες

Παρατήρησε τις ερήμους. Πώς είναι το έδαφος; Χρησιμοποίησε ένα επίθετο σε -ώδης, -ώδης, -ώδες.

ΠE

βρ.....

Πολλά επίθετα σε $-n\varsigma$, $-n\varsigma$, $-\varepsilon\varsigma$ λήγουν σε:

-ώδης, -ώδης, -ώδες

- ➤ Έπεσαν καταρρακτώδεις* βροχές.
- ➤ Έτρεχε με ιλιγγιώδη* ταχύτητα.

λεξιλόγιο - παραγωγή / επίθετα σε -ώδης, -ώδης, -ώδες

- α) Φτιάξε επίθετα σε -ώδης από τα ουσιαστικά στο πλαίσιο.
- β) Βρες ποια ουσιαστικά συνοδεύουν πολλές φορές αυτά τα επίθετα και γράψε τη φράση.

```
ο όγκος*
                                           η ταχύτητα
ο καταρράκτης*
                ... ... ... ...
                                           n εξέλιξη
                                                            ο ίλιγγος*
                                           n παρέλαση
                . . . . . . . . . . . . . . . . . . .
✓ η ιδέα
                ιδεώδης -
                                           η ευγένεια
                                                            ......
                                           οι προετοιμασίες
η αγωνία
                . . . . . . . . . . . . . . . . . . .

√ κατάσταση

                                                            μια ιδεώδης κατάσταση
ο πυρετός
το άλμα
                                           οι προσπάθειες
                                                            ......
το στοιχείο
                                           οι βροχές
```


σύνθετα και παράγωγα επίθετα / -ώδης, -γενής, -πληθής

Έτσι ε, πολυμαθής ο Πετράκος μας! Εσύ θες να είσαι έτοιμος για το μέλλον σου και μαzεύεις πληροφορίες για τις ερήμους. Εγώ όμως έχω μπει σε όλες τις τοποθεσίες για θάλασσες και ωκεανούς. Διάβασε τι έμαθα για το βυθό.

PERSONAL PROPERTY AND INC.

Ο Λέο όμως δεν έχει πολύ πλούσιο λεξιλόγιο. Μπορείς να τον βοηθήσεις και να βάλεις επίθετα σε -ης εκεί που βλέπεις μπλε λέξεις:

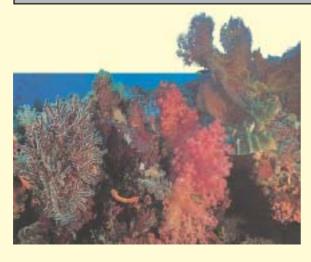

Ο βυθός της θάλασσας έχει πολλά διαφορετικά τοπία και δεν είναι παντού το ίδιο.(ομοιογενής) Στους **βυθούς με άμμο** zουν ψάρια που μοιάzουν «πατικωμένα»*, σαν να έχει περάσει πάνω τους οδοστρωτήρας*. Πολλές φορές έχουν το χρώμα του βυθού και δε φαίνονται καθόλου. Αν είσαι τυχερός, ίσως τα δεις να φεύγουν με κινήσεις σαν κύματα ή να χώνονται μέσα στην άμμο.

Στους βυθούς από βράχους πολλά ψάρια έχουν σχήμα περίεργο που βοηθάει το καμουφλάς στα βράχια.

Τον πιο ωραίο βυθό, όμως, τον βλέπεις στους ύφαλους* που είναι από κοράλλια. Μοιάzουν σαν πολύχρωμοι κήποι. Μόνο που τα λουλούδια τους είναι zώα με πλοκάμια που λέγονται κοράλλια και zουν σε ομάδες **με πολλά μέλη.** Μέσα στους ύφαλους **από κοράλλια** zουν πολλά πλάσματα* με zωnρά χρώματα, ανεμώνες **με δηλητήριο** και θανατηφόρα χέλια αλλά και τα αστεία ψάρια-κλόουν. Δεν τα πειράzουν οι κεραίες με δηλητήριο της ανεμώνας και γι'αυτό κρύβονται μέσα τους για να γλιτώσουν από τους καρχαρίες.

Τα κοράλλια είναι μικροσκοπικά χώα που χουν στις χεστές θάλασσες. Είναι πολύποδες με πλοκάμια και μαλακό σώμα που φτιάχνουν ένα σκληρό σκελετό-σπίτι για να προστατευτούν. Αυτός ο σκελετός δε χάνεται όταν πεθαίνει το κοράλλι. Πάνω του χτίzει το σκελετόσπίτι του ένα άλλο κοράλλι. Έτσι σχηματίζονται τεράστιοι σχηματισμοί.

εντοπισμός επιρρημάτων σε -ως

Παρακολούθησε την καινούρια επίσκεψη της Παλαβιάρας στον ψυχίατρο και μέτρησε τα επιρρήματα σε -α και σε -ως.

επιρρήματα σε -α:

επιρρήματα σε -ως:

... και νέα κρίση της Παλαβιάρας

ζατά τη γνώμη σου ...

εντοπισμός επιρρημάτων σε -ως

- 1) Ο ψυχίατρος είναι τελείως / τυχαίως / στοιχειωδώς ακατάλληλος ως γιατρός και φέρεται απρεπώς / βεβαίως / δυστυχώς στον ασθενή.
- 2) Η Παλαβιάρα είναι ψευδώς / πυρετωδώς / όντως τρελή και χρησιμοποιεί ιδεωδώς / πλήρως / μανιωδώς τα επιρρήματα.

Επίθετα σε -nς, -nς, -ες \rightarrow επιρρήματα σε -ως

➤ Κάνουν πυρετώδεις προετοιμασίες για τους αγώνες. Προετοιμάzονται πυρετωδώς για τους αγώνες.

σχηματισμός επιρρημάτων σε -ως

κημάτισε επιρρήματα και συμπλήρωσε τις προτάσεις.

πλήρης, -ης, -ες	Δεν απαντήσατε στην ερώτηση.
συνεπής, -ής, -ές*	Έφτασα καθυστερημένη δεν είδα την αρχή του παιχνιδιού.
συνήθης, -ης, -ες*	υπάρχουν θέσεις και δε χρειάχεται να κάνουμε κρατήσεις.
απρεπής, -ής, -ές	Μίλησε μάλλον στο διευθυντή και μας έφερε σε δύσκολη θέση.
ευτυχής, -ής, -ές	ήρθε στην ώρα του και δεν έχασε χρόνο από την εξέταση.
δυστυχής, -ής, -ές	δεν κατάφερε να περάσει τις εξετάσεις.
συνεχής, -ής, -ές	Επαναλαμβάνει τα ίδια πράγματα
μανιώδης, -ης, -ες	Ο πατέρας μου καπνίχει
ιδεώδης, -ης, -ες	Μας περιέγραψε τις διακοπές του στο εξωτερικό.
στοιχειώδης, -ης, -ες*	Δεν έχει εκπαιδευτεί ούτε καν για να κάνει αυτή τη δουλειά.
πυρετώδης, -ης, -ες	Προετοιμάzονται για την παράσταση.
ψευδής, -ής, -ές	Κατέθεσε στο δικαστήριο.

- Κάποια επίθετα σε **-ος, -n/a, -ο** παραγούν επίσης επιρρήματα σε -ως. κακός, -ή/ιά, -ό \rightarrow κακ**ώς**
- ➤ Κακώς δε μ' άκουσες.
- Κάποια επίθετα σε **-ος, -n/a, -ο** παράγουν (δυο επιρρήματα), ένα σε **-α** και ένα σε **-ως**. βέβαιος, -n, -o \rightarrow βέβαι**α** - βεβαίως
- ▶ Βεβαίως έχεις δίκιο. Βέβαια έχεις δίκιο.
- Καμιά φορά τα δύο επιρρήματα έχουν διαφορετική σημασία. ευχάριστος, -n, -o → ευχάριστα: ωραία, καλά - ευχαρίστως: με προθυμία
- **≻ Ευχαρίστως** θα σε βοηθήσω. Περάσαμε πολύ ευχάριστα στη γιορτή.
- Πρόσεξες την (αλλαγή του τόνου;)

Τα πιο γνωστά zευγάρια τέτοιων επιρρημάτων με διαφορετική σημασία είναι: τέλεια: άψογα, χωρίς κανένα λάθος τελείως: πλήρως, εντελώς ακριβά: δίνοντας πολλά χρήματα ακριβώς: σωστά, όπως πρέπει

απλά: με απλό τρόπο απλώς: μόνο

άμεσα: κατευθείαν, ευθέως, με άμεσο τρόπο

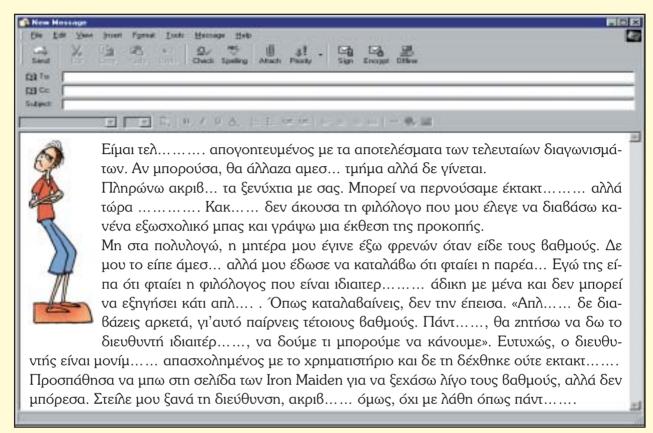
ιδιαίτερα: πάρα πολύ

έκτακτα: πολύ καλά, εξαιρετικά

αμέσως: αυτή τη στιγμή, πολύ γρήγορα ιδιαιτέρως: ξεχωριστά, χωρίς κάποιον άλλον εκτάκτως: εκτός προγράμματος, εξαιρετικά

υμπλήρωσε το επίρρημα: -α ή -ως; Βάλε και τον τόνο εκεί που χρειάzεται.

Κύκλωσε τα επιρρήματα και προσπάθησε να βρεις τις λέξεις ή τα μεγαλύτερα κομμάτια που επηρεάzουν.

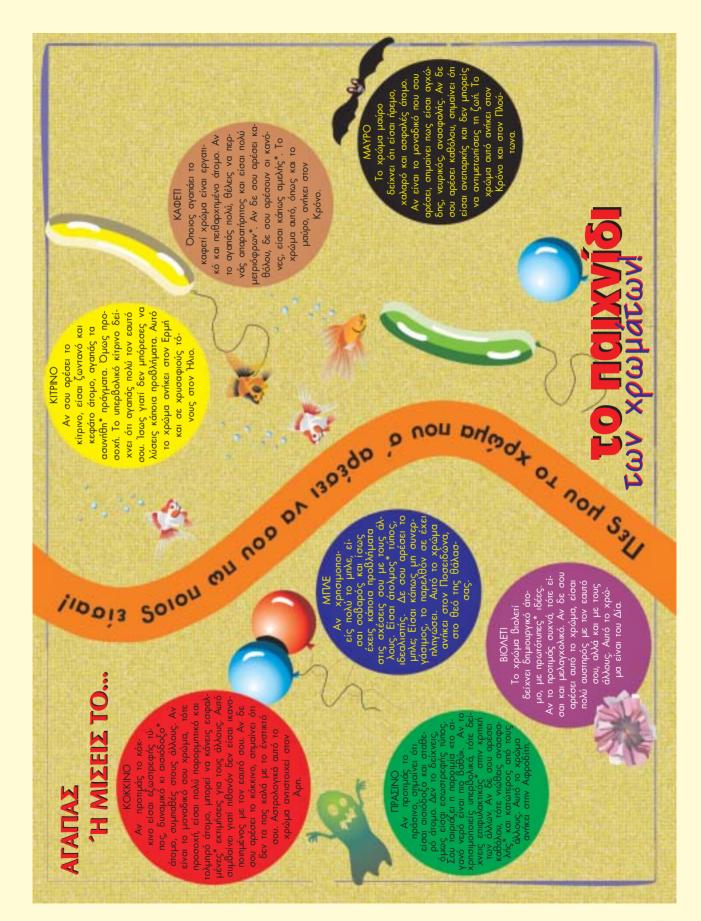
φραστικά και προτασιακά επιρρήματα

Καμιά φορά το επίρρημα επηρεάζει όχι μόνο το ρήμα ή το επίθετο αλλά ολόκληρη την πρόταση:

> Στα ραντεβού μας ο Πέτρος **σπανίως** αργεί αλλά δυστυχώς χθες άργησε και δεν προλάβαμε το καράβι.

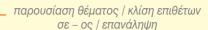
Πρόσεξες ότι το επίρρημα δυστυχώς το λέμε για όλη την πρόταση χθες άργησε και δεν προλάβαμε το καράβι;

(Κακώς) σε στεναχωρούν τόσο οι βαθμοί. Εμένα μ'αφήνουν (τελείως) αδιάφορο. Ξέρω (καλά) σε ποια μαθήματα έχω μέλλον και συγκεντρώνομαι σ' αυτά. Απλώς, προσπαθώ να μην πέσω σε κανένα κάτω από τη βάση. Έψαξα για τη διεύθυνση των Iron Maiden, αλλά δυστυχώς η σελίδα τους έχει πρόβλημα αυτές τις μέρες. Προσπάθησε να μπεις στη σελίδα των Prodigy. Είναι τέλεια οργανωμένη και βρίσκεις εύκολα τα πάντα. Τα κορίτσια θα σε κάνουν να ξεχάσεις τα δυσάρεστα. Γεια!

Τα λαμπερά χρώματα της Ινδίας.

Διάβασε το κείμενο με τα επίθετα στο σωστό τύπο και γράψε λεzάντες για τις εικόνες.

Στην Ινδία λατρεύουν τα πόλη (μικρός, -ή, -ό). Σε μια πόλη (μικρός, ή, -ό), την Πάλι, οι βαφείς ξέρουν να δίνουν χρώματα (υπέροχος, -η, -ο) στο ύφασμα (λευκός, -ή, -ό, βαμβακερός, -ή, -ό). Βάφουν πολλά χιλιόμετρα ύφασμα κάθε μέρα, αλλά δε λένε σε κανέναν το μυστικό τους για τη βαφή.

Το ύφασμα (βαμβακερός, -ή, -ό) πρέπει να είναι (πεντακάθαρος, -η, -ο) για να πιάσει καλά το χρώμα. Γι' αυτό, πρώτα το βάzουν για 12 ώρες σε ... μεγάλους... κάδους (μεγάλος, -η, -ο) με νερό (zεστός, -ή, -ό). Μετά φτιάχνουν τα τόπια και τα περνούν πολλές φορές στη βαφή για να ποτιστεί καλά το ύφασμα με το χρώμα. Ύστερα, κρεμούν το ύφασμα σε καλαμωτές από μπαμπού. Πρέπει να είσαι (λεπτός, -ή, -ό) για αυτή τη δουλειά, γιατί αλλιώς κινδυνεύει να πέσει η κατασκευή.

Μόλις στεγνώσει το ύφασμα, είναι (έτοιμος, -n, -o). Το πουλούν για σαρί* και τουρμπάνια* σε όλη την Ινδία μέχρι και την Αραβία.

Για να περιγράψουμε τα πανέμορφα χρώματα της Ινδίας, δε μας φτάνουν τα επίθετα που μάθαμε ως τώρα... Να λοιπόν και άλλα επίθετα για χρώματα!

77			_ προέλευση των επιθέτων σε –ής/-ιά/-ί
	a) Bր	ρες ποιο πράγμα έδωσε το όνομά του στο χρώμα.	από συγκεκριμένο αντικείμενο
	Bó	ίλε αριθμούς δίπλα στα χρώματα.	
		1. 🗸 το βύσσινο (το κεράσι) βυσσινής, βυσσινιά, β	υσσινί
		2 θαλασσής, θαλασσιά, θ	θαλασσί
		3 καφετής, καφετιά, καφ	ETÍ
		4 σοκολατής, σοκολατιά,	σοκολατί
		5 λαδής, λαδιά, λαδί	
		6η στάχτη σταχτής, σταχτίά, σταχτί	í
		7 λαχανής, λαχανιά, λαχα	aví (1)
	6) Av	αποδα τώρα: Σου δίνουμε το πράγμα και βρίσκεις	
		8. το πορτοκάλι	
		9. η κανέλα	
		10. η μουστάρδα	
		11. το χρυσάφι	
		12. το ασήμι	
		13. ο μενεξές*	
		14. το κεραμίδι	
	П	Alug criffers was a	99999
		Λίγα επίθετα για χρώματα κλίνονται όπως το καφετής, καφετ	ıá, кафєті.
		ο / ένας καφετ ής φιόγκος η / μια καφετ ιά zώνη το	
		1 1 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2	ο / ένα καφετ ί φόρεμα
		οι / - καφετ ιοί φιόγκοι οι /- καφετ ιές zώνες	τα / - καφετ ιά φορέματα
70			παφειια φορεματά

εφαρμογή της κλίσης

Συνέχισε την περιγραφή. Ποια χρώματα φοράει στην πρώτη εικόνα, ποια στη δεύτερη;

Η Λένα είναι 18 χρονών, είναι ψηλή και πολύ εντυπωσιακή. Το μαλλί της είναι χρυσαφί. Έχει θαλασσιά μάτια και τώρα που είναι καλοκαίρι το δέρμα της είναι σοκολατί. Είναι πραγματικά κούκλα. Εδώ και λίγο καιρό δουλεύει ως μοντέλο. Στην τελευταία επίδειξη μόδας

φορούσε πρώτα ένα λαδί φόρεμα και από

κάτω μια λεπτή πορτοκαλιά μπλούzα. Είχε βάλει πολύ κομψές καφετιές γόβες* και κρατούσε στο χέρι ένα ταιριαστό μουσταρδί τσαντάκι.

Μετά έβαλε... και μετά...

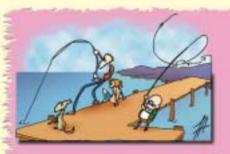

εντοπισμός επιθέτων -ύς, -ιά, -ύ ρες στο κείμενο της Μαρίνας τα επίθετα σε -ος και σε -ύς. Χρωμάτισε κόκκινα τα επίθετα σε -ος και γαλάζια τα επίθετα σε -υς.

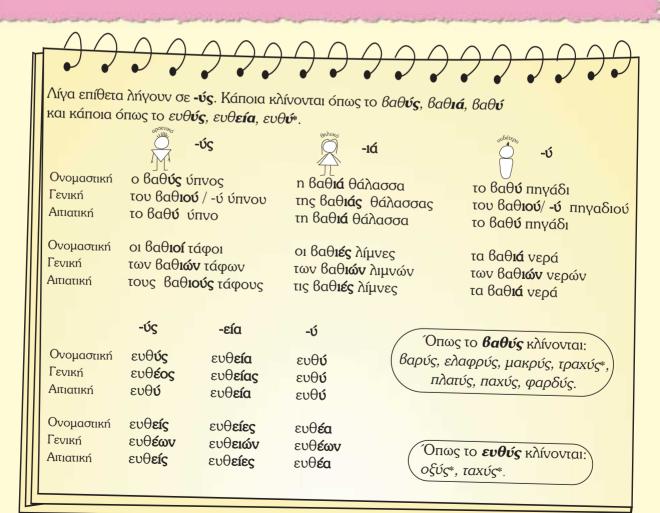
Από το ημερολόγιο της Μαρίνας

Ψάρεμα

Όταν έχουμε κουράγιο, σηκωνόμαστε νωρίς νωρίς και πάμε για ψάρεμα κοντά στο λιμάνι. Καθόμαστε στην πλατιά προβλήτα, σ'ένα μέρος που τα νερά είναι πολύ βαθιά. Η δική μου πετονιά είναι λεπτή και πολύ ελαφριά. Το καλάμι του Πέτρου έχει πολύ μακρύ νήμα. Εμένα δε μ΄αρέσει γιατί είναι βαριά και κουράzεσαι να το κρατάς με τις ώρες. Εγώ συνήθως μετά από λίγη ώρα αρχίζω να βαριέμαι και zηλεύω αυτούς που βρίζει ο Πέτρος γιατί ταράζουν τα νερά με τα ταχέα σκάφη

τους. Τις πιο πολλές φορές πιάνουμε μόνο μικρά ψαράκια που δεν τρώγονται κιόλας. Αλλά χθες είχαμε μια τυχερή μέρα: Πιάσαμε δυο μεγάλα ψάρια, το ένα στρογγυλό και παχύ, το άλλο λεπτό αλλά πολύ μακρύ. Οι δικοί μου κάλεσαν τους γονείς του Πέτρου και το βράδυ ψήσαμε τα ψάρια. Ήταν πολύ νόστιμα και εμείς καταχαρήκαμε.

ειραομονή της κλίσης

	Συμπλήρωσε με το επίθετο στο σωστό τύπο.	οφαρμο γι της πικοης
4	 ✔ Ο δρόμος είναι μακρύς. • Η γέφυρα είναι μακρίά. 1. Η θάλασσα είναι βαθ • Το ποτάμι	5. Ο ελέφαντας είναι βαρ• Η φάλαινα6. Ο αδελφός μου είναι θρασ• Η αδελφή μου
	Γράψε τις φράσεις στον πληθυντικό.	ονομαστική πληθυντικού
7	 ✓ ένας πλατύς ποταμός 1. μια φαρδιά zώνη 2. ένας μακρύς δρόμος 3. ένα βαθύ τραύμα 4. μια ελαφριά μπλούzα 5. ένας παχύς άνδρας 6. μια τραχιά επιφάνεια 7. ένας θρασύς πελάτης 8. ένα οξύ μαχαίρι 	
	α) Γράψε το αντίθετο που λείπει. β) Συμπλήρωσε τις προτάσεις με ένα επίθετο σε -ύς.	παραγωγή / εφαρμογή της κλίσης
	Το βάρος:)	τη μέση τους.

λεξιλόγιο

Πώς αλλιώς μπορείς να το πεις;

(το πάχος:) / λεπτός

✓	ένα οξύ μαχαίρι	ένα κοφτερό μαχαίρι	4. ένα βραχύ ταξίδι	
1.	ένας βραδύς ρυθμός		5. μια ευθεία γραμμή	
2.	ένα ταχύ σκάφος		6. μια τραχιά επιφάνεια	
3.	ένας πλατύς δρόμος			

Ποιο είναι το αντίθετο: κοντός 1. ένα κοντό παντελόνι ψηλός 2. μια κοντή κοπέλα μακρύς 3. ένα χαμηλό τραπέzι 4. ένα κοντό τραπέzι το μάκρος

Η Μαρίνα θέλει να καλέσει φίλες της στο νησί και τους μιλάει για το εξωχικό της εκεί.

άσκηση ελέγχου: διάφορα επίθετα

μεταφορικές σημασίες

Βάλε τα επίθετα στο σωστό τύπο.

Στο νησί μένουμε κοντά στη χώρα. Το σπίτι μας έχει ένα (φαρδύς) μπαλκόνι και αυλή με μια (βαρύς) (μπλε) (σιδερένιος) πόρτα που τη βλέπεις από μακριά. Μέσα στην αυλή έχουμε ένα φοίνικα. Τα(σωτήριος) το καλοκαίρι, γιατί μας δίνουν σκιά και δροσιά. Η περιοχή είναι (καινούριος) και έχουν

φτιάξει (πλατύς) (ίσιος) δρόμους. Δυστυχώς όμως, η διαδρομή από το λιμάνι είναι δώδεκα χιλιόμετρα. Το λεωφορείο περνάει από κάθε χωριουδάκι και είναι τόσο (βραδύς*) στην ανηφοριά που κάνει σχεδόν μια ώρα. Περιμένουμε με αγωνία να λειτουργήσει η (ταχύς) γραμμή που υπόσχεται ο Δήμος, αλλά προς το παρόν δεν το βλέπω, γιατί γίνονται συνέχεια καβγάδες ανάμεσα στους ντόπιους, και καμιά φορά σε (οξύς) τόνους μάλιστα, για τα μέρη απ' μηχανάκι που είδα σ' ένα κατάστημα στην Αθήνα, με τους (παχύδερμος*) γονείς μου ούτε αυτό το βλέπω στο (άμεσος) μέλλον.

Μερικά επίθετα σε -ύς, -ιά, -ύ χρησιμοποιούνται και μεταφορικά:

μια **παχιά** αμοιβή αντίθετο: μια **μικρή** αμοιβή (η παχιά αμοιβή δεν είναι πραγματικά παχιά, απλώς είναι μεγάλη)

αλλά: μια παχιά γυναίκα αντίθετο: μια αδύνατη γυναίκα

ντιστοίχισε!

μια παχιά αμοιβή*

ένας τραχύς χωριάτης

ένας οξύς τόνος

Αυτός παίρνει πάρα πολλά χρήματα.

μια βαθιά φιλία

μια ελαφριά κωμωδία Ο Γιώργος δε λέει λόγια πίσω από την πλάτη των άλλων.

ένας ευθύς χαρακτήρας Η Βάσω έχει μια ασθένεια που δε γιατρεύεται εύκολα.

μια βαριά αρρώστια Τα παιδιά μας κάνουν παρέα εδώ και πολλά χρόνια.

Αυτή η ταινία μας έκανε να γελάσουμε πολύ χωρίς σκέψη. ένα πλατύ χαμόγελο

Ο θείος μου είναι λίγο άγριος, ήταν μια zωή με τα πρόβατα.

Μου μίλησε πολύ απότομα και στεναχωρέθηκα.

Ο Γιάννης έχει ένα ζεστό χαμόγελο ως τα αφτιά.

Ο Πέτρος και η Μαρίνα γυρίζουν στην Αθήνα. Έχουν πολλά και βαριά πράγματα και μαλώνουν για τις τσάντες. Δεν ξέρουν πώς θα βολέψουν τα πράγματά τους.

- ο Πέτρο, εγώ να πάρω τη μαύρη τσάντα που είναι μακρύτερη από την κόκκινη και χωράει καλύτερα τις ρακέτες και τα βατραχοπέδιλα.
- Καλά, τότε δώσε μου το δερμάτινο σακίδιο που είναι βαθύτερο από τα άλλα και θα μπορέσω να βάλω μέσα και τα CD και τα βότσαλα.
- Α μπα, είναι δικό μου και δεν το δίνω ποτέ. Γιατί δεν παίρνεις τη σκληρή βαλίτσα;
- Τη βαρύτερη βαλίτσα απ' όλες να πάρω; Και να τη γεμίσω με τα CD και τα βότσαλά ΣΟΥ; Ευχαριστώ πολύ.
- Πάντως, το δερμάτινο σακίδιο δεν το δίνω.
- Τότε κουβάλησε μόνη σου τα ελαφριά βότσαλά σου. Γυμνασμένα μπράτσα δε θες να κάνεις;

παραθετικά των επιθέτων σε -ύς

Πώς το λένε ο Πέτρος και η Μαρίνα;

- n μαύρη τσάντα είναι πιο μακριά από την κόκκινη
- το δερμάτινο σακίδιο είναι πιο βαθύ από τα άλλα σακίδια
- η σκληρή βαλίτσα είναι η πιο βαριά απ' όλες

(θετικός βαθμός) ύς, -ιά, -ύ

(συγκριτικός βαθμός)

(υπερθετικός βαθμός)

βαρύς, -ιά, -ύ

-ύτερος, -ύτερη, -ύτερο βαρύτερος, -n, -o

ο, η, το -ύτερος, -ύτερη, -ύτερο **ο, η, το** βαρύτερος, -η, -ο

- ➤ Στο ταξίδι η τσάντα μου ήταν βαρύτερη από του Γιώργου. Η βαρύτερη όμως από όλες ήταν η τσάντα της μαμάς.
- Τις περισσότερες φορές χρησιμοποιούμε τους τύπους με το πιο:
- ➤ Η μαύρη τσάντα είναι πιο βαριά από την κόκκινη.
- ➤ Η μαύρη τσάντα είναι η πιο βαριά απ' όλες.

Κάνε συγκρίσεις!

ο ωκεανός - βαθύς

παραθετικά

το μέσο μεταφοράς - ταχύ

ο ποταμός - μακρύς

Φτιάξε επιρρήματα από τα επίθετα στο πλαίσιο και συμπλήρωσε τις προτάσεις.

ελαφρύς, βαθύς, βαρύς, μακρύς

- 1. Οι δύτες βούτηξαν πολύ..... για να βρουν το ναυάγιο.
- 2. Έφυγε και κανείς δεν μπορεί να τον βρει τώρα.
- 3. Κοιμάμαι πολύ και ξυπνώ με τον πιο μικρό θόρυβο.
- 4. Πριν τις εξετάσεις, να τρώτε πάντα
- 5. Παίρνει ό,τι του λένε πολύκαι είναι συνέχεια στεναχωρημένος.

Κύκλωσε τα -1. -υ. -η. -ει. -οι στις καταλήξεις των επιθέτων.

καταλήξεις επιθέτων / ορθογραφία του [ι]

παραγωγή επιρρημάτων από επίθετα σε -ύς

Ο δύτης έκανε μια πολύ βαθιά βουτιά. → Ο δύτης

Ο Γιάννης σκόνταψε και

έπεσε φαρδιά - πλατιά.

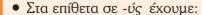
βούτηξε πολύ βαθιά.

Το πάρτι ήταν τέλειο. Ήρθαν πολλοί και όλοι ήταν ντυμένοι με στολές. Η Μαίρη έκανε τη μάγισσα. Ήταν

πανάσχημη. Φορούσε μια μακριά σκισμένη φούστα και καβαλούσε ένα μακρύ μπαστούνι. Στο χέρι κρατούσε ένα μαγικό ραβδί και εμείς τρώγαμε ξύλο. Ο Πέτρος ντύθηκε δέντρο. Φορούσε ένα φαρδύ πράσινο καπέλο και μια στενή φούστα μ' ένα τραχύ καφετί ύφασμα. Στους ώμους είχε ρίξει μια ελαφριά πράσινη κάπα για να κάνει τα φύλλα! Η Ελένη έκανετο μωρό. Έβαλε μια κοντή ρος φόρμα και μια βρόμικη πιπίλα στο στόμα. Πολύ γέλιο! Εγώ ήμουν πανευτυχής. Κοίτα τη φωτογραφία και μάντεψε τι είχα ντυθεί.

Πρόσεξε τα -ι, -υ, -n, -ει, -οι!

ένας μακρύς δρόμος ένα μακρύ μπαστούνι

2.(1)μια μακριά φούστα μακριούς δρόμους μακριά μαλλιά

3. (01) μακριοί δρόμοι

μια ευθεία γραμμή ευθείς δρόμοι

 Στα άλλα επίθετα (μικρός, μικρή, μικρό // διεθνής, διεθνής, διεθνές // καφετής, καφετιά, καφετί) έχουμε ακόμα (-n) και (-ι.)

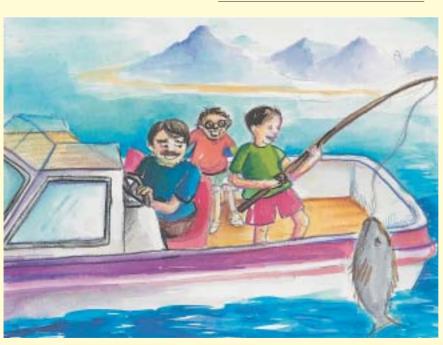
- 1. Μην κουβαλάς αυτόν το βαρ.... σάκο, αφού σου πονάει ημέση!
- 2. Στη γιορτή, οι περισσότερ..... ήταν ντυμέν..... κομψά.
- 3. Στην ιππασία, οι αναβάτες πρέπει να είναι κοντ..... και ελαφρ.....
- 4. Υπάρχουν αρκετοί διεθν..... οργανισμοί που ασχολούνται με τον αθλητισμό.
- 5. Φέτος ο χειμώνας δεν είναι καθόλου βαρ......
- 6. Η κοπέλα είναι ψηλ..... και γυμνασμέν.....! Θα μπορούσε να παίχει μπάσκετ.
- 7. Δε μ' αρέσουν τα ψέματα: Προτιμώ οι άλλοι να είναι ειλικριν..... μαzί μου.
- 8. Ελένη, το θαλασσ... πουκάμισο είναι πολύ μακρ... και δεν πάει με τη φαρδ...... φούστα που φοράς.
- 9. Ο Γιώργος είναι τόσο νευρικός που δεν μπορεί να τραβήξει μια ευθ... γραμμή.
- 10. Αυτός είναι ευγενικός αλλά τα αδέλφια του είναι αγεν....

ορθογραφία του [ι] στα επίθετα

Ο Πέτρος δεν τα πάει καλά στην ορθογραφία. Πόσα λάθη έκανε: Βοήθησέ τον και διόρθωσε την έκθεσή του.

Διακοπές στο νησί

Κάθε καλοκαίρι πάμε στο νησί. Το σπίτι μας EÍVAI KOVTÁ OTN BÁJAGoa. Η παραλία είναι πανέμορφη, πλατηά με ynli άμμο. Η θάλασσα δεν είναι πολύ Βαθιά, γί αυτό για ψάρεμα πάμε σε μια άλλη βραχώδυ παραλία. Ευτυxws, o Spónos Sev Eivai μακρίς και, όταν δεν είμαστε Κουρασμένη, πάμε με τα ποδιά. Είναι μια υπέροχι βόλτα το βραδάκι, όταν φυσάει ένα ελαφρύ αεράκι. Καμιά φορά πηγαίνουμε στα

Βαθυά με το ταχίπλοο του θείου. Εκεί στην ανοικτί θάλασσα έχει πολή ψάρι. Μια μέρα έπιασα έναν τεράστυο ροφό. Το φάγαμε με τους φίλους μας και ήταν πολύ νόστιμο.

Ο Μυνχάουzεν έλεγε παλαβές ιστορίες. Διάβασε τώρα μια ακόμη πιο παλαβή ιστορία που έλεγε ο πατέρας του. Θα βρεις πολλά από τα επίθετα που έμαθες. Σκέψου πώς θα ήταν η ιστορία χωρίς αυτά τα επίθετα.

Ο πατέρας μου ήταν κι εκείνος ένας άνθρωπος που είχε περάσει πολλά στη ζωή του

και έδινε μεγάλη σημασία στο να μη λέει ποτέ ψέματα. Πολλές φορές κρυφάκουγα* γοητευμένος τις ταξιδιωτικές του διηγήσεις*.

Θα σας πω τώρα μια περιπέτεια του πατέρα μου που μας την παρουσίαζε ως μια από τις ωραιότερες εμπειρίες της ζωής του. «Μια μέρα, εκεί που έκανα περίπατο αμέριμνος σε κάποια παραλία της Αγγλίας, ακούω πίσω μου δυνατά χλιμιντρίσματα*. Γυρίζω πίσω μου να δω, πολύ τρομαγμένος, και τι βλέπω να καλπάζει* αγριεμένο καταπάνω μου;

Ένα άλογο της θάλασσας! Έναν ολοζώντανο ιππόκαμπο! Όρμησε καταπάνω μου και σίγουρα θα με είχε τσαλαπατήσει*, αν δεν άρπαζα ενστικτωδώς* το μοναδικό μου όπλο, μια σφεντόνα*, και δεν έριχνα σ' αυτό το λυσσασμένο* άλογο μια πετριά* ανάμεσα στα μάτια! Αυτό ανάγκασε το άγριο ζώο να σταθεί για λίγο. Έτσι κατάφερα να το καβαλήσω με ένα σβέλτο* πήδημα. Κι εκείνο, σαν να κατάλαβε την επιθυμία μου, άρχισε να καλπάζει, έτρεξε ίσια στη θάλασσα και βούτηξε στα αλμυρά νερά.

Το άλογο κάλπαζε με τρελό ρυθμό προς τα βάθη της θάλασσας κι εγώ, βουβός*, απολάμβανα* όλα εκείνα τα μαγευτικά* πλάσματα που δεν τα είχε δει ανθρώπινο μάτι πριν από μένα. Το θαλασσινό μου άλογο υπάκουγε* και στο παραμικρό τράβηγμα του χαλιναριού* και με πήγαινε από το ένα θαύμα στο άλλο.

Κι έτσι κατάφερα να γίνω ο πρώτος άνθρωπος που αντίκρισε* τα γιγάντια θαλασσινά δέντρα και τους θάμνους, όπου ζούσαν καβούρια, αστακοί, στρείδια, κοχύλια και άλλα θαλάσσια πλάσματα που μου ήταν τελείως άγνωστα.

Είχα την ευκαιρία να θαυμάσω υπέροχα

διάφανα κτίρια, όπου τα ψάρια μεγάλωναν τα μικρά τους και τα άφηναν ελεύθερα να παίζουν.

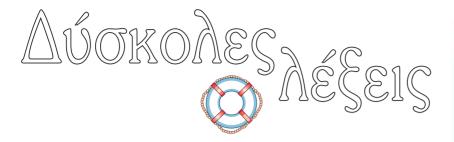
Όταν τελικά ο ιππόκαμπος κίνησε πάλι για την επιφάνεια και πάτησε σε μια άγνωστή ακτή*, πέρασε ώρα ώσπου να καταλάβω ότι βρισκόμουν σε ολλανδικό έδαφος...».

		ПІ	ΝΑΚΑΣ ΚΛΙΣ	ΉΣ ΕΠΙ		Other	
	₩\ ₩	NO-			Ę	OUVILL	
(-oς, -n, -o					· ·		
ονομαστική γενική αιτιατική	(ο) μικρ ός (του) μικρ ού (το) μικρ ό	(n) μικρ ή (της) μικρ ής (τη) μικρ ή	(το) μικρ ό (του) μικρ ού (το) μικρ ό	ονομαστική γενική αιτιατική	(οι) μικρ οί (των) μικρ ών (τους) μικρ ούς	(οι) μικρ ές (των) μικρ ών (τις) μικρ ές	(τα) μικρ ά (των) μικρ ών (τα) μικρ ά
-ος, -α, -ο							
ονομαστική γενική απιατική	(ο) ωραί ος (του) ωραί ου (τον) ωραί ο	(n) ωραί α (της) ωραί ας (την) ωραί α	(το) ωραί ο (του) ωραί ου (το) ωραί ο	оvоµастікп́ үєvікп́ апіатікп́	(οι) ωραί οι (των) ωραί ων (τους) ωραί ους	(οι) ωραί ες (των) ωραί ων (τις) ωραί ες	(τα) ωραί α (των) ωραί ων (τα) ωραί α
-ος, -ια, -ο)						
ονομαστική γενική αιτιατική	(ο) γλυκ ός (του) γλυκ ού (το) γλυκ ό	(n) γλυκ ιά (της) γλυκ ιάς (τη) γλυκ ιά	(το) γλυκ ό (του) γλυκ ού (το) γλυκ ό	ονομαστική γενική αιτιατική	(οι) γλυκ οί (των) γλυκ ών (τους) γλυκ ούς	(οι) γλυκ ές (των) γλυκ ών (τις) γλυκ ές	(τα) γλυκ ά (των) γλυκ ών (τα) γλυκ ά
(-nς, -α, -ικ	<u> </u>						
ονομαστική γενική απιατική	(του) τεμπέλ ης (του) τεμπέλ η	(n) τεμπέλ α (της) τεμπέλ ας (την) τεμπέλ α	(το) τεμπέλ ικο (του) τεμπέλ ικου	оvоµастікн́ үєvікн́ апіатікн́	(οι) τεμπέλ ηδες (των) τεμπέλ ηδων (τους) τεμπέλ ηδες		(τα) τεμπέλ ικα (των) τεμπέλ ικων (τα) τεμπέλ ικα
(-ής, -ής, -έ							
ονομαστική γενική αιτιατική	(o/n) ειλικριν ής (του/της) ειλικριν (του/την) ειλικριν		λικριν ούς	ονομαστική γενική αιτιατική	(οι) ειλικριν είς (τους/τις) ειλικριν ών		λικριν ών
-ής, -ıά, -í)						
ονομαστική γενική αιτιατική	(ο) καφετής(του) καφετίού / -1(τον) καφετή	(n) καφετ ιά (της) καφετ ιάς (την) καφετ ιά	(το) καφετ ί (του) καφετ ιού (το) καφετ ί	ονομαστική γενική αιτιατική	(των) καφετ ιών	(οι) καφετ ιές (των) καφετ ιών (τις) καφετ ιές	(τα) καφετ ιά (των) καφετ ιώ (τα) καφετ ιά
$(-\dot{\mathbf{v}}\mathbf{S}, -\mathbf{i}\dot{\mathbf{d}}, -\dot{\mathbf{v}})$							
ονομαστική γενική απιατική	(ο) βαθ ύς (του) βαθ ιού / -ύ (το) βαθ ύ	(n) βαθ ιά (της) βαθ ιάς (τη) βαθ ιά	(το) βαθ ύ (του) βαθ ιού / -ύ (το) βαθ ύ	ονομαστική γενική αιτιατική	(οι) βαθ ιοί (των) βαθ ιών (τους) βαθ ιούς	(οι) βαθ ιές (των) βαθ ιών (τις) βαθ ιές	(τα) βαθ ιά (των) βαθ ιών (τα) βαθ ιά
-ύς, -εία, -	ن						
ονομαστική γενική απιατική	(ο) ευθ ύς (του) ευθ έος (τον) ευθ ύ	(n) ευθ εία (της) ευθ είας (την) ευθ εία	(το) ευθ ύ (του) ευθ ύ (το) ευθ ύ	ονομαστική γενική αιτιατική	(οι) ευθ είς (των) ευθ έων (τους) ευθ είς	(οι) ευθ είες (των) ευθ ειών (τις) ευθ είες	(τα) ευθ έα (των) ευθ έων (τα) ευθ έα

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ		ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ	
	μονολεκτικός	περιφραστικός	μονολεκτικός	περιφραστικός
μικρός	μικρ ότερος	πιο μικρός	ο μικρ ότερος	ο πιο μικρός
βαθύς	βαθ ύτερος	πιο βαθύς	ο βαθ ύτερος	ο πιο βαθύς
ειλικρινής	ειλικριν έστερος	πιο ειλικρινής	ο ειλικριν έστερος	ο πιο ειλικρινής
πολύς	περισσ ότερος	πιο πολύς	ο περισσ ότερος	ο πιο πολύς

Προσοχή! Εδώ σου λέμε τι σημαίνει η λέξη στη σελίδα που διάβασες. Οι λέξεις όμως δεν έχουν μόνο μια σημασία. Για να βρεις όλες τις σημασίες, πρέπει να ανοίξεις το λεξικό.

8

9

περιγράφω: εξηγώ πώς είναι ή πώς έγινε κάτι

φανερώνω: δείχνω

κυκλώνω: βάzω μέσα σε κύκλο

n φράση: λέξεις που πάνε μαzί. Καμιά φορά λέμε «έκφραση». Δεν έχει πάντα ρήμα:

μια ήσυχη παραλία

κατάλευκος, -η, -ο: πολύ λευκός, κάτασπρος

n αμμουδιά: n παραλία με άμμο καυτός, -ń, -ό: πάρα πολύ zεστός ρηχός, -ń, -ό: που έχει μικρό βάθος

διαλεχτός, -ή, -ό: πολύ καλός, ξεχωριστός

το μπράτσο: το «χέρι» του αστερία, οι πιο πολλοί αστερίες έχουν πέντε μπράτσα (ή βραχίονες)

σκαρφαλώνω: ανεβαίνω σ' ένα ψηλό μέρος με χέρια και πόδια

το φύκι: φυτό της θάλασσας

11

στρογγυλός, -ή, -ό: που είναι σαν κύκλος, η μπάλα είναι στρογγυλή

ύπουλος, -n, -o: που κάνει τα πράγματα κρυφά και με πονηρό τρόπο, ο πονηρός, αυτός που ενεργεί κρυφά

διαφανής, -ής, -ές: που αφήνει το φως να περνάει: το τzάμι του παραθύρου είναι διαφανές αόρατος, -η, -ο: που δεν το βλέπεις, που δε φαίνεται

ίσαμ' αύριο: έως αύριο

ασημένιος, -α, -ο: που μοιάζει με ασήμι, λίγο γκρίζος και γυαλιστερός

υπέροχα: πολύ καλά

15

12

13

το φτυάρι: εργαλείο που μοιάzει με μια μεγάλη κουτάλα

η τσουγκράνα: εργαλείο που μοιάzει με μεγάλο πιρούνι

τριχωτός, -ή, -ό: που έχει πολλές και μακριές τρίχες, μαλλιαρός

πελώριος, -α, -ο: πάρα πολύ μεγάλος

ο φρουρός: ο φύλακας

αθώος, -α, -ο: αυτός που δε φταίει

17

ένας τόνος: 1000 κιλά (τόνος λέγεται κι ένα πολύ νόστιμο ψάρι)

πλησιάζω: πηγαίνω κοντά

σπάνιος, -α, -ο: που τον βρίσκουμε δύσκολα, που γίνεται πολύ λίγες φορές

πληγωμένος, -η, -ο: τραυματισμένος, -η, -ο, που έχει χτυπήσει

18

μέτριος, -α, -ο: ούτε καλός ούτε κακός, μεσαίος

παρδαλός, -ή, -ό: αυτός που έχει πολλά χρώματα που δεν ταιριάzουν μεταξύ τους η περιπέτεια: κάτι που γίνεται με δυσκολίες και συχνά είναι επικίνδυνο. Σε πολλά παιδιά αρέσουν τα βιβλία που μιλάνε για περιπέτειες σε μακρινές χώρες, στη θάλασσα... 19 ο πρόγονος: που zούσε πριν από μας, ο προπάππος ... θάβω: βάzω μέσα στο χώμα **η βλάστηση**: τα φυτά, η πρασινάδα η ψύχρα: το κρύο 22 ο βαρόνος: ένας αριστοκράτης, όχι τόσο σημαντικός όσο ο πρίγκιπας παλαβός, -ή, -ό: τρελός, -ή, -ό η πυξίδα: το όργανο που δείχνει το βορρά, τη χρησιμοποιούν πολύ οι ναυτικοί ο μεχές: ένα πολύ νόστιμο πρόχειρο φαγητό, που σερβίρεται σε μικρή ποσότητα αχόρταγος, -η, -ο: που δε χορταίνει ποτέ, που πεινάει συνέχεια απαίσιος, -α, -ο: πολύ άσχημος σκαρώνω: βρίσκω ένα σχέδιο, ένα κόλπο διέταξα (διατάχω): λέω σε κάποιον να κάνει κάτι και μιλώ αυστηρά το κατάρτι: στα πλοία (ιστιοφόρα) το ψηλό κοντάρι (μακρύ ξύλο) όπου κρεμούν τα πανιά στερεώνω: βάzω κάτι να σταθεί, να είναι στέρεο το λαρύγγι: το πάνω μέρος του λαιμού πανούργος, -α, -ο: πολύ έξυπνος και πονηρός 23 **n ελιά**: στο πρόσωπο ή το σώμα: μαύρη τελίτσα, καμιά φορά λίγο φουσκωμένη σπαστός, -ή, -ό: σπαστά είναι τα μαλλιά που δεν είναι τελείως ίσια σγουρός, -ή, -ό: με μπούκλες κατσαρός, -ή, -ό: με μπούκλες οβάλ: που έχει σχήμα σαν αβγό μακρόστενος, -η, -ο: μακρύς και στενός λεπτοκαμωμένος, -n, -o: με λεπτό σώμα εύσωμος, -η, -ο: λίγο χοντρός πλαδαρός, -ή, -ό: που το σώμα του δεν είναι σφικτό 25 δραστήριος, -α, -ο: που κάνει πολλά πράγματα γοητευτικός, -ή, -ό: που τραβάει τους άλλους, τους αρέσει απαιτητικός, -ή, -ό: που zητά πολλά πράγματα, που δεν ευχαριστιέται εύκολα θαρραλέος, -α, -ο: που έχει θάρρος, κουράγιο ο κόλακας: αυτός που κάνει κομπλιμέντα, λέει συνέχεια καλά λόγια αλλά δεν τα πιστεύει πάντα 26 δειλός: αυτός που φοβάται, φοβιτσιάρης αμήχανος: αυτός που δεν ξέρει τι να κάνει αδιάφορος: αυτός που δε δείχνει ενδιαφέρον 27

απογοπτευμένος, -n, -ο: είμαστε απογοπτευμένοι όταν τα πράγματα δε γίνονται όπως περιμέναμε **ο πελάτης**: αγοράχει πράγματα από τα μαγαzιά, π.χ. το κατάστημα κάνει καλές τιμές, γι' αυτό έχει

28

πολλούς πελάτες

```
ικανοποιημένος, -η, -ο: ευχαριστημένος γιατί κάτι έγινε όπως ήθελε
στεναχωρημένος, -η, -ο: λυπημένος, -η, -ο
συνεργάzομαι: δουλεύω μαzί με άλλους
το συναίσθημα: ο φόβος, η χαρά, το μίσος, η χήλια είναι συναισθήματα
προκλητικός, -ή, -ό: που δεν είναι ευγενικός και προσεκτικός, λέει και κάνει πράγματα που μπορούν
   να πληγώσουν τον άλλον
σαχλός, -ή, -ό: αυτός που λέει βλακείες, χαzός
εξαιτίας της: γιατί το θέλει αυτή, λόγω αυτής
ο Τρωικός / ο Τρωικός πόλεμος: ο πόλεμος των Αχαιών κατά της Τροίας που διαβάzουμε στην Ιλιάδα
  του Ομήρου
βαθυστόχαστα: πολύ σοβαρά, κάνοντας πολύ βαθιές σκέψεις
ο κεφτές: μπαλάκι κρέας φτιαγμένο με κιμά
ρουφάω: τραβώ με το στόμα, πίνω με θόρυβο
τινάζω: κουνάω δυνατά πέρα δώθε
βαρυσήμαντα / βαρυσήμαντος: που έχει μεγάλη σημασία
σπάνια: πολύ λίγες φορές
βαρύγδουπος, -η, -ο / βαρύγδουπα λόγια: μεγάλα λόγια που θέλουν να κάνουν εντύπωση αλλά είναι
  υπερβολικά
θανάσιμος, -n -o: που σε σκοτώνει
ο θάμνος: χαμηλό δεντράκι με κορμό που δεν ψηλώνει
μετακομίzω: αλλάzω σπίτι και πηγαίνω τα πράγματά μου εκεί
ο χώρος: το μέρος. Είμαστε πάντα σ' ένα χώρο. Μπορούμε να τον μετρήσουμε σε μέτρα ή σε
άχρηστος, -η, -ο: που δεν μπορείς να τον κάνεις τίποτα, που δεν είναι χρήσιμος
ο ιδιοκτήτης: ο ιδιοκτήτης του σπιτιού: είναι δικό του το σπίτι και μπορεί να το πουλήσει
   αν θέλει
επισκευάzω: φτιάχνω, διορθώνω κάτι που είναι χαλασμένο
ο νεροχύτης: εκεί που πλένουμε τα πιάτα στην κουχίνα
ο θυρωρός: ο φύλακας της πολυκατοικίας
```

30

29

προσλαμβάνω: παίρνω προσωπικό (εργάτες ή υπαλλήλους) σε μια δουλειά, αφού συμφωνήσω μαzί τους για το μισθό

ξηλώνω: βγάzω

ο σοβάς: το στρώμα ασβέστη που ρίχνουν στους τοίχους πριν τους βάψουν

τοποθετώ: βάzω κάπου

ο νιπτήρας: εκεί που πλένουμε τα χέρια μας στο μπάνιο

κατεδαφίzω: ρίχνω κάτω, γκρεμίzω

το συνεργείο: η ομάδα εργατών ή τεχνιτών που κάνει μια δουλειά

ο κάδος απορριμμάτων: το μεγάλο δοχείο μπροστά στο σπίτι ή στο δρόμο όπου βάzουμε τα σκουπίδια

31 τα γειτονόπουλα: τα παιδιά των γειτόνων ο διαχειριστής: αυτός που φροντίχει για την πολυκατοικία, μαχεύει τα λεφτά για τη θέρμανση και την καθαριότητα, παραγγέλνει το πετρέλαιο κ.ά. ο κάτοικος: αυτός που μένει κάπου **n αποθήκη**: ένα δωμάτιο όπου φυλάμε διάφορα πράγματα η οικοδομή: ένα σπίτι που ακόμα χτίσεται **απολύω**: διώχνω από τη δουλειά: το εργοστάσιο κλείνει και το αφεντικό απολύει όλους τους εργάτες 32 ο εργολάβος: αυτός που κλείνει μια συμφωνία για να πάρει, να αναλάβει μια δουλειά, μετά βρίσκει και πληρώνει εργάτες για να την κάνουν 33 ο συγγενής: ο πατέρας, ο θείος, τα ξαδέλφια, καθένας που ανήκει στην ίδια οικογένεια το πιτσιρίκι: το μικρό παιδί ομαδικώς: όλοι μαzί 34 **λαλώ**: ο κόκορας λαλεί: φωνάzει κικιρίκου γυρεύω: ψάχνω ξημερώνει: αρχίζει η μέρα 35 γίνεται λόγος για: μιλάνε για η πελατεία: όλοι οι πελάτες 36 ο εξωγήινος: αυτός που zει σε άλλον πλανήτη η νεράιδα: η καλή μάγισσα εύχομαι: ελπίzω κάτι και το λέω, κάνω μια ευχή καμαρώνω: μιλάω με περηφάνια, είμαι περήφανος για κάποιον ή κάτι **γνέθω**: φτιάχνω κλωστή, νήμα το αδράχτι: γύρω του τυλίγουν το μαλλί που γνέθουν. Μοιάζει σε μικρό μπαστούνι, φουσκωμένο στη μέση και μυτερό στην άκρη **τα μάγια λύθηκαν**: τα μάγια τελείωσαν, έφυγαν 37 **zουλάω**: πιέzω τενεκεδένιος, -α, -ο: φτιαγμένος από τενεκέ, ένα μέταλλο που λέγεται και λευκό σίδερο λογιών λογιών: πολλά και διάφορα **n σβούρα**: παιχνίδι που γυρίζει μόνο του όταν του δώσεις φόρα αποκτώ: μου δίνουν ή αγοράzω κάτι και γίνεται δικό μου μολυβένιος, -α, -ο: φτιαγμένος από μόλυβδο, ένα πολύ βαρύ μέταλλο με χρώμα γκρι σκούρο **η έφοδος**: ξαφνική επίθεση μικροσκοπικός, -ή, -ό: πάρα πολύ μικρός (τόσο που τον βλέπουμε μόνο στο μικροσκόπιο) ο παλιάτσος: ο κλόουν

μεταξωτός, -ή, -ό: το λεπτό ύφασμα που φτιάχνεται με το νήμα του μεταξοσκώληκα

κωμικός, -ή, -ό: αστείος

το τσίτι: λεπτό ύφασμα (πανί) από βαμβάκι

χάρις σε / χάρη (χάρις) στο βαρίδι: με τη βοήθεια του βαριδιού το βαρίδι: κομμάτι από βαρύ μέταλλο που το βάzουμε κάπου για να δώσουμε πιο πολύ βάρος ο μυς: με τη γυμναστική οι μύες μας γίνονται δυνατοί και σφίγγουν το γκέμι: το λουρί που βάzουμε στο άλογο για να το οδηγήσουμε, το χαλινάρι 38 ο διαιτητής: αυτός που σφυρίζει την αρχή και το τέλος του ματς, που δίνει τις κίτρινες κάρτες 39 **n κατάληψη** / κάνω κατάληψη: δε βγαίνω από ένα μέρος και δεν αφήνω κανέναν να μπει μέσαπριν λίγα χρόνια οι μαθητές έκαναν πολλές φορές κατάληψη στο σχολείο τους, γιατί δε συμφωνούσαν με το σύστημα των εξετάσεων οι αγώνες στίβου: τα άλματα, οι αγώνες δρόμου πενθήμερος, -η, -ο: που διαρκεί πέντε μέρες προκρίνομαι: έχω νικήσει στους πρώτους αγώνες και μπορώ να περάσω στην επόμενη φάση 40 συνδυάζω: βάζω μαζί διψήφιος αριθμός: αριθμός με δύο ψηφία, π.χ. 45 41 υπήρξε συμμετοχή: συμμετείχαν, ήταν εκεί και βοηθούσαν, πήραν μέρος η οργανωτική επιτροπή: η ομάδα που ανέλαβε την οργάνωση συνολικά: όλοι μαzί **η επαφή** / έχω επαφή με κάποιον: του γράφω, τον παίρνω τηλέφωνο, τον βλέπω το άθλημα: το ανώνισμα το κύπελλο: η ωραία κούπα που δίνουν στο νικητή 43 συγκρίνω: παρατηρώ διάφορα πράγματα και διακρίνω τις διαφορές τους: ποιο είναι μικρό, ποιο είναι ωραιότερο κ.λπ., κάνω σύγκριση διαφορετικός, -ή, -ό: που δεν είναι ίδιος, έχει διαφορές, διαφέρει από τον άλλον το ύψος: πόσο ψηλό είναι κάτι 45 ο ηθοποιός: αυτός που παίχει στο θέατρο ή στο σινεμά ο σκηνοθέτης: αυτός που κατέχει την τέχνη να γυρίζει μια ταινία λατρεύω: αγαπώ πάρα πολύ 47 δικαιολογώ: εξηγώ γιατί κάτι είναι σωστό συναρπαστικός, -ή, -ό: που έχει πολύ ενδιαφέρον, που κρατά την προσοχή μας, που δεν το βαριόμαστε ποτέ n κατασκευή: κάτι που φτιάχνουμε, που χτίζουμε π.χ. ο αδελφός μου φτιάχνει φοβερές κατασκευές με σπίρτα 48 αισθάνομαι: νιώθω **πεταχτά δόντια**: δόντια που βγαίνουν προς τα έξω ο εσωτερικός κόσμος: οι σκέψεις, τα συναισθήματα, αυτά που νιώθουμε ή σκεφτόμαστε μέσα μας το χάρισμα: ένα ταλέντο ή κάποιο προσόν που έχουμε π.χ. η ομορφιά, η εξυπνάδα...

49

50

51

σφαιρικός, -ή, -ό: στρογγυλός σαν σφαίρα, σαν μπάλα

n τέχνη: n μουσική, n zωγραφική, το σινεμά, το θέατρο είναι τέχνες

(ο) εργαζόμενος, -η, -ο: αυτός που δουλεύει, που έχει μια θέση εργασίας

έλεναν βάρβαρους όλους τους ξένους, αυτούς που δε μιλούσαν ελληνικά

ελευθερία που έχουμε να πούμε την άποψή μας

(ο) επίσημος, -η, -ο: αυτός που έχει υψηλή θέση στο κράτος

n κοινωνία: η ελληνική κοινωνία: οι άνθρωποι που zουν στην Ελλάδα με τις συνήθειες, τη γλώσσα, τα πράγματα που πιστεύουν...

το δικαίωμα: η ελευθερία που μας δίνει ο νόμος να κάνουμε κάτι: το *δικαίωμα έκφρασης* είναι η

(ο) βάρβαρος, -η, -ο: αυτός που δεν έχει τρόπους, που δεν είναι πολιτισμένος. Οι αρχαίοι Έλληνες

n επιστήμη: n βιολογία, n ιατρική, τα μαθηματικά, n γλωσσολογία είναι επιστήμες

το γένος: μια μεγάλη οικογένεια πραγμάτων ή ανθρώπων. Στη γραμματική: αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο γένος

το είδος: υπάρχουν είδη φυτών, είδη zώων κ.λπ. Κάθε είδος έχει τα δικά του χαρακτηριστικά που το κάνουν να διαφέρει από τα άλλα είδη

το κράτος: η πολιτεία. Το κράτος είναι η κυβέρνηση, τα υπουργεία, η Βουλή και όλες οι δημόσιες υπηρεσίες

54

55

παρόμοιος, -α, -ο: περίπου ίδιος, σχεδόν όμοιος

αρνίσιο κρέας: κρέας από αρνί

αδέξιος, -α, -ο: που δεν κάνει τις σωστές κινήσεις. δεν τα καταφέρνει καλά

μακρόβιος, -α, -ο: που zει πολλά χρόνια

n αποχαιρετιστήρια εκδήλωση: μια γιορτή, μια συνάντηση για να χαιρετήσουμε κάποιον που φεύνει

παραδοτέος, -α, -ο: που πρέπει να παραδοθεί, να δοθεί σε κάποιον που τον έχει znτήσει ή τον περιμένει κραυγαλέος, -α, -ο: που φαίνεται πολύ: μια κραυγαλέα αδικία

διδακτέος, -a, -o: που πρέπει να διδαχθεί. Στο σχολείο, η διδακτέα ύλη είναι τα πράγματα που έχει αποφασίσει το υπουργείο Παιδείας ότι πρέπει να σας διδάξουν οι καθηγητές σε κάθε μάθημα φρικαλέος, -a, -o: πολύ φρικτός, κακός

χυδαίος, -α, -ο: χυδαία λόγια είναι οι βρισιές και οι κακές κουβέντες, χυδαίος είναι κάποιος που δεν έχει λεπτότητα, ευγένεια, μιλά με βρομόλογα...

ακαριαίος, -α, -ο: άμεσος, που γίνεται την ίδια στιγμή

προακτέος, -α, -ο: που μπορεί να περάσει στην επόμενη τάξη

56

ο νάνος: ένας πολύ πολύ κοντός άνθρωπος

η γιγάντισσα: μια πολύ ψηλή γυναίκα, η γυναίκα του γίγαντα

γκρεμίζω: καταστρέφω, ρίχνω κάτω

αναστατώνω: κάνω τα πράγματα άνω κάτω

τσακώνω: πιάνω, αρπάzω

n χούφτα: το χέρι, η παλάμη από μέσα

το κενό: εκεί που δεν υπάρχει τίποτα π.χ. από το παράθυρο έπεσε στο κενό

προσποιούμαι: κάνω σαν, προσποιούμαι τον άρρωστο: κάνω σαν να ήμουν άρρωστος

συγκινημένος, -η, -ο: από χαρά ή από λύπη: η μητέρα της νύφης ήταν πολύ συγκινημένη και έκλαιγε άγαρμπος, -η, -ο: άγαρμπο περπάτημα, που δεν έχει χάρη: αδέξιος απαρηγόρητος, -η, -ο: που στεναχωριέται πολύ και δεν μπορεί κανείς να τον παρηγορήσει, να τον κάνει να νιώσει καλύτερα 57 στρέφομαι: γυρίzω κατάπληκτος, -η, -ο: που νιώθει μεγάλη έκπληξη αναφωνώ: φωνάzω δυνατά απορημένος, -η, -ο: που δεν έχει καταλάβει καλά κάτι και απορεί, αναρωτιέται **η θλίψη**: η στεναχώρια ξεχειλώνω: παχαίνω πολύ και χάνω τη σιλουέτα μου αναστενάχω: αναστενάχουμε από στεναχώρια ή καμιά φορά από ανακούφιση: κάνουμε «ουφ!» εξαιρετικός. -ή, -ό: πολύ καλός, ξεχωριστός άψογος, -η, -ο: πολύ καλός, τέλειος σοφά: με σωστή σκέψη, με σοφία αστράφτει: λάμπει (σαν την αστραπή) 58 σιχαμένος, -η, -ο: που τον σιχαίνεσαι, που είναι πολύ άσχημος και βρόμικος **κουτσομπόλης, -α, -ικο**: που λέει πολλά πράγματα για τους άλλους – πίσω από την πλάτη τους 59 άψογος, -η, -ο: πολύ καλός, τέλειος 60 μαρτυρώ: 1. δείχνω, φανερώνω 2. λέω ένα μυστικό γελασμένος, -η, -ο: αυτός που τον έχουν κοροϊδέψει, που δεν του έχουν πει την αλήθεια η συντροφιά: η παρέα **η περιποίηση**: η φροντίδα ορμώ: αρχίζω να τρέχω γρήγορα και με δύναμη, κινούμαι βίαια προς κάποιον με μεγάλη μου απορία: χωρίς να καταλάβω καθόλου γιατί γίνεται κάτι 61 η στρίγκλα: αυτή που ουρλιάζει και γκρινιάζει συνέχεια η καλλονή: η πολύ ωραία γυναίκα αραδιάζω: βάζω στη σειρά το κοφίνι: το καλάθι το χάμστερ: μικρό χώο που μοιάχει λίγο με ποντίκι και αρέσει σε πολλούς να το έχουν σπίτι κουρνιάzω: μαzεύομαι στη φωλιά, στην αγκαλιά κάποιου, για να κοιμηθώ ή γιατί νιώθω ωραία εκεί εύθραυστος, -η, -ο: που μπορεί να σπάσει πολύ εύκολα, που είναι πολύ ευαίσθητος πετρώνω: γίνομαι σαν πέτρα, δεν μπορώ να βγάλω λέξη από το φόβο ή την έκπληξη η απόγνωση: η απελπισία, αυτό που νιώθουμε όταν έχουμε μεγάλα προβλήματα και δεν ξέρουμε πια τι να κάνουμε για να τα λύσουμε κυριολεκτικά: ακριβώς έτσι όπως το λέει, κατά λέξη εκδικούμαι: κάνω κακό σε κάποιον επειδή μου έχει κάνει κι αυτός κακό, παίρνω εκδίκηση

κάνω τσουλήθρα: γλιστρώ στην τσουλήθρα (ένα παιχνίδι για μικρά παιδιά που το βάzουν στις

άπονος, -η, -ο: που δε λυπάται τους άλλους

62

95

παιδικές χαρές: τα παιδιά κάθονται και κατεβαίνουν γλιστρώντας) χαδιάρης, -α, -ικο: που του αρέσουν πολύ τα χάδια το πουλάρι: το μικρό του αλόγου **zαβολιάρης, -α, -ικο**: που δεν παίχει τίμια, δεν ακολουθεί τους κανόνες του παιχνιδιού, που κάνει zαβολιές τσιγκούνης, -α, -ικο: που δε δίνει εύκολα λεφτά απλοχέρης, -α, -ικο: που δίνει εύκολα λεφτά στους άλλους 63 κατεργάρης, -α, -ικο: πολύ πονηρός, που κάνει πονηριές και κόλπα στους άλλους παλαβιάρης, -α, -ικο: τρελός, παλαβός πεισματάρης, -α, -ικο: που δεν αλλάzει εύκολα γνώμη, που έχει πείσμα κατσούφης, -α, -ικο: που δεν είναι χαρούμενος, που δεν έχει κέφια και μοιάζει λυπημένος 64 διακόπω: σταματώ για κάποιο χρόνο κάτι που κάνω ή που γίνεται το χαρτειλίκι: λίγα χρήματα για μικροέξοδα, τα δίνουν συνήθως ο μπαμπάς και η μαμά στο παιδί φουκαριάρης, -α, -ικο: αυτός που τον λυπούνται οι άλλοι γιατί είναι φτωχός ή δυστυχισμένος κουλοχέρης, -α, -ικο: 1. που έχει μόνο ένα χέρι 2. ο κουλοχέρης: τυχερό ηλεκτρονικό παιχνίδι 65 ο καταστηματάρχης: αυτός που έχει μαγαzί, κατάστημα ο παντοπώλης: αυτός που έχει παντοπωλείο, δηλαδή ένα μικρό σούπερ μάρκετ 66 επιστήθιος, -a, -o: ο επιστήθιος φίλος είναι ο πολύ στενός φίλος, ο «κολλητός» ο βούβαλος: μεγάλο βόδι με μακριές τρίχες που zει ελεύθερο στην Ασία και την Αφρική 68 πλήρης, -ες: που δεν του λείπει τίποτα ανακριβής, -ές: που δεν είναι σωστός, που δεν είναι ακριβής επαρκής, -ές: που δεν είναι τέλειος αλλά ούτε και κακός, που αρκεί, είναι αρκετός ελλιπής, -ές: που έχει κενά, ελλείψεις, που δεν είναι ολόκληρος, πλήρης ευπρεπής, -ές: που έχει μια σωστή στάση, που δεν κάνει άσχημα πράγματα προσφιλής, -ές: αγαπητός, που τον συμπαθούν οι άλλοι έχουμε γυρίσει το διακόπτη: κάνουμε τα δικά μας, ασχολούμαστε με κάτι άλλο, δεν προσέχουμε πια 69 εσωστρεφής, -ές: που δε μιλάει πολύ, που δε λέει εύκολα στους άλλους αυτά που νιώθει και τον απασχολούν εξωστρεφής, -ές: εκδηλωτικός, που λέει αυτά που σκέφτεται και εκφράzει τα αισθήματά του επιμελής, -ές: εργατικός, που διαβάzει πολύ **τελειομανής, -ές**: που θέλει να είναι τέλεια τα πράγματα που κάνει τσαπατσούλης, -α, -ικο: που δεν προσέχει αυτό που κάνει, κάνει μισές δουλειές, αφήνει πολλά λάθη υγιής, -ές: που δεν αρρωσταίνει εύκολα, που έχει καλή υγεία 70 σαφής, -ές: μια σαφής απάντηση: μια «καθαρή» απάντηση, που είναι απόλυτα κατανοητή ευφυής, -ές: έξυπνος

απρεπής, -ές: που δεν είναι σωστός, που κάνει άσχημα πράγματα

71 το πλεονέκτημα: η καλή πλευρά, μια αρετή, ένα προσόν κ.λπ. **το μειονέκτημα**: η κακή πλευρά, ένα ελάττωμα, μια αδυναμία κ.λπ., *τα πιο πολλά πράγματα έχουν* πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα 72 ο λόφος: μικρό βουνό, όχι απότομο **γηγενής, -ές**: που γεννήθηκε στη χώρα. Στην Ελλάδα *γηγενείς* είναι οι Έλληνες **ετερογενής, -ές**: που δεν είναι όλα από το ίδιο γένος: μια *ετερογενής τάξη* είναι μια τάξη που δεν είναι ενιαία, που έχει πολύ διαφορετικά παιδιά **ενδογενής, -ές**: που προέρχεται από μέσα: ο σεισμός είναι μια *ενδογενής δύναμη* γιατί η αιτία του βρίσκεται μέσα στη Γη, ο άνεμος είναι μια *εξωγενής δύναμη* γιατί δημιουργείται έξω από τη Γη μετριοπαθής, -ές: που δεν είναι υπερβολικός απαθής, -ές: παθητικός, που δεν αντιδρά, δεν κάνει τίποτα πλημμελής, -ές: που δεν έχει γίνει όπως πρέπει, που έχει κενά, ελλείψεις προφανής, -ές: που φαίνεται εύκολα, αμέσως πρωτοφανής, -ές: που γίνεται, παρουσιάzεται πρώτη φορά 74 καταρρακτώδης, -ες / καταρρακτώδεις βροχές: πολύ δυνατές βροχές, σαν καταρράκτης* **ιλιγγιώδης, -ες** / τρέχει με ιλιγγιώδη ταχύτητα: τρέχει πολύ γρήγορα, τόσο γρήγορα που σε zαλίχει ο όγκος: αυτή η πέτρα έχει τεράστιο όγκο: είναι δηλαδή πολύ μεγάλη ο καταρράκτης: εκεί που τα νερά του ποταμιού πέφτουν πολύ απότομα από ψηλά ο ίλιγγος: η zαλάδα 75 πατικωμένος, -n, -o: που τον έχουν πατήσει και έχει γίνει λεπτός λεπτός, σαν πίτα ο οδοστρωτήρας: μηχάνημα για να πατήσουμε το χώμα και το χαλίκι που βάzουμε για να φτιάξουμε δρόμους ο ύφαλος: μικρό νησί που βγαίνει πολύ λίγο από την επιφάνεια της θάλασσας. Οι ύφαλοι είναι πολύ επικίνδυνοι νια τα πλοία το πλάσμα: ό,τι δημιούργησε η φύση: τα zώα, οι άνθρωποι, τα φυτά 76 άκρως: πάρα πολύ όντως: πράγματι 77 συνεπής, -ές: που κάνει αυτό που είπε ότι θα κάνει συνήθης, -ες: που γίνεται συχνά, που συνηθίζεται στοιχειώδης, -ες: που είναι ο πιο βασικός, ο απαραίτητος. Η στοιχειώδης εκπαίδευση είναι η εκπαίδευση που παίρνουμε στο Δημοτικό 79 αισιόδοξος, -η, -ο: αυτός που πιστεύει ότι τα πράγματα θα πάνε καλά

εσφαλμένος, -n, -o: που είναι λάθος

άτολμος, -η, -ο: λίγο δειλός, που δεν τολμά

επιφυλακτικός, -ή, -ό: προσεκτικός, που σκέφτεται πριν κάνει κάτι, που δεν εμπιστεύεται εύκολα τους ανθρώπους ανασφαλής, -ές: αυτός που δε νιώθει σίγουρος πρωτότυπος, -n, -ο: αυτός που λέγεται, γράφεται ή παρουσιάζεται για πρώτη φορά ασυνήθης, -ες: που δεν είναι συνηθισμένος **μετριόφρων, -ον**: απλός, σεμνός: που δε μιλά συνέχεια για τον εαυτό του και τα έργα του **αμελής, -ές**: που δε φροντίζει, δε νοιάζεται, δεν είναι συνεπής το σαρί: το ρούχο που φορούν οι γυναίκες στην Ινδία και σε άλλες χώρες της Ασίας το τουρμπάνι: το πανί που φορούν γύρω γύρω στο κεφάλι οι Ινδοί και οι άνδρες σε πολλές χώρες της Ασίας 81 ο μενεξές: η βιολέτα, ένα όμορφο μοβ (βιολετί) λουλούδι η γόβα: κομψό γυναικείο παπούτσι 82 ευθύς, -εία, -ύ: ίσιος οξύς, -εία, -ύ: 1. μυτερός, που έχει μύτη, 2. έντονος. Ένας οξύς ήχος είναι ένας πολύ δυνατός ήχος ταχύς, -εία, -ύ: γρήγορος τραχύς, -ιά, -ύ: τραχιά επιφάνεια: ανώμαλη, λίγο άγρια όταν την ακουμπάμε, όχι λεία 84 **η αμοιβή**: η πληρωμή, ο μισθός, το μεροκάματο βραδύς, -εία, -ύ: αργός παχύδερμος, -n, -o: που έχει «παχύ δέρμα», δηλαδή που δεν τον νοιάζει τίποτα, ο αναίσθητος 88 κρυφακούω: ακούω κρυφά **η διήγηση**: μια ιστορία που λέει ή γράφει κάποιος το χλιμίντρισμα: η φωνή του αλόγου ενστικτωδώς: χωρίς να σκέφτεται, με το ένστικτό του η σφεντόνα: παιδικό παιχνίδι με λάστιχο, με το οποίο πετάμε μικρά αντικείμενα μακριά **λυσσασμένος, -n, -o**: πολύ αγριεμένος η πετριά: το ρίξιμο μιας πέτρας **σβέλτος, -n, -o** / ένα σβέλτο πήδημα: ένα επιδέξιο πήδημα που δείχνει ότι είμαστε γυμνασμένοι **βουβός, -ή, -ό**: που δεν έχει φωνή, αμίλητος απολαμβάνω: χαίρομαι κάτι, το κάνω με χαρά μαγευτικός, -ή, -ό: τόσο όμορφος που σε μαγεύει υπακούω: ακούω και κάνω αυτό που μου λένε το χαλινάρι: το λουρί με το οποίο κρατάμε το άλογο αντικρίζω: κοιτάω, βλέπω

η ακτή: η παραλία

Για τον εκπαιδευτικό

Το φυλλάδιο *Επίθετα: Πώς είναι; Περιγράφω – συγκρίνω* αποτελεί μέρος του διδακτικού υλικού Υπόθεση Γλώσσα. Η σειρά συνοδεύεται από βιβλίο του εκπαιδευτικού με επισημάνσεις για τη διδασκαλία και λύσεις για όλα τα φυλλάδια.

Το φυλλάδιο για το Επίθετο χωρίzεται σε δύο μέρη:

- τα επίθετα σε -ος στις λευκές σελίδες
- τα επίθετα σε -ης και -ύς στις εκρού σελίδες.

Πέρα από τις κλίσεις και τα παραθετικά, υπάρχουν πληροφορίες και ασκήσεις για την παραγωγή και την ορθογραφία, για βασικές κατηγορίες επιθέτων όπως τα αριθμητικά, για τη χρήση των επιθέτων ότην περιγραφή και τη σύγκριση. Το φυλλάδιο περιλαμβάνει επίσης διασκευασμένα λογοτεχνικά κείμενα, χαρακτηριστικά για τη χρήση του επιθέτου στις περιγραφές.

Το φυλλάδιο απευθύνεται σε λίγο προχωρημένους μαθητές. Πολλές ασκήσεις του πρώτου μέρους είναι κατάλληλες ακόμα και για τα πρώτα στάδια μάθησης.

Όπως ισχύει για όλα τα φυλλάδια της σειράς Υπόθεση Γλώσσα, το φυλλάδιο για το Επίθετο δεν προορίχεται να διδαχθεί εξ ολοκλήρου. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει οπωσδήποτε να επιλέξει τα σημεία γραμματικής και τις ασκήσεις που κρίνει απαραίτητες και ανταποκρίνονται στο επίπεδο της ομάδας.

Για διευκόλυνση στις επιλογές του, ο εκπαιδευτικός μπορεί να συμβουλευτεί τις αναφορές στο στόχο των ασκήσεων (αχνά γράμματα στην αρχή των ασκήσεων) και τον αναλυτικό πίνακα περιεχομένων στο τέλος του φυλλαδίου.

Με αφορμή τις διακοπές μιας παρέας παιδιών σ' ένα ελληνικό νησί, οι ασκήσεις και τα κείμενα δίνουν διάφορες πληροφορίες για θέματα που σχετίζονται με τη θάλασσα και παράλληλα μεταφέρουν τις εμπειρίες, τις αναμνήσεις και την επικοινωνία των παιδιών μετά το τέλος των διακοπών.

Πηγές

Εικονογράφηση

Γκόρντον Ουέινραϊτ, Η γλώσσα του σώματος, σελ. 45, εκδ. Καστανιώτη, 1999

Κώστα Χριστόπουλου, Το ψάρεμα και η τεχνική του, σελ. 53, 101, Διεθνείς Ναυτικές Εκδόσεις, 1996

Περιοδικό ΓΕΩ, αρ. 20, σελ. 86-87, εκδ. Τεγόπουλος

Περιοδικό Ανακαλύπτω τον κόσμο, εκδ. Bayard / Eρευνπτές, αρ. 1 σελ. 19, αρ. 4 σελ. 63-65, αρ. 7 σελ. 10, αρ. 9 σελ. 22, αρ. 10 σελ. 15, αρ. 11 σελ. 15, αρ. 6 σελ. 20

Εικόνες της θάλασσας, σελ. 43, 67, 76, εκδ. Modern Times, x.x.

Valérie Tracqui κ. ά., Το βιβλίο της θάλασσας, σελ. 173, 175, εκδ. Ερευνητές, 1995

Patrick Louisy, Τα χώα της θάλασσας, σελ. 18, εκδ. Μίνωας, 2000

Άννα Κρεμεχή-Μαργαριτούλη, Καρέτα, σελ. 18, 19, 20, 21, εκδ. Ερευνητές, 1995

Miranda Macquitty, Καρχαρίες, Αυτόπτης Μάρτυρας, σελ. 15, 21, 29, 43, 44, εκδ. Dorling Kindersley / Ερευνητές, 1997

John Farndon, Το Λεξικό της Γης, σελ. 118, εκδ. Dorling Kindersley / Ερευνητές, 1995

Lucy Baker, Η zωή στις ερήμους, σελ. 5, 7, εκδ. Ερευνητές, 1990

Η φώκια, σελ. 14, εκδ. Ερευνητές, χ.χ.

Barbara Taylor Cork, *Ο ελέφαντας*, σελ. 7, εκδ. Ερευνητές, 1993

Ο χιμπαντεής, σελ. 7, εκδ. Ερευνητές, 1992

Μ. Α. Χουλιβέρτ, Τα πουλιά, Ο μαγευτικός κόσμος των zώων, σελ. 14, εκδ. Κέδρος, x.x.

Peter Riley, Τα μυστήρια των ωκεανών, σελ. 15, εκδ. Σύγχρονοι Ορίzοντες, 1999

Disney, Δεινόσαυρος, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2000

Ο εικονογραφημένος Άτλαντας του κόσμου, σελ. 4, 10, 11, εκδ. Πατάκη, 1997

Τα εργαστήρια του καλλιτέχνη, σελ. 4, 107 (Πορτραίτο του Ν. Γκίκα, Εργαστήρι με μεγάλο παράθυρο), εκδ. Μουσείο Μπενάκη, 1999

Berlin, Merian, σελ. 24, 25, εκδ. Hoffmann und Campe, αρ. 1 / XXIII, 1970

Αξέλ Σέφλερ, Παροιμίες απ' όλο τον κόσμο, σελ. 35, εκδ. Πατάκη, χ.χ.

Θαλάσσια zωή, εικονοπαιδεία, σελ. 17, 26, 30, 31, 41, 45, εκδ. Ερευνητές, 1995

Guiseppe Gabbi - Alessandra, Οι ωκεανοί, σελ. 47, εκδ. Opera / Itinera, x.x.

Το βιβλίο Guinness, Τα θαύματα της φύσης, σελ. 48, εκδ. Χρυσή Πέννα, x.x.

Κείμενα

Οι περιπέτειες του βαρόνου Μυνχάουzεν: Κρασί παντού κρασί, Απίστευτα και τερατώδη, (απόσπασμα, διασκευή), εκδ. Πατάκη, χ.χ.

Λίνα Κάσδαγλη, Για την καινούρια χρονιά, ελληνορωσικά κείμενα, σελ. 34-37, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέχης, 1993

Λιλή Ζωγράφου, Στρίγκλα και καλλονή (απόσπασμα, διασκευή), Άνθρωποι και zώα στη νεοελληνική πεzογραφία, (Τα κλασικά 3), σελ. 126 – 133, εκδ. Ωκεανίδα, x.x.

Δημήτρης Χατzής, Η τελευταία αρκούδα της Πίνδου (απόσπασμα σελ. 392), Άνθρωποι και zώα στη νεοελληνική πεzογραφία (Τα κλασικά 3), σελ. 390-408, εκδ. Ωκεανίδα

Παυλίνα Παμπούδη, Ο Ουφ και η Όχου, 15 ½ περίεργα παραμύθια, σελ. 15-17, εκδ. Πατάκη, χ.χ.

Νίκος Χ. Γκίκας, Το χαλί όπου παίzαμε ήταν κόκκινο, σελ 105-107 εκδ. Ίκαρος, 1996

Κώστας Πολίτης, Αγώνες δρόμου (διασκευή), Η γλώσσα μου για την τρίτη δημοτικού, σελ. 41-42

Γρηγόρης Ξενόπουλος, Ένα γατάκι στον καθρέφτη, Αθηναϊκές Επιστολές, 27/10/1928, εκδ. Μπίρης, χ.χ.

Περιοδικό Κατερίνα, Το παιχνίδι των χρωμάτων, αριθμός 976, σελ. 34-36

Ευγένιος Τριβιzάς, Η πιο γλυκιά πριγκίπισσα (σκίτσα Βαγγέλης Ελευθερίου), Διακοπές στο νπσί των πυροτεχνημάτων Γ 1, σελ. 26-28, εκδ. Πατάκη Η Παλαβιάρα: βασισμένο στην εικονογραφημένη ιστορία «Παλαμοβάρ και Σκορδοφίγκος», Ευγένιος Τριβιzάς / Στάθης Σταυρόπουλος, Διακοπές στο νπσί των πυροτεχνημάτων, εκδ. Πατάκη, χ.χ.

Αναλυτικός πίνακας περιεχομένων για τον εκπαιδευτικό

γραμματική - αναγνώσματα - πληροφορίες		περιπέτειες των παιδιών - θέματα
επίθετα σε -ος	6 – 55	
σημασία (δήλωση ιδιοτήτων)	6	Στο νησί: (Πού είναι το κοκαλάκι μου;)
σύνταξη (συμφωνία με το ουσιαστικό)	7 – 11	Στο νησί:
προσδιορισμός	7 – 10	(Μια ωραία παραλία)
αστερίας	7	Τι είναι; Αινίγματα
χρώματα / τραγούδια	10	Στο νησί:
κατηγορούμενο	11 – 12	(Ψάρια ψάρια)
τρεις κλίσεις -oς, -n (/ -a / -1a), -o	13 – 26	Στο νησί: (Ένας πελώριος πύργος)
-ος, -n, -ο (μικρός, -ń, -ó)	14 - 15	Μικρά zώα / Στο νησί:
καρχαρίες	15	(Πού είναι ο φιόγκος - n χτένα;)
-ος, -α, -ο (ωραίος, -α, -ο)	16 – 17	Στο νησί:
θαλάσσιες χελώνες	17	(Μια ενοχλητική ξανθιά)
-oς, -ıa, -o (γλυκός, -ıá, -ó)	18 - 20	Στο νησί:
σολομός	18	(Ζαλίστηκε η Μαρίνα)
«Ο Μυνχάουzεν στην κοιλιά της φάλαινας»	20	
περιγραφές	21 - 26	Στο νησί:
εμφάνιση	21	(Εξαφανίστηκε η ξανθιά;)
προσωπικότητα	23	Στο νησί:
δυο τεστ προσωπικότητας	25	(Τα παιδιά της παρέας)
«Η μοιραία»	26	
αντωνυμίες – επίθετα	27 – 30	Πέτρος – Λέο:
κλίση (αυτός, κάποιος)	27	(Η πολυκατοικία του Πέτρου)
σύνταξη (υποκείμενο/αντικείμενο)	28	
άρθρο (αυτός ο)	29	(Πού μένει ο Λέο)
πολύς – πολλή – πολύ	31 – 33	Πέτρος - Λέο
Χριστούγεννα	31	(Χριστούγεννα στη Γερμανία)
παροιμίες	32	Η αλεπού και τα σύκα
τα πολλά λ (ποιηματάκι)	33	Η ωραία κοιμωμένη
ανάγνωσμα	34 – 35	
«Ένας zωγράφος θυμάται τα παιχνίδια του»	35	
αριθμητικά	36 – 39	Πέτρος - Λέο
τακτικά αριθμητικά	36 – 38	(Η γειτόνισσα του Λέο)
«Αγώνας δρόμου»	36	,

	38	ραψωδίες από την Οδύσσεια
τρεις, τέσσερις	39	Πέτρος – Λέο: (Μαθητικοί αγώνες)
επιρρήματα σε –α	40	ημερολόγιο Μαρίνας: (Αγώνες κοριτσιών)
παραθετικά	41 – 46	συγκρίσεις: βουνά, ποτάμια, zώα
περιφραστικός τύπος (πιο ψηλός)	41	3
μονολεκτικός τύπος	42	άνθρωποι
ανώμαλος σχηματισμός	43	•
«Η πιο γλυκιά πριγκίπισσα»	44	
το ίδιο με / τόσο όσο	45	
«Γράμμα από τη θεία»	46	
επίθετα ως ουσιαστικά (αλλαγή τονισμού)	47	
παραγωγή - ορθογραφία	48 - 53	
-(τ)ικός, -ινος, -ιμος, πρός, -ερός, -ωτός	48 – 51	
-ικός	48 – 49	εθνικά επίθετα
-τικός	50	
-1μος, -ινος, -ινός	51	ύλη, χρόνος
-ος, -α, -ο: -ιος (-ένιος,- ήριος,- ήσιος,- ίσιος),		
-αίος, -εος	52 – 53	
(ανάγνωσμα: «Ο Ούφ και η Όχου»)	54 – 55	
επίθετα σε -ης, -ύς	56 – 85	
		νειτόνισσες και
υπερθετικά	56 – 58	γειτόνισσες και οι νάτες τους
		γειτόνισσες και οι γάτες τους παιδιά και τα σκυλιά τους
υπερθετικά σύνθεση (παν-/ κατα) μονολεκτικοί τύποι (ελάχιστος)	56 – 58 56 57	οι γάτες τους
υπερθετικά σύνθεση (παν-/ κατα) μονολεκτικοί τύποι (ελάχιστος) ανάγνωσμα: «Ένα γατάκι στον καθρέφτη»	56 – 58 56 57 58	οι γάτες τους
υπερθετικά σύνθεση (παν-/ κατα) μονολεκτικοί τύποι (ελάχιστος)	56 – 58 56 57	οι γάτες τους
υπερθετικά σύνθεση (παν-/ κατα) μονολεκτικοί τύποι (ελάχιστος) ανάγνωσμα: «Ένα γατάκι στον καθρέφτη» «Στρίγκλα και καλλονή»	56 – 58 56 57 58 59	οι γάτες τους παιδιά και τα σκυλιά τους
υπερθετικά σύνθεση (παν-/ κατα) μονολεκτικοί τύποι (ελάχιστος) ανάγνωσμα: «Ένα γατάκι στον καθρέφτη»	56 – 58 56 57 58	οι γάτες τους
υπερθετικά σύνθεση (παν- / κατα) μονολεκτικοί τύποι (ελάχιστος) ανάγνωσμα: «Ένα γατάκι στον καθρέφτη» «Στρίγκλα και καλλονή» επίθετα σε -ης, -α, -ικο (τεμπέλης, -α, -ικο)	56 – 58 56 57 58 59 60 – 64	οι γάτες τους παιδιά και τα σκυλιά τους παιχνιδιάρικα zώα
υπερθετικά σύνθεση (παν- / κατα) μονολεκτικοί τύποι (ελάχιστος) ανάγνωσμα: «Ένα γατάκι στον καθρέφτη» «Στρίγκλα και καλλονή» επίθετα σε -ης, -α, -ικο (τεμπέλης, -α, -ικο) παραθετικά σύνθετα	56 – 58 56 57 58 59 60 – 64	οι γάτες τους παιδιά και τα σκυλιά τους παιχνιδιάρικα zώα Μαρίνα: (Ο πιο znλιάρης)
υπερθετικά σύνθεση (παν- / κατα) μονολεκτικοί τύποι (ελάχιστος) ανάγνωσμα: «Ένα γατάκι στον καθρέφτη» «Στρίγκλα και καλλονή» επίθετα σε -ης, -α, -ικο (τεμπέλης, -α, -ικο) παραθετικά	56 – 58 56 57 58 59 60 – 64 62	οι γάτες τους παιδιά και τα σκυλιά τους παιχνιδιάρικα zώα Μαρίνα: (Ο πιο znλιάρης) Καταστηματάρχες
υπερθετικά σύνθεση (παν- / κατα) μονολεκτικοί τύποι (ελάχιστος) ανάγνωσμα: «Ένα γατάκι στον καθρέφτη» «Στρίγκλα και καλλονή» επίθετα σε -ης, -α, -ικο (τεμπέλης, -α, -ικο) παραθετικά σύνθετα (-άρης,- ούλης,- μάτης)	56 – 58 56 57 58 59 60 – 64 62 62 – 53	οι γάτες τους παιδιά και τα σκυλιά τους παιχνιδιάρικα zώα Μαρίνα: (Ο πιο zηλιάρης) Καταστηματάρχες
υπερθετικά σύνθεση (παν- / κατα) μονολεκτικοί τύποι (ελάχιστος) ανάγνωσμα: «Ένα γατάκι στον καθρέφτη» «Στρίγκλα και καλλονή» επίθετα σε -ης, -α, -ικο (τεμπέλης, -α, -ικο) παραθετικά σύνθετα (-άρης,- ούλης,- μάτης) «Ο Δημήτρης Σγουρογιάννης»	56 – 58 56 57 58 59 60 – 64 62 62 – 53 64	οι γάτες τους παιδιά και τα σκυλιά τους παιχνιδιάρικα zώα Μαρίνα: (Ο πιο znλιάρης) Καταστηματάρχες
υπερθετικά σύνθεση (παν- / κατα) μονολεκτικοί τύποι (ελάχιστος) ανάγνωσμα: «Ένα γατάκι στον καθρέφτη» «Στρίγκλα και καλλονή» επίθετα σε -ης, -α, -ικο (τεμπέλης, -α, -ικο) παραθετικά σύνθετα (-άρης,- ούλης,- μάτης) «Ο Δημήτρης Σγουρογιάννης» κλητική Αγαπητέ γιατρέ!	56 – 58 56 57 58 59 60 – 64 62 62 – 53 64 64 – 65	οι γάτες τους παιδιά και τα σκυλιά τους παιχνιδιάρικα zώα Μαρίνα: (Ο πιο znλιάρης) Καταστηματάρχες
υπερθετικά σύνθεση (παν- / κατα) μονολεκτικοί τύποι (ελάχιστος) ανάγνωσμα: «Ένα γατάκι στον καθρέφτη» «Στρίγκλα και καλλονή» επίθετα σε -ης, -α, -ικο (τεμπέλης, -α, -ικο) παραθετικά σύνθετα (-άρης,- ούλης,- μάτης) «Ο Δημήτρης Σγουρογιάννης» κλητική Αγαπητέ γιατρέ! Παλαβιάρα	56 – 58 56 57 58 59 60 – 64 62 62 – 53 64 64 – 65 64	οι γάτες τους παιδιά και τα σκυλιά τους παιχνιδιάρικα zώα Μαρίνα: (Ο πιο zηλιάρης) Καταστηματάρχες Παροιμίες για zηλιάρηδες

παραθετικά	68	
σύνθετα	70 – 73	Πέτρος και Λέο:
-ειδής, -γενής, -παθής,	70 - 71	(Πλημμύρα και έρημος)
-ώδης	72	(Ο βυθός της θάλασσας)
Κοραλλιογενείς ύφαλοι	73	
επιρρήματα σε –ως	74 – 76	Πέτρος και Λέο:
Παλαβιάρα	74	(Κακοί βαθμοί)
διπλοί τύποι (ευχάριστ-α /ευχαρίστ-ως)	75	
φραστικά / προτασιακά επιρρήματα	76	
«Το παιχνίδι των χρωμάτων»	77	
επίθετα σε –ής, -ιά, –ί	78 – 79	
τα χρώματα της Ινδίας	78	επίδειξη μόδας
επίθετα σε -ύς, -ιά/-εία, -ύ (βαθύς, -ιά, -ύ/		
ευθύς, -εία, -ύ)	80 - 85	Στο νησί: (Ψάρεμα)
διαστάσεις – βάρος	81	(Σαράβαλο λεωφορείο)
μεταφορική χρήση	82	
παραθετικά	83	(Καβγάς για τις βαλίτσες)
ορθογραφία i	84 - 85	Πάρτι μασκέ
ανάγνωσμα	86	
«Ο Μυνχάουzεν και το θαλάσσιο άλογο»		

ΑΓΑΠΑΣ Ή ΜΙΣΕΙΣ ΤΟ...

Αν προτιμάς το κόκκινο είσαι εξωστρεφής τύπος, δυναμικό κι αισιόδοξος άτομο, συμπαθές στους άλλους. Αν εσφαλμένες* εκτιμήσεις για τους άλλους. Αυτό συμβαίνει γιατί πιθανόν δεν είσαι ικανοποιημένο με τον εαυτό σου. Αν δε σου αρέσει το κόκκινο σημαίνει ότι δεν τα πας καλά με το ένστικτό σου. Αστρολογικά

Αν προτιμάς το πράσινο, σημαίνει ότι είσαι αισίοδοξο και σταθερό άτομο. Δεν το δείχνεις Σου ταιριάζει η παροιμία «το σιγανό νερό είναι πιο Βαθύ». Αν το χρησιμοποιείς υπερβολικά, τότε δείχνεις επιφυλακτικός* στην κριτική των άλλων. Αν δε σου αρέσει καθόλου, τότε νιώθεις ανασφαλής* και κατώτερος από τους άλλους. Αυτό το χρώμα ανήκει στην

EIDOII

8 2010M WH 100 DV 1303'90 είσαι σοβαρός και ίσως έχεις κάποια προβλήματα στις σχέσεις με τους άλλους. Είσαι άτολμος* τύπος, λιστής. Δε σου αρέσει το μπλε; Είσαι κάπως μπ συνερ-γάσιμος, το παρελθόν σε έχει πληγώσει. Αυτό το χρώμα ανήκει στον Ποσειδώνα, στο θεό της θάλασ-

BIONETI

Το χρώμα βιολέ δείχνει δημιουργικό άτομο, με πρωτότυπες* ιδέες. Αν το προτιμάς συχνά, τότε είσαι και μελαγχολικό. Αν δε σου αρέσει αυτό το χρώμα είσαι πολύ αυστηρός με τον εαυτό σου, αλλά και με τους άλλους. Αυτό το χρώμα είναι του Δía.

KITPINO

Αν σου αρέσει το κίτρινο είσαι ζωντανό και κεφάτο άτομο, αγαπάς τα ασυνήθη* πράγματα. Όμως προσοχή. Το υπερβολικό κίτρινο δείχνει ότι αγαπάς πολύ τον εαυτό σου. Ίσως γιατί δεν μπόρεσες να λύσεις κάποια προβλήματα. Αυτό το χρώμα ανήκει στον Ερμή και σε χρυσαφιούς τόνους στον ήλιο.

КАФЕТІ

Όποιος αγαπάει το καφετί χρώμα είναι εργατικό και πειθαρχημένο άτομο. Αν το αγαπάς πολύ, θέλεις να περνάς απαρατήρητος και είσαι πολύ μετριόφρων*. Αν δεν σου αρέσει καθόλου, δεν σου αρέσουν οι κανόνες, είσαι κάπως αμελής*. Το χρώμα αυτό, όπως το μαύρο ανήκει στον Κρόνο.

MAYPO

Το χρώμα μαύρο δείχνει ότι είσαι ήρεμο, χαλαρό και ασφαλής άτομο. Αν είναι το μοναδικό που σου αρέσει σημαίνει πως είσαι αγχώδης, νευρικός, ανασφαλής. Αν δεν σου αρέσει καθόλου σημαίνει ότι είσαι ανεπαρκής και δεν μπορείς να αντιμετωπίσεις τη ζωή. Το χρώμα αυτό ανήκει στον Κρόνο και στον Πλούτωνα.

PS HOL TO TOWN O TOWN O των χρωμάτων!